

Årsrapport 2011





Dette er Statnett

Statnett har ansvar for å utvikle og drifte kraftnettet slik at det til enhver tid møter kravene som samfunnet har til energisektoren.

Vår rolle

Som systemansvarlig i det norske kraftsystemet, har Statnett en klar og tydelig rolle:

- Å sørge for trygge og stabile leveranser av elektrisitet ved å koordinere produksjon og forbruk
- Å sikre kvalitet over tid gjennom å utvikle det norske sentralnettet
- Å tilby alle aktører tilgang til sentralnettet på like vilkår
- Å sørge for tilgjengelige transportveier gjennom godt vedlikehold

Konsernet er organisert i divisjonene Nettdrift, Nettutbygging, Kommersiell utvikling, IKT, Strategi og samfunnskontakt samt enheten Konsernstab. Statnett har omlag 950 ansatte og hovedkontor i Oslo.

Våre hovedmål

Statnetts hovedmål er å bygge neste generasjon sentralnett for å sikre kraftforsyningen, bidra til verdiskapning og legge forholdene til rette for bedre klimaløsninger.

Hovedfokus er kjernevirksomheten, som er å sikre forsyningsikkerheten, effektiv drift av systemet og nødvendig utvikling og vedlikehold av sentralnettet. Helse, miljø og sikkerhet er en overordnet føring for all vår virksomhet.

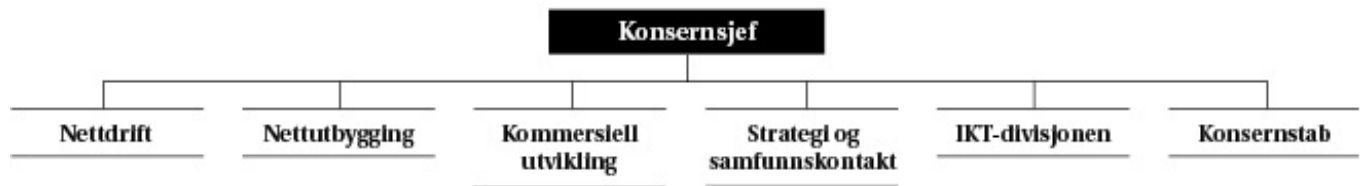
Vår hovedstrategi

Statnetts hovedstrategi i inneværende 3-5-årsperiode er basert på følgende fem grunnpilarer:

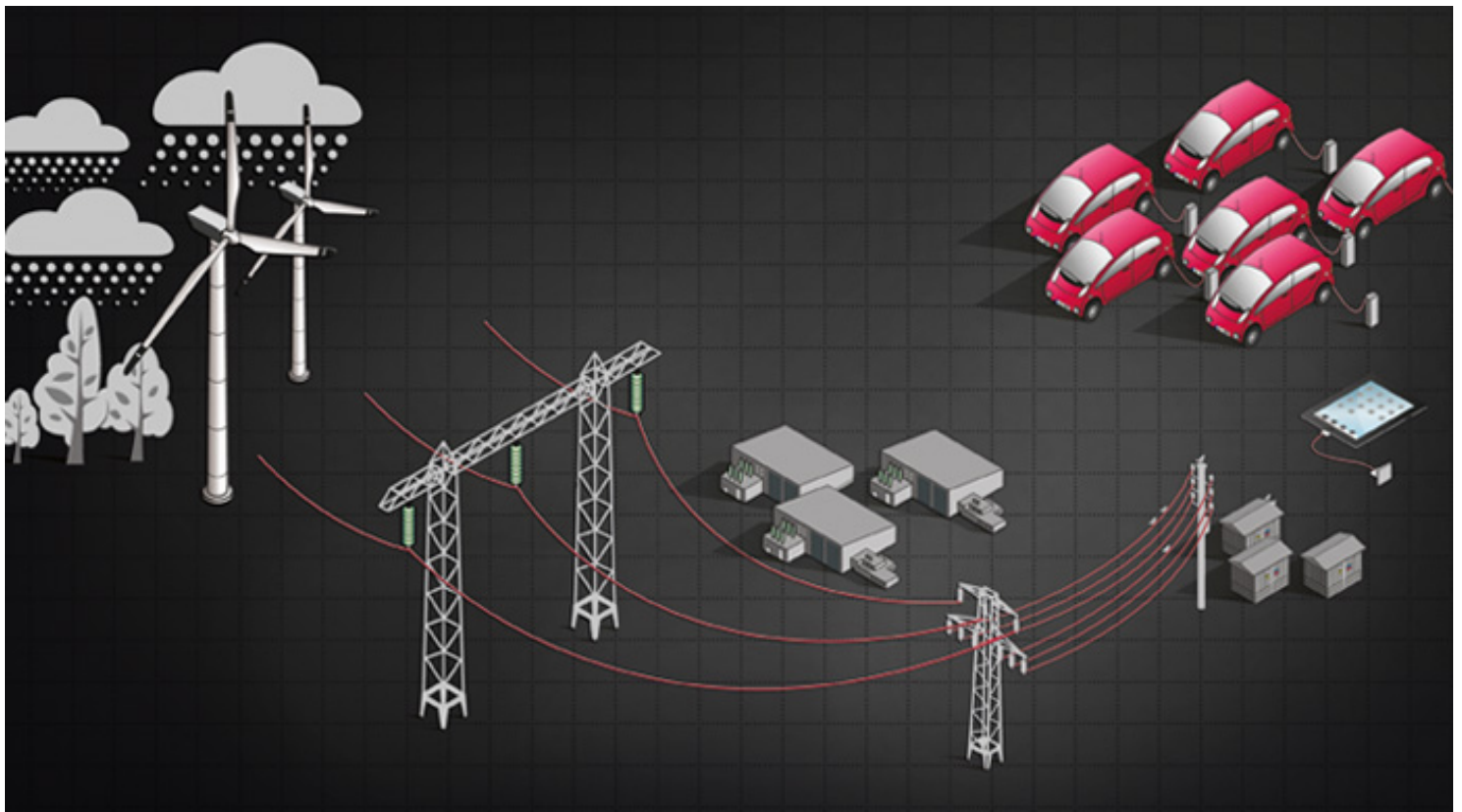
- Sørge for sikker og effektiv drift
- Bygge et robust og miljøtilpasset sentralnett
- Sikre forsyningssikkerhet og verdiskaping i samspill med Norden og Europa
- Utvikle neste generasjon Statnett
- Sikre aksept og forståelse for Statnetts samfunnsoppdrag

Statnetts verdier er langsiktighet, respekt og fellesskap. Disse verdiene beskriver grunnholdninger som er nødvendig for å lykkes, og setter kursen for hvordan ledelse og ansatte skal opptre i sitt daglige arbeid.

Vår organisasjon



[Les mer om våre enheter \(http://2011.statnett.no/var-virksomhet/\)](http://2011.statnett.no/var-virksomhet/)



Fra produksjon til forbruk

Statnett produserer ikke strømmen, men legger til rette for at den kommer frem fra produsenter til forbrukere. Elektrisitet må produseres i samme øyeblikk som den blir brukt, så når vi forbruker strøm må tilsvarende kraftmengde produseres et annet sted.

Energiproduksjon

Vann er i dag det viktigste råstoffet i norsk kraftproduksjon. 97 prosent av strømmen som produseres i Norge kommer fra vannkraft. Det finnes totalt ca. 750 kraftverk i Norge og nærmere 300 bedrifter som produserer, transporterer og selger strøm. Størst kraftproduksjon har Rogaland, etterfulgt av Hordaland og Sogn og Fjordane. I fremtidens nett legges det til rette for økt produksjon av fornybar kraft, hovedsaklig fra mindre vannkraftverk, vindkraft og bioenergi. Norge og Sverige har som mål å tilsammen bygge 26,4 TWh fornybar kraft det neste tiåret.

Sentralnettet

Statnett har ansvar for sentralnettet, som utgjør "motorveiene" i den norske kraftforsyningen. Sentralnettet omfatter 10-11 000 km kraftledninger på de høyeste spenningsnivåene, mellomriksforbindelser og 140 stasjoner over hele landet. Driften overvåkes av en landssentral og tre regionsentraler. I nærmeste tiårsperiode omfatter utbyggings- og ombyggingsplanene 60 stasjoner, 3-4 000 km nye kraftledninger innenlands og fire nye mellomriksforbindelser, til Danmark, Sverige, Tyskland og England. De samlede investeringene ventes å utgjøre 40-50 milliarder kroner.

Regional- og distribusjonsnett

Regional- og distribusjonsnett består av 310 000 kilometer kraftledninger som strekker seg over hele landet og ut til den minste bygd. Før elektrisiteten kan fraktes videre fra sentralnettet til regionalnettet, må spenningen reduseres. Dette skjer gjennom Statnetts nedtransformeringsanlegg. Regionalnettet, eller "fylkesveiene" i kraftforsyningen, eies av de regionale nettselskapene. Distribusjonsnett frakter strømmen frem til de ulike lokale forbrukerne. Før strømmen fraktes frem til husholdninger, bedrifter og offentlige bygg og anlegg, må spenningen reduseres til 230 volt. I regional- og distribusjonsnett er det ventet investeringer for 70 milliarder kroner de neste ti årene.

Strømforbrukerne

I Norge er strøm den viktigste kilden både for oppvarming og belysning. De store kundegruppene er husholdninger, bygg og industri. I fremtiden er det ventet at stadig mer av energiforbruket vil være elektrisitet. Dette gjelder både innenfor husholdningene, næringslivet og transportsektoren. Et fremtidsscenario viser eksempelvis at det kan være 750 000 el-biler i Oslo-området i 2050.



Statnetts rolle som systemansvarlig

Statnett er systemansvarlig i det norske kraftsystemet. Dette innebærer løpende koordinering og daglig styring for å sikre momentan balanse mellom produksjon og forbruk.

Systemansvaret innebærer at Statnett skal ivareta forsyningssikkerheten ved at det blant annet er balanse mellom produksjon og forbruk til enhver tid, riktig spenning, tilstrekkelig med reserver, beredskap for ulike feilsituasjoner samt riktig dimensjonerte og vedlikeholdte anlegg. Samtidig koordinerer Statnett strømtransporten til og fra våre naboland.

Statnett har ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Statnett skal alene eller sammen med andre planlegge og prosjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg.

Nettvirksomheten

Statnetts hovedoppgaver er å koordinere og sørge for momentan balanse mellom produksjon og forbruk, i tillegg til å vedlikeholde og utvikle det sentrale kraftnettet i Norge. Dette inkluderer større utbyggingsprosjekter i Norge og mellom Norge og våre naboland. Utbyggingene skal dekke fremtidige behov for sikker strømforsyning over hele landet.

Sentralnettsordningen

Statnett er operatør for sentralnettsordningen. Dette innebærer blant annet at Statnett har ansvar for å utforme tariffstruktur samt å fastsette årlig tariffsats (nettleie) for bruk av sentralnettet. Sentralnettsordningen har om lag 70 kunder som består av kraftprodusenter, industribedrifter og regionale nettselskaper. I tillegg til nettleie fra

kundene, mottar sentralnettsordningen inntekter som oppstår ved overføring av kraft mellom prisområder i Norge samt på mellomriksforbindelsene (flaskehalsinntekter). Over-/underskudd i sentralnettsordningen vil utjevnes over tid ved justering av fremtidig nettleie.

Balanseavregning

Statnett skal sørge for at ubalanse mellom planlagt og faktisk kraftproduksjon og forbruk utlignes og avregnes for hver aktør i kraftmarkedet. Avvik avregnes time for time i henhold til prisene i spot- og regulerkraftmarkedet.

Andre oppgaver

På vegne av myndighetene har Statnett ansvar for Ediel, en standard for elektronisk utveksling av handelsinformasjon i kraftbransjen. Statnett har også ansvar for å utstede opprinnelsesgarantier til norske strømprodusenter, og er registeransvarlig for el-sertifikater.

Energimyndighetene

Statnett eies av den norske staten ved Olje- og energidepartementet (OED) som legger til rette for en samordnet og helhetlig energipolitikk. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) er fagdirektoratet for energi- og vassdragsforvaltningen i Norge.



Et velfungerende kraftmarked

Konkurransebasert salg av kraft forutsetter at det finnes et velfungerende marked for å fastsette pris og levering på strømmen.

Det nordiske kraftmarkedet består av ulike aktører; husholdninger, bedrifter, store og små kraftleverandører, kraftintensiv industri, små lokale kraftverk og store kraftprodusenter. En viktig forutsetning for et velfungerende kraftmarked er gode handelsmodeller og et tilstrekkelig antall selgere og kjøpere. Kraftmarkedet har flere delmarkeder; et sluttbrukermarked, et fysisk engrosmarked, et finansielt marked og et regulerkraftmarked.

Sluttbrukermarkedet

I sluttbrukermarkedet er vi alle aktører når vi innhenter tilbud fra flere kraftleverandører og velger én av dem. Sluttbrukermarkedet i alle de nordiske landene er deregulert, men ikke harmonisert. Selv om sluttbrukerne kan velge kraftleverandør, er valgmulighetene foreløpig begrenset til eget land.

Det fysiske engrosmarkedet

I Norden omsettes det meste av kraften via kraftbørsen Nord Pool Spot. Nord Pool Spot er den største kraftbørsen i Europa. Nærmere 350 selskaper fra 20 land handler kraft for levering samme eller neste dag på markedsplassen, som i 2011 omsatte 316 TWh. Nord Pool Spot operer to markeder. Det ene markedet organiserer handel i løpet av dagen, Elbas-markedet, mens det andre markedet organiserer kjøp og salg av kraft det neste døgnet, "day-ahead"-markedet.

74 prosent av det totale forbruket i Norden omsettes via "day-ahead"-markedet. Prisene vil følge svingninger i

tilbud og etterspørsel gjennom døgnet. Den høye markedsandelen på kraftbørsen styrker likviditeten og spotprisen som referansepris. Statnett eier 30 prosent i Nord Pool Spot.

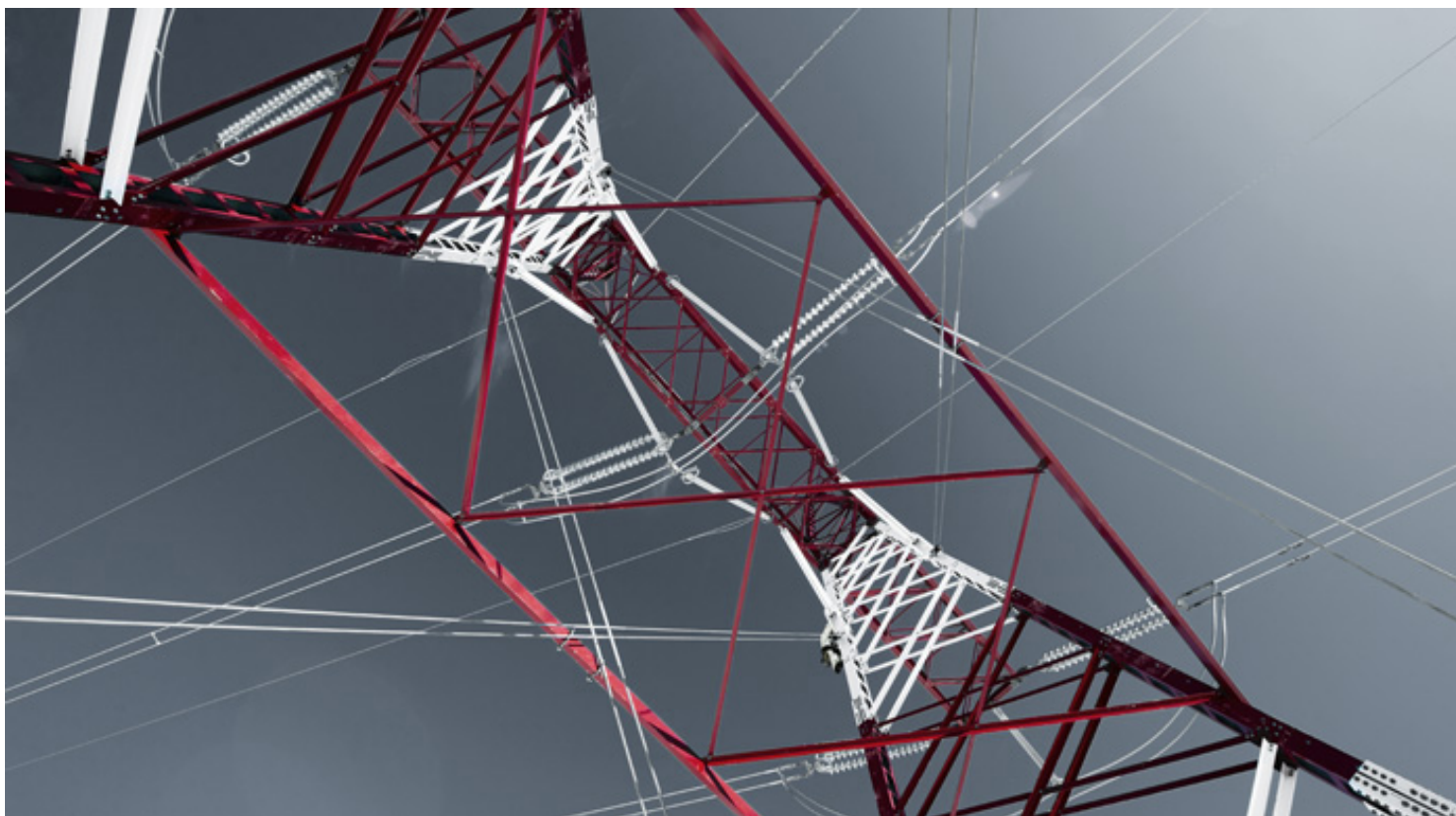
Nord Pool Spot er i tillegg til det nordiske markedet, representert i Estland, Tyskland og Storbritannia

Det finansielle markedet

De store aktørene handler også kraftderivater på det finansielle markedet, som opereres av Nasdaq OMX Commodities. Her foregår handel med terminkontrakter, som forwards- og futureskontrakter og opsjoner. Produsenter og store forbrukere i engrosmarkedet benytter terminkontrakter og opsjoner til prissikring og risikostyring.

Regulerkraftmarkedet

Regulerkraftmarkedet fungerer som et felles balansemarked for det nordiske kraftmarkedet i den forstand at regulerressursene utnyttes felles. I regulerkraftmarkedet anmelder aktørene pris for å forandre produksjon eller forbruk, slik at de systemansvarlige selskapene kan bruke disse virkemidlene for å få kraftsystemet i balanse.



Statnetts inntekter

Fordi nettvirksomhet er monopolbasert, reguleres og kontrolleres Statnetts inntekter av myndighetene, ved Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE).

Statnetts faktiske inntekter består av fastsatt nettleie fra kundene i sentralnettet og flaskehalsinntekter. Flaskehalsinntekter oppstår som følge av at det overføres kraft fra områder med lav kraftpris til områder med høy kraftpris i Norden og mellom Norge og Nederland. Nettleien (tariffen) fastsettes i forkant av hvert kalenderår.

Inntektene reguleres og kontrolleres av myndighetene ved Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), og det fastsettes årlig en tillatt inntekt. Denne inntektsrammen skal dekke kostnadene knyttet til utvikling og vedlikehold av nettet, samt gi en rimelig avkastning på investeringene i nettet. Forutsetningen er at overføringsnettet driftes, utnyttes og utvikles effektivt.

Dersom det oppstår et avvik mellom de faktiske inntekter og tillatt inntekt oppstår en mer- eller mindreinntekt. I henhold til forskrifter fra NVE skal mer-/ mindreinntekten utjevne seg over tid ved justering av fremtidig nettleie.



Vi er i gang med fremtidens nett

- Vi snakker om et taktskifte. For alle praktiske forhold er vi i gang med fremtidens nett nå. Hele organisasjonen er på vei ut av startgropen. Vi har fått konsesjonene, vi har kompetansen, så nå må vi sette fullt fokus på fremdrift.

Dette sier konsernsjef Auke Lont på spørsmål om hvor Statnett nå er i forhold til byggingen av neste generasjon sentralnett. Lont er dog forberedt på utfordringer underveis. - Vi har eksempelvis en nullvisjon når det gjelder HMS-hendelser. - Da gjelder det å sette HMS først på dagsorden, slik vi gjør i konsernledermøtene.

En organisasjon som kan og vil

- Hvordan skal dere klare den store omstillingen fra drift til bygging?

- Gjennom en organisasjon som er "fit for fight". Vi har omlag 950 medarbeidere som går på jobb med stor lyst og som synes det er flott å jobbe for dette store målet. Vi har ansatt 500 medarbeidere de siste fem årene. Vi har en organisasjon som både kan og vil, sier Lont som understreker at selskapet også må ha støtte fra omverdenen.

- Jeg opplever at vi har kommet langt og at visjonen om neste generasjon sentralnett har satt seg ettertrykkelig. Overalt, både gjennom møteplasser og media, opplever jeg en enighet om at vi trenger et fornyet og sterkere nett. Behovet er akseptert. Det er nesten den viktigste jobben, å få aksept for at det finnes et behov. Underveis må vi ha aksept hos kommuner, der hvor inngrepene gjøres. Ja, vi er avhengige av aksept i bred forstand. Han fremhever også at Statnett i tillegg til aksept og en kompetent organisasjon er avhengig av en

leverandørindustri for å realisere prosjektene.

- Det gjenstår mye, etter at vi en periode har kjørt i lavgir, fortsetter Lont. - Men jeg opplever at vi har kommet langt. Vi er i gang med en rekke prosjekter. Vi bygger Sima - Samnanger, Skagerrak 4 mellom Norge og Danmark, Ørskog - Sogndal (Fardal) og vi planlegger Ofoten - Hammerfest. Videre holder vi på med å legge til rette for vindmølleparker i Fosen.

Legger til rette for en energirevolusjon

- Hva slags samfunn er det Statnett skal legge til rette for?

- Vi skal legge til rette for at alle i samfunnet får strøm til enhver tid. Og så har vi en visjon om at fremtiden er elektrisk. Hvis vi tror på FNs klimamål om å redusere utslippene i 2050 fra 12 til 2 tonn CO₂ per hode, er det stort sett bare strøm som kan brukes som energikilde. Hvis vi begynner med Norge, så har vi allerede et bra tilbud med fornybar strøm, men vi vil også legge til rette for at forbruket øker. Sammen med Sverige er det fra politisk hold vedtatt å satse fornybart gjennom innføringen av grønne sertifikater fra årsskiftet 2011/2012. Går du til Europa så ser du en energirevolusjon. Allerede nå har Tyskland mer installert kapasitet i vindkraft enn i kull, brunkull eller kjernekraft, i tillegg til en stor satsing på solenergi.

- Hvordan vil fremtidens energiforsyning være?

- Jeg tror at når vi snakker om 2050, så vil 80 prosent av energiforbruket måtte være fornybart, mot 20 prosent i dag. Da vil det ikke være så mye annet vi kan bruke enn strøm. Det vil være både vind-, sol- og gasskraft. Jeg tror også at kjernekraften kommer tilbake. I tillegg har vi lagt om forbruket. Jeg tror at transportsektoren kommer til å være mer eller mindre elektrisk. Vårt bidrag er å sørge for at det finnes et nett som gjør at vi kan leve med 2 tonn CO₂-utslipp per hode. Bare det er en kjempeoppgave.

Forsyningssikkerhet er viktigst

Auke Lont understreker at selskapets viktigste mål er forsyningssikkerhet.

- Det avgjørende er at vi har et samfunn hvor alle får strøm til enhver tid. Når vi ennå ikke har løst forsyningssikkerheten i Bergen, ja så er denne type spørsmål førsteprioritet. Men for oss er klima, verdiskaping og forsyningssikkerhet siamesiske tvillinger. Hvis vi skal bruke enda mer strøm enn i dag, må vi være enda tryggere på at strømmen er der. Tilsvarende må vi ha forsyningssikkerhet hvis vi skal bruke mer strøm i verdiskapende industri, eksempelvis til elektrifisering av sokkelen.

- Hva med tankene om Norge som Europas grønne batteri?

- Vårt gebet er å bygge nett, og vi har allerede ambisiøse planer i form av mellomriksforbindelser til Sverige, Danmark, England og Tyskland. Men skal man drive med et grønt batteri i stor stil, trenger man mer pumpekapasitet, nett og kabel. Dette vil kunne komme i neste fase, men først må Statnett bygge grunnmuren, det vil si et innenlandsk 420 kV nett med nye forbindelser til Sverige, Danmark, Storbritannia og Tyskland, for å kunne håndtere behovene knyttet til forsyningssikkerhet og innfasing av ny fornybar kraftproduksjon.

Hvis man regner på hva det vil koste, også i form av magasinkapasitet, er det trolig ikke riktig måte å gjøre dette på. Statnett er kun en tilrettelegger. Men det virker som om det også har skjedd en slags realitetsorientering i kraftbransjen som vi tar til etterretning.

Utvidet konsernledelse

- Statnett har i løpet av 2011 utvidet konsernledelsen fra å omfatte Nettdrift, Nettutbygging, Kommersiell utvikling samt Strategi og samfunnskontakt. I tillegg er nå både konsernstaben og IKT representert i konsernledelsen. Hvorfor?

- Det er et signal. Vi ønsker å ha en strømlinjeformet måte å jobbe med stabsfunksjoner på. At vi tar stabene, inkludert økonomi og HR, inn under en fellesnevner, er et uttrykk for at vi ønsker strømlinjeforming og å gjøre ting raskere og enklere. IKT med sine 120 ansatte, en åttendedel av selskapet, er også svært sentral. De står midt i strategiske prosjekter vi nå jobber med, blant annet et nytt driftssentralsystem, sier Lont, som føyer til at

organisasjonsendringene også bidrar til å holde dynamikken levende. - Statnett har tradisjonelt vært et sted hvor det ikke har vært stor dynamikk. Vi har fortsatt en vei å gå.

Neste generasjon Statnett

- Vi bruker nybyggene, både i Trondheim i 2012 og i Oslo i 2013, som et slags bilde på at vi ikke bare trenger et nytt sentralnett, men også et nytt Statnett, sier Lont og forklarer: - Dette er en organisasjon hvor vi river ned en del vegger og etablerer en ny organisasjon og nye måter å jobbe på. Dette har en symbolverdi, men gjør også at vi kan bli mer effektive gjennom bedre samhandling og bedre kommunikasjon. Jobben med neste generasjon sentralnett er rett og slett så stor at vi må jobbe på en ny måte.

- Vi blir nå i enda større grad en prosjektorganisasjon. Det innebærer at vi vil jobbe på andre måter. Vi må sette oss sammen og få et landskap til å virke. Vi må også gjør ting på nye måter. La oss si at vi hadde klart å utvikle en ny type master, som er lettere enn dagens, da ville vi trolig både spare både materialkostnader, transportkostnader ved installasjon og samtidig oppnå miljø- og sikkerhetsgevinster. Vi skal være villig til å utfordre tankeganger som handler om at "slik har vi alltid gjort det".

Stolt av Dagmar-innsats

- Med dagens systemer har vi nesten ingen rom for feilmarginer. Dette krever trygghet og erfaring fra erfarne folk. Det er ikke mye tid du har til å tenke. Under Dagmar gjorde hele vår organisasjon en kjempejobb med å holde strømforsyningen oppe, sier Lont som klart ser utfordringene i å kombinere trygg drift med fremtidsrettede utviklingsprosjekter.

- Med den store utbyggingsjobben foran oss kan vi ikke gjøre ting på samme måte som før. Samtidig er det viktig i utbyggingen å ta hensyn til driften. Vi må beholde denne spenningen mellom utvikling og drift, mellom fornyelse og erfaring. Disse hensynene må forenes i én bedrift.

Skal levere både strøm og prosjekter

Statnett har historisk ligget på et investeringsnivå på rundt en halv milliard kroner i året, men skal opp i 5-6 milliarder kroner i året.

- Gjennom 2011 fikk vi noen vekkere. Ressursbegrensningene er større enn vi trodde, også hos leverandørindustrien. Det er noen tregheter, som jeg møter oftere enn jeg trodde, både innenfor og utenfor organisasjonen. Men nå er det faktisk samfunnet som ber oss om å bygge nett, fremfor omvendt. Da har vi nådd en viktig milepæl, våre faglige råd har blitt hørt og forstått.

- Organisasjonen er alfa og omega. Vi har tilpasset oss, vi har rekruttert, vi har endret struktur og vi har klare mål. Nå handler det mer om å legge trykk på organisasjonen. Nå skal vi levere strøm og prosjekter samtidig, uten skade for mennesker og omgivelser, det blir ekstremt viktig.



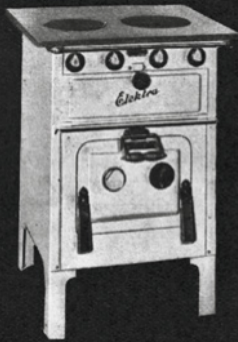
1890-1920 Strømmen kommer – fra private til samkjørte nett

Da strømmen kom til Norge på slutten av 1870-tallet, var strømmen til intern bruk i bedriftene. I takt med at strømmen forsynte gater, bygninger, dampkraftverk eller trikker, måtte strømmen transporteres. I Hammerfest ble den første linjen på 1,8 km etablert i 1891, mens Hafslund la en linje på 15 km i 1897. I 1894 kom en lov som ga staten adgang til å pålegge produsentene vilkår.



2050 Når et globalt mål – og vi gjør vårt

Ifølge FNs klimapanel må omfanget av utslipp til atmosfæren reduseres fra 12 tonn Co2 til 2 tonn per hode innen 2050. Dette er også satt som et mål for Norge. For å få til det, må andelen av fornybar energi øke vesentlig. Vi står derfor foran en energirevolusjon, hvor stadig mer av samfunnet vårt, også transportsektoren, blir mer elektrisk. Statnetts bidrag er å legge til rette for mer fornybar kraft, både innenlands og hos våre naboer.



1920-1945 Elektrisitet hjemme – samkjøring på Østlandet

Etter hvert som samfunnet utviklet seg, ble det nødvendig å transportere strøm over stadig større avstander. Elektrisiteten inntok hjemmene i de store befolkningssentra, mens kraftkildene lå lengre unna. I 1922 ble den første distriktoverføring etablert. I 1920-årene bygde Staten Nore kraftverk i Numedal for å skaffe mer strøm til Østlandet. 1932 ble Foreningen Samkjøringen stiftet.



1945-1986 Vi bygger landet – Norge knyttes sammen

Etter krigen vokste det frem flere samkjøringer, både i Vest-Norge og i Nord-Norge. Den første landsdelslinjen, mellom Østlandet og Trøndelag, kom i 1960. Staten engasjerte seg stadig mer i utbygging og drift. Sentralnettordningen ble etablert i 1959 og Samkjøringen av kraftverkene i Norge i 1970. Norge fikk sin første forbindelse til Sverige i 1960. Underveis skjedde det mange store kraftutbygginger, som Aurlandsvassdraget på 1970-tallet. Og forbruket økte.



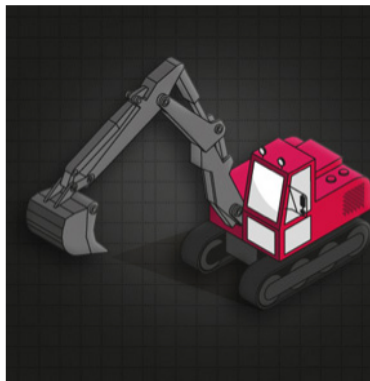
1986-2009 Tid for modernisering – et markedsorientert system

Med økende forbruk ble det og viktig å få til en bedre balanse mellom forbruk og produksjon. I 1986 ble Statskraftverkene skilt ut fra NVE, og i 1992 ble Statskraftverkene delt i Statkraft (produksjon) og Statnett (nett). I løpet av 90-tallet ble kraftmarkedet utviklet først ved opprettelse av Statnett marked i 1993, så med opprettelsen av et felles norsk-svensk kraftmarked fra 1996 og felles nordisk fra 2000, som har tjent som forbilde for Europa på 2000-tallet.



2010-2011 Visjonen formes – neste generasjon sentralnett

Fra 2009 utvikles planene for neste generasjon sentralnett: en kraftfull utvidelse og oppgradering av nettet. Driverne er mange: Anleggsmassen begynner å bli gammel. Det ventes økt forbruk, både på grunn av befolkningsvekst og vekst i industrien. Det må legges til rette for produksjon av fornybar kraft, bl.a. stimulert av Grønne sertifikater fra 2012. Også klimaendringene og store værvariasjoner synliggjør behovet for et mer robust nett i Norge, og mellom Norge og våre naboland.



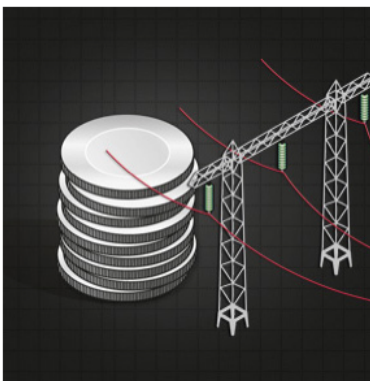
2012-2016 Bygging er i gang – også av fremtidens Statnett

Det skjer et temposkifte. Planene om neste generasjon sentralnett skal nå realiseres. Linjene som er godkjent for utbygging, har på ett år økt fra 10 til 400 kilometer. Dette inkluderer Sima-Samnanger på Vestlandet og Ørskog-Sogndal i Midt-Norge. Også byggingen av Skagerrak 4-kabelen til Danmark pågår for fullt. Parallelt utvikles fremtidens Statnett, bl.a. gjennom nye kontorer i Trondheim i 2012 og nytt hovedkontor i Nydalen i 2013, samt nødvendige tilpassinger av organisasjonen.



2020 Noen grønne mål nås – et løft for fornybar energi

Fra 1. januar 2012 ble ordningen med grønne sertifikater innført i Norge og Sverige. Denne ordningen skal stimulere til utbygging av mer fornybar kraft, i første rekke vindkraft og småkraft. Norge og Sverige har sammen satt seg som mål at det skal bygges 26,4 TWh med fornybar kraft innen 2020. 2020 er også en viktig milepæl for EUs mål om 20% reduserte CO₂-utslipp, 20% andel fornybar kraft i energiforbruket og 20% økt energieffektivitet.



2021 Den konkrete planen – 40-50 milliarder i investeringer

Den årlige Nettutviklingsplanen er Statnetts styringsverktøy, som konkretiserer og tidfester utbyggingsplanene. Totalt er det planlagt investeringer for 40-50 milliarder kroner det neste ti-året. Dette inkluderer bygging og ombygging av 60 transformatorstasjoner og bygging av 3.-4.000 kilometer med linje. Det neste tiåret er planen også å ha styrket energiforsyningen i nord. I samme periode skal det bygges fire nye forbindelser til Danmark, Sverige, England og Tyskland.



2030 Fremtidens nett – et robust og fornyet nett

2030 er langt frem. Men både i forhold til befolknings-, forbruks-, og produksjonsutvikling må Statnett søke å lage så gode prognoser som mulig, og legge det til grunn i planleggingen av energiforsyningen. I 2011 var Nettplan Stor-Oslo eksempel på en slik fremtidsutredning. I 2030 er målet at alle landsdeler har et robust nett som legger til rette for gode klimaløsninger, verdiskaping landet rundt og ikke minst at forsyningsikkerhet blir ivaretatt.

Neste generasjon sentralnett

Neste generasjon sentralnett er en plan om å oppgradere og investere i ny nettkapasitet for å imøtekomme samfunnets fremtidige behov. Gjennom nybygging og ombygging skal Statnett i årene fremover styrke nettinfrastrukturen i Norge og sikre «ryggraden» i det norske kraftsystemet.

Fremtidens nett skal sikre bedre forsyningssikkerhet, klima og verdiskaping. Statnett er i gang med å bygge neste generasjon sentralnett fordi forsyningssikkerheten er anstrengt i deler av landet, fordi Norge har stort potensial for økt verdiskaping gjennom et sterkere sentralnett og fordi et nytt sentralnett vil legge til rette for gode klimaløsninger.

Nettutviklingsplanen

Gjennom Statnetts årlige nettutviklingsplan konkretiseres ambisjonene og investeringene som skal gjennomføres i løpet av nærmeste tiårsperiode for å sikre tilførselen av strøm til norske strømforbrukere samt legge til rette for norsk klimapolitikk og verdiskaping. Statnett planlegger å investere 40-50 milliarder kroner på oppgradering og utbygging av sentralnettet de nærmeste ti årene.

Dette inkluderer også nye mellomriksforbindelser. Større variasjoner i nedbør, tilsig og temperaturer gjør at Norge og Norden går mot et større overskuddsområde i et normalår. Det påvirker behovet for slike forbindelser, samtidig som prisforskjeller gjør handel med Europa lønnsomt for Norge. Nye mellomriksforbindelser legger også til rette for reduserte utslipp på kontinentet.

Fremtidens nett

Fremtidens nett skal kunne håndtere varierende tilgang på kraft, varierende forbruk og ulike scenarier for utviklingen. En solid infrastruktur vil være i stand til å håndtere flere uforutsette hendelser og nye utviklingsretninger.

Et oppgradert sentralnett vil bedre forsyningssikkerheten og gi et mer stabilt kraftmarked. Fremtidens nett vil også legge til rette for fornybarsatsing fra Lindesnes til Nordkapp, både små vannkraftverk og vindkraft, samt elektrifisering av petroleumsvirksomhet og ny industriell virksomhet.

Fakta

INVESTERINGER

Investeringene for å bygge fremtidens nett, har økt jevnt fra 2009, og passerte i fjor 2,3 milliarder kroner. Om noen år vil årlig investeringsnivå utgjøre 5-6 milliarder kroner.

2,3

Investeringene passerte 2,3 milliarder kroner



Økt forsyningssikkerhet

Gjennom en landsomfattende driftsorganisasjon og løpende beredskap døgnet rundt, sørger Statnett for energiforsyning til hele landet. Reinvesteringer i eksisterende anlegg og utbygging av fremtidens sentralnett skal øke forsyningssikkerheten.

Forsyningssikkerheten har høyeste prioritet. Vi skal forsterke eksisterende nett og bygge nye linjer som skal sikre at husholdninger og bedrifter har strøm når de trenger den.

Effektivt sentralnett

Det norske sentralnettet er blant de mest effektive i Europa, men nettet er høyt utnyttet og marginene er små. Omfattende tiltak og investeringer fremover vil være nødvendige for å imøtekomme samfunnets behov. De siste to tiår har det vært en betydelig forbruksøkning uten tilsvarende investeringer i sentralnettet eller i produksjon. Resultatet er at forsyningssikkerheten er utfordret i flere landsdeler, som i Hordaland, Midt-Norge og Nord-Norge .

Statnett driver sentralnett ut fra et prinsipp om at dersom en linje i systemet faller ut, skal det være nok kapasitet ellers i sentralnettet slik at ingen mister strømmen. Stadig oftere opplever vi at dette ikke er tilfelle. Forsterkninger av nettet er planlagt, men flere steder vil systemdriften være sårbar inntil utbyggingene er gjennomført.

Fokus på beredskap

Et høyt utnyttet nett gir små rom for nye forbruks- eller produksjonenheter. Å bygge nye kraftledninger tar vesentlig lengre tid enn for eksempel å etablere nytt forbruk i industrien. For å fortsatt ha en trygg strømforsyning innen nytt nett er på plass, har Statnett styrket fokus på beredskap. I noen tilfeller har Statnett iverksatt særskilte, beredskapsmessige tiltak på kort sikt for enkelte områder. Inndeling i nye prisområder, mobile kraftverk og økt beredskap for feilretting er eksempler på slike tiltak. Statnett legger til grunn en helhetlig risikovurdering som basis for prioritering av tiltakene.

Økt kapasitet mellom Norge og nabolandene er en integrert og viktig del av et sentralnett som ivaretar forsyningsikkerheten innenlands.

Fakta

SIKKERHET

Selv om sårbarheten i sentralnettet har økt, er forsyningsikkerheten høy. I 2011 var det 2 820 timer med utilfredsstillende forsyningsikkerhet et eller flere steder i sentralnettet, mot 4 368 timer i 2010.

36%

Færre timer med utilfredsstillende forsyningsikkerhet i 2011.

Tilrettelegge for verdiskaping

Statnett vil legge til rette for verdiskaping ved å sikre nødvendig overføringskapasitet innenlands, levere kraft til ny lønnsom virksomhet, samt legge til rette for økt kraftutveksling med landene rundt oss.

Hvis manglende nett hindrer næringsutviklingen kan det økonomiske tapet for samfunnet bli betydelig. Det er mange planer om nytt forbruk knyttet til ny industriell virksomhet og petroleumsindustrien. Det siste året er det gjort flere oljefunn og det forventes økt leteaktivitet i Barentshavet etter at delelinjeavtalen med Russland ble signert. Fra den kraftintensive industrien kommer det signaler om økt optimisme med tanke på økt satsing i Norge i fremtiden.

Ren fornybar energi

Kraftnæringen tilførte i årene 2008 - 2010 over 145 milliarder kroner til stat og kommune. Dette er verdiskaping som er tuftet på ren fornybar energi. Sittende regjering har en målsetting om utbygging av 26,4 TWh energi samlet i Sverige og Norge innen 2020. Vår nettutbygging vil legge til rette for at halvparten av dette kan bygges i Norge på en lønnsom måte. Vi bygger og oppgraderer nettet der hvor utnyttelsen av fornybare ressurser er billigst.

Vi binder Norge sammen

Neste generasjon sentralnett vil medføre sterkere forbindelser mellom alle landsdeler, og bidra til likere kraftpriser i hele landet i normale situasjoner. Dette gir økt forutsigbarhet for både produsenter og forbrukere, og legger til rette for verdiskaping over hele landet.

Statnett planlegger også nye mellomriksforbindelser til kontinentet. Det vil bidra til å øke verdien av den norske vannkraftens reguleringsevne, som blir stadig mer etterspurt og verdsatt i Nord-Europa.

Fakta

TUNGE INVESTERINGSPLANER

Energisektoren har tunge investeringsplaner de neste 10 årene; 50-60 milliarder kroner i fornybar kraft, 70 milliarder kroner regional- og distribusjonsnettet og 40-50 milliarder kroner i sentralnettet.

180

Investeringsplanene utgjør 160-180 milliarder kroner.

Vår energirikdom skaper verdier

- Verdiskaping dreier seg om å få mest mulig ut av ressursene i hele landet. For oss er sysselsetting det viktigste. For Norge er energiforsyningen helt spesiell i forhold til verdiskaping, sier LOs leder Roar Flåthen.

- Vår energirikdom legger grunnlaget for sysselsetting og verdiskaping i hele landet og i alle næringer. For industrien er det viktig at vi har gunstige betingelser for å framskaffe energi til konkurransedyktige priser. Den konkurranseutsatte og kraftintensive industrien må få vilkår som gjør at den kan utvikle seg videre, og må selv kjenne sin besøkelsestid og gjennomføre investeringsplanene i Norge. Samtidig må vi ha en balanse i dette som sikrer at energinæringen selv får vilkår som gjør at eierne av kraften får en rimelig avkastning. Det offentlige eierskapet sikrer at inntektene kommer folket til gode.

- Det er krevende å få fram en utbygging som er effektiv, klimavennlig og som skåner naturen for unødvendige inngrep. Grønne sertifikater og fornybardirektiv vil sikre mye ny fornybar kraft. Vi må skaffe gode anvendelser for det overskuddet som skapes. Å eksportere kraften i store mengder er ikke en løsning. Men vi trenger fornuftig kraftutveksling for å ha en sikker kraftforsyning i både tørre og våte år.

- I fremtidens nett må vi ha en sikker og pålitelig energiforsyning, og ikke for store prisforskjeller. Enhver energiutbygging medfører inngrep i naturen og nettutbygging er dyrt, derfor skal vi ikke bygge ut mer enn det som er nødvendig og forsvarlig. Magasindisponeringen må sikres bedre mot å gå tom i tørrår. Vi må bruke naturgassen på en fornuftig måte i det norske energisystemet. Dette vil kunne avlaste nettet og gi fleksibilitet og tørrårssikring.

FAKTA OM LO

Landsorganisasjonen i Norge (LO) er Norges største lønnskaperorganisasjon. Over 880 000 medlemmer er organisert i fagforbund som er tilsluttet LO. Av de LO-organiserte er 50 prosent kvinner.

Vår energirikdom skaper verdier

- Kostnadene ved å investere for sent i nettet, er vesentlig større enn å ved å investere i forkant fordi manglende energiforsyning har konsekvenser for hele samfunnet, sier administrerende direktør Oluf Ulseth i Energi Norge.

- Strømnettet er det som holder samfunnet i gang, både i hjemmene våre og i bedriftene.

Energiforsyningen er en veldig viktig infrastruktur i samfunnet, og skaper verdier både i kraftsektoren for seg og gjennom verdiskapingen som skjer hos andre som er avhengig av elektrisitet.

- Skal vi få bygget mer fornybar energi, så må vi ha et sterkere nett. Der vi nå står, med innføringen av grønne sertifikater, så vil vi uten nettilgang kunne risikere at investeringene i fornybar energi ikke vil skje i Norge. Det vil i tilfelle være et verditap for bedrifter, regioner, arbeidsplasser, skatteinntekter og for samfunnet som helhet.

- Det er enda viktigere enn før å få styrket sentralnettet, men det ser ut til å ta både lengre tid og koste mer penger. Det bekymrer oss. Det å få til dette på en kostnadseffektiv måte blir veldig viktig. Da må vi ha gode myndighetsprosesser, både Statnett og entreprenørene må være flinke, og det må være en god dialog med lokalsamfunnene. For å få en raskere fremdrift, er det viktig at alle gode krefter spiller sammen.

- Vi er utålmodige når det gjelder sentralnettet i Norge. Vi er også utålmodige når det gjelder kabler fra utlandet og ønsker en raskere fremdrift. Vi er nødt til å forsterke nettforbindelsene mellom Norge og landene rundt oss. Det er viktig for å styrke forsyningsikkerheten, for norsk verdiskaping og ikke minst fordi det vil bidra til fremtidens klimavennlige energisystem. Så både i Norge og mellom Norge og utlandet, trenger vi et sterkere nett.

FAKTA OM ENERGI NORGE

Energi Norge representerer ca 270 bedrifter som produserer, transporterer og selger strøm.

Medlemsbedriftene står for 99 prosent av kraftproduksjonen og dekker 90 prosent av nettkundene i Norge.

Gassinfrastrukturen trenger robust energiforsyning

De to første månedene i år har vi levert mer gass enn noensinne. Da er våre anlegg helt avhengige av sikker energiforsyning, sier Thor Otto Lohne, direktør i Gassco.

- Vi har en enkel og klar målsetting for virksomheten, å sørge for sikker transport av norsk naturgass til markedene med høy regularitet til lav kostnad. På samme måte som Statnett så flytter vi energi. Vi er opptatt av at kjøperne av norsk gass i Europa kan ha forutsigbarhet. Da må også Statnett levere.

- Dette handler ikke bare om tilstrekkelig kraft, men også om høy regularitet i forsyningene og færrest mulig forstyrrelser eller spenningsvariasjoner. I fjor var halvparten av utfallene av leveranser til Storbritannia og Kontinentet forårsaket av spenningsutfall. Når vi ser på utfallene som har vært, er vi opptatt av at det bygges mer kvalitet og leveransesikkerhet inn i nettet.

- Tidligere hadde alle anleggene sin energiforsyning ved hjelp av egenprodusert gass. Nå er flere og flere anlegg avhengige av kraft fra strømmettet. En målsetting om å elektrifisere sokkelen har også som konsekvens at man må ha strømproduksjon og linjekapasitet med tilstrekkelig kvalitet.

- Norge er en betydelig gassleverandør og kommer til å være det i lang tid fremover. Men tyngdepunktet for hvor ressursene ligger som kommer til å fylle anleggene, vil flytte seg nordover. Vi trenger sikker kraft til anleggene på Kollsnes og Kårstø på Vestlandet og Nyhamna i Midt-Norge. I Finnmark er det også aktuelt å bygge ut anleggene på Melkøya for Snøhvit og andre funn og reserver i området. Så mange steder i landet er det behov for sikre leveranser av kraft for at petroleumsindustrien skal kunne utvikle seg.

FAKTA OM GASSCO

Gassco er operatør for det integrerte transportsystemet for gass fra norsk kontinentalsokkel til mottakslandene i Europa. Som operatør har Gassco et overordnet ansvar for drift av infrastrukturen på vegne av eierne.

Vår energirikdom skaper verdier

- Energiforsyningen er en forutsetning for å få til verdiskaping, helt uavhengig av hvilken bransje du befinner deg i, sier Merethe Storødegård, regiondirektør i NHO Trøndelag.

- Utfordringen for Trøndelag har først og fremst vært manglende trygghet for at vi har tilstrekkelig kraft. Dette handler både om å ha overføringskapasitet og tilstrekkelig produksjon, slik at energiforsyningen er forutsigbar for næringslivet.

- Det har vært lengre perioder hvor energisituasjonen i Midt-Norge har vært uforutsigbart. Dette gjelder både tryggheten for at vi har tilstrekkelig med kraft, men også usikkerhet i forhold til pris. Det er jo planer om å øke overføringskapasiteten til Midt-Norge. Men vi kan fort komme i en situasjon hvor næringslivet i Midt-Norge i perioder får en konkurranseulempe, fordi man må betale relativt sett mer enn i andre prisområder. Da er det to ting som må til, både tilstrekkelig overføringskapasitet og økt produksjon i regionen.

- Vi vet jo at i tørre år så er det spesielle utfordringer i forhold til kapasitet. Per i dag føler jeg meg ikke helt trygg. Og det er også noen kraftkrevende bedrifter i regionen som er usikre i forhold til krafttilgangen fremover. Fremtidens nett, både sentral-, regional- og lokalnettet må ha tilstrekkelig kapasitet til energibehovet vi ser. Men vi må også ha nok egenproduksjon.

- Når vi snakker om egen produksjon, så er det opplagt innenfor vindkraft investeringene bør gjøres. Grønne sertifikater er her viktig. I forhold til det som ligger av føringer fra sentrale myndigheter, så er det fornybar energi og økt overføringskapasitet som kan være løsningen i Midt-Norge. Her blir småkraft marginalt. Det opplagte å satse på i Midt-Norge er vindkraft, i tillegg til mer overføringskapasitet.

FAKTA OM NHO TRØNDELAG

NHO Trøndelag er NHOs lokale servicekontor i Trøndelag. Foreningen har 2.000 medlemmer og kontor i Trondheim. Regionforeningen driver lokalt opinionsskapende arbeid og rådgivning overfor medlemmene.

Energien bør foredles i Norge

- Både i forhold til naturinngrep og klimautslipp er det fornuftig å foredle den norske kraften nær energikilden , sier administrerende direktør Stein Lier-Hansen i Norsk Industri.

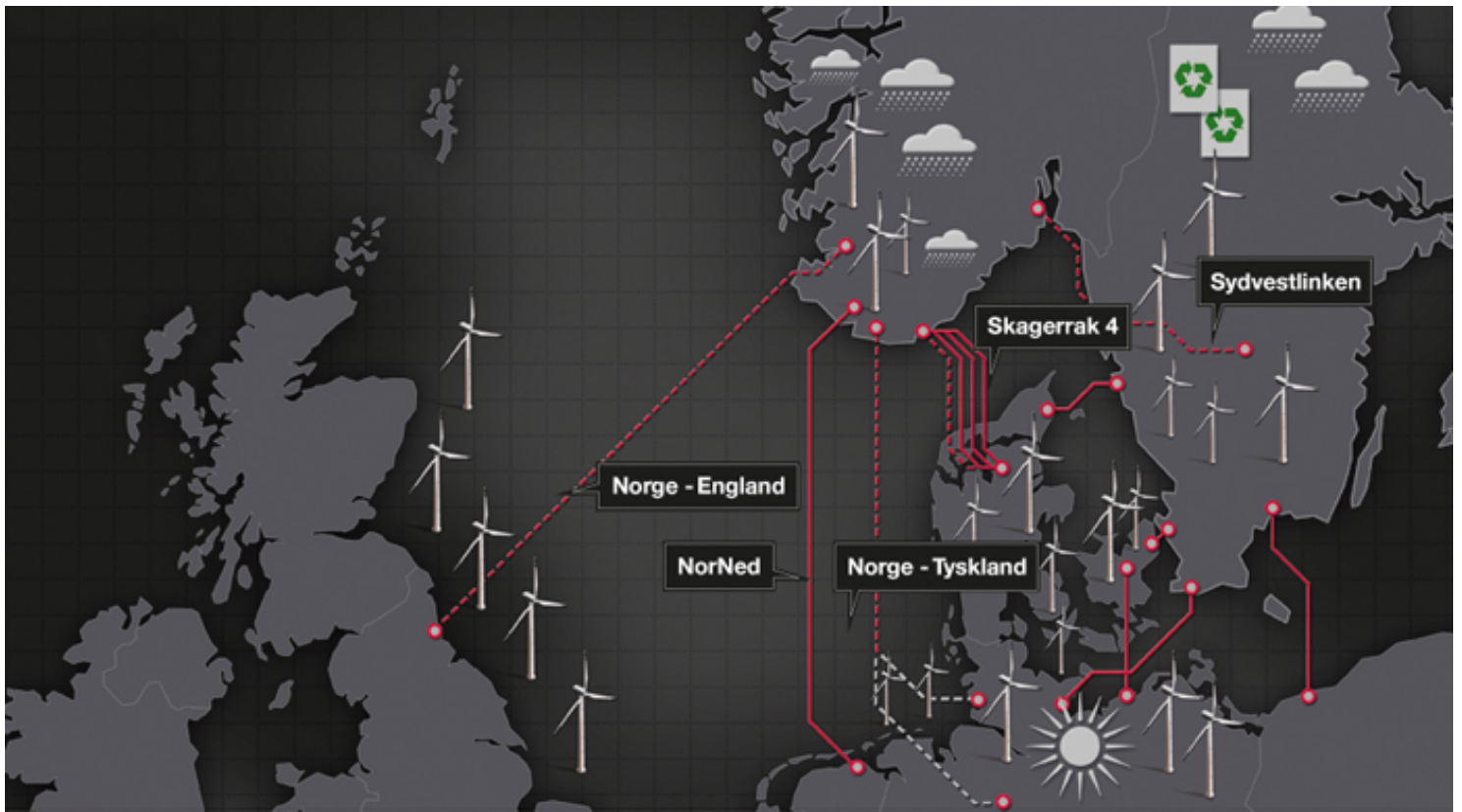
- Det er fornuftig å produsere energiintensive produkter med kraft som ikke slipper ut CO₂. Dersom slik produksjon ikke skjer i Norge, vil det gjerne skje utenfor Europa og med kraftkilder som bidrar til å øke klimautslippene, karbonlekkasje. I Norge ligger den kraftkrevende industrien langs hele kysten. Både vekst, sysselsetting og ringvirkningseffektene er store.

- Vi trenger et velfungerende nett som er tilstrekkelig dimensjonert, og som bygges der det er samfunnsøkonomisk riktig. Men det er ikke slik at mer nett alltid er løsningen. Man må også se på andre muligheter, i form av ny kraftproduksjon eller ny industriproduksjon i områder med energioverskudd. Energiforvaltningen er i dag for fragmentert . Dette er et problem dersom vi skal få til en helhetlig politikk der klima, energi og verdiskapning sees i sammenheng.

- Industrien er bekymret for regningen som vil følge med Statnetts massive investeringsplaner fram til 2020. Det er helt avgjørende at utbyggingene er så kostnadseffektive som mulig. Prisingen av nett må være forutsigbar og på et nivå som ikke genererer karbonlekkasje. For å sikre legitimitet er dialogen med brukerne, de som skal betale regningen, helt avgjørende. Vi må utforme et tariffregime som tar hensyn til industriens globale konkurransesituasjon, og de systemtjenester industrien bidrar med. Vi har tatt til orde for en sterkere bruk av anleggsbidrag i forbindelse med nettutbyggingene. Den som utløser kostnaden, enten det er nye kabler til kontinentet, fornybar kraftproduksjon eller industrivirksomhet, skal også betale regningen for nødvendige forsterkninger i nettet, avslutter Stein Lier-Hansen.

FAKTA OM NORSK INDUSTRI

Norsk Industri er en bransjeforening som organiserer ca. 2300 bedrifter med rundt 125 000 ansatte spredt over hele Norge. Norsk Industri engasjerer seg i sentrale industri- og næringslivspolitiske spørsmål. Norsk Industri sitter i Sentralnettbrukernes råd.



Tilrettelegge for gode klimaløsninger

Neste generasjon sentralnett skal bygges for å legge til rette slik at Norge kan nå sine politiske målsetninger om å bygge fremtidens klimavennlige energisystem frem mot 2050. Veien dit går både gjennom en omfattende utbygging av ny fornybar produksjon i Norge, og tilrettelegging for reduserte utslipp på kontinentet.

Neste generasjon sentralnett vil gjøre Norge i stand til å elektrifisere mer av forbruket i petroleumssektoren, samferdsel og som erstatning for fossil energi til oppvarming i bygninger. Da kan vi nå FNs 2050-mål om et utslipp på 2 tonn CO₂ per hode, redusert fra dagens 12 tonn.

Fornybar kraftproduksjon

Statnett vil legge til rette for at Norge når sine målsetninger om ny fornybar produksjon på en kostnadseffektiv måte. I forbindelse med innføringen av el-sertifikatmarkedet, ønsker Statnett å bidra til at minst 13,2 TWh ny fornybar kraftproduksjon kan tilknyttes nettet i Norge innen 2020.

Småkraft og vindkraft

Statnett vil prioritere å legge til rette fornybar kraftproduksjon hvor det er samfunnsmessig mest rasjonelt. Det største potensialet for små vannkraftverk finnes på Vestlandet og i Nordland. Statnett vil prioritere å legge til rette for å etablere mye vindkraft i Midt-Norge, et underskuddsområde hvor ny kraftproduksjon er gunstig.

Våre mellomriksforbindelser fra Sør-Norge bidrar også til at det kan bygges ut mer vindkraft på kontinentet. Vannkraft kan skru av produksjonen når det blåser, og vindmøllene produserer strøm på kontinentet. Når det slutter å blåse på kontinentet kan Norge eksportere kraft fra sine vannmagasiner. Netto gir dette mer fornybar energi.

Fakta

MAGASINFYLLING

Klimaet påvirker også magasinfyllingene. Ved årsskiftet hadde vannmagasinene en fyllingsgrad på 80 prosent, mot 45 prosent ved årsskiftet 2010/2011.

80%

Fyllingsgrad i vannmagasinene



Fem spørsmål til Øivind Rue, konserndirektør divisjon Nettdrift

1. Hvor viktig er forsyningssikkerhet for Statnett?
2. Hvilke ansvarsområder har Nettdrift?
3. Hva innebærer systemansvaret i praksis?
4. Hvordan har været satt dere på prøve i det siste?
5. Hvordan taklet dere ekstremværet og stormen Dagmar?

1: Hvor viktig er forsyningssikkerhet for Statnett?

Forsyningssikkerhet er det viktigste for Statnett å levere på. Det er også forsyningssikkerhet som Nettdrift måles på av konsernsjefen.

Vi opplever en økt oppmerksomhet i samfunnet i forhold til viktigheten av god forsyningssikkerhet. Det er lett å ta strømleveranser som en selvfølge, men det merkes veldig godt for hver enkelt når den ikke er der. Hver gang forsyningssituasjonen er utsatt, får det stor oppmerksomhet, fra kunder, politikere og fra allmenheten. Strømbrudd er noe som i liten grad aksepteres, selv om vi opplever en viss forståelse for at ekstremvær kan gi utfall det er vanskelig å forhindre.

Når alt kommer til alt, var det bra at Sima-Samnanger ble løftet opp på et nivå hvor behovet og kunnskapen rundt forsyningssikkerhet ble så tydelig. Noen regioner, som Midt-Norge, har i en periode lidd under svak forsyningssikkerhet. Dermed er den folkelige aksepten for forsterkninger av nettet til stede i denne regionen.

Løsningen, en opprusting av sentralnettet, har kommet på den politiske agenda og vi opplever bred støtte til Statnetts perspektiv. Det er bra for forsyningssikkerheten.

2: Hvilke ansvarsområder har Nettdrift?

Innenfor Nettdrift har vi fire hovedområder, forvalte det langsiktige eierskapet til våre anlegg, sikre beredskap for forsyningssikkerhet, løpende balansering av kraftsystemet og ansvar for langsiktige kraftsystemanalyser.

Anleggsdriften omfatter ca. 150 stasjoner og 10-11 000 kilometer kraftledninger og kabler. Dette innbefatter en operativ organisasjon med ansvar for langsiktig anleggsforvaltning, drift og vedlikehold, førstelinje beredskap og gjennomføring av feilrettinger.

Vår beredskapsorganisasjon skal sørge for at vi skal klare oss i svært krevende situasjoner. Det kan være harde værforhold som utfordrer arbeidsoperasjonene. På dette området leverer vi svært bra gjennom en erfaren og kompetent organisasjon.

På regionsentralene gjennomfører vi koblinger i stasjonene våre, og sørger hele tiden for at vi kan levere kraften mest mulig sikkert, samtidig som vi gjennomføre arbeidsoperasjoner på anleggene på en trygg måte.

Innenfor systemdrift har vi en landssentral som sørger for løpende balansering av systemet.

Nettdrift har også ansvaret for kraftsystemanalyser. Dette har vi nå knyttet tettere sammen med systemdriften, og leverer studier som i større grad enn tidligere er bygget på erfaringer fra drift. Helhetlige, relevante analyser av høy kvalitet er stikkordene for dette arbeidet.

3: Hva innebærer systemansvaret i praksis?

Det vi skal gjøre er å balansere driften på kort sikt. Vi har en landssentral som utøver det operative systemansvaret og følger opp kraftsystemet sekund for sekund. Videre godkjenner vi alle som skal gjennomføre planlagte og ikke-planlagte reparasjoner i alle anlegg. Og vi stiller krav til og godkjenner alle anlegg som skal tilknytte seg kraftsystemet. Slik sett sikrer vi en fornuftig kvalitet på det samlede systemet.

To timer før det vi kaller driftstimen, har vi planlagt en balanse mellom produksjon og forbruk. I driftstimen reguleres mindre avvik og akutte avvik i balansen med automatiske reserver som vi hele tiden har tilgjengelig.

For reguleringer i systemet og for å gjøre spesialreguleringer på grunn av flaskehalsen anvender vi det som heter regulerkraftmarkedet. Det er en manuell regulering. Vi har en regulerkraftliste, som inneholder prisavhengige bud. Vi kontakter for eksempel en produsent for å be om et visst antall MW økt produksjon på ett bestemt sted. Denne produsenten må da kunne levere dette i løpet av 15 minutter.

Systemansvarlig har i prinsippet all myndighet og all produksjon i kraftsystemet dersom det inntreffer hendelser der det vurderes nødvendig. Det å utøve en slik funksjon er naturligvis et stort ansvar og det er avgjørende at rollen utøves på en fullt ut profesjonell måte.

4: Hvordan har været satt dere på prøve i det siste?

2011 har vært det mest ekstreme året man kan tenke seg når det gjelder været. Vi gikk fra å ha det tørreste året noensinne til det våteste noensinne.

Vinteren 2010/2011 hadde vi rekordkulde i november og desember, og det var også svært kaldt i januar og februar. Magasinene var rekordlave, og i februar måtte vi erklære at situasjonen var anstrengt. Det var en ubehagelig situasjon.

Så kom den tidligste vårsmeltingen noensinne, fire uker før normalt. Det vi trodde skulle bli en tung sommer, ble i stedet en regnfyllt sommer med stort tilslag.

Oppe i det hele ble det satt både produksjonsrekorder, eksportrekorder og importrekorder. I januar 2012 satte vi eksportrekorder som ligger tett opp under hva det er teknisk mulig å eksportere. Det var kaldt i hele Norden, svært gode magasinutfyllinger i Norge, lav kjernekraftproduksjon og kaldt også på kontinentet.

Gjennom 2011 har hele systemet blitt tøyd til yttergrensene. Hvis du ikke har tilstrekkelige reserver og får et utfall, da kan det gå galt for et område. Så derfor sikrer vi oss hele tiden at vi har nok reserver tilgjengelig.

Vi har etter hvert et ganske presset system, og vi ser frem til opprustingen som nå er i gang.

5: Hvordan taklet dere ekstremværet og stormen Dagmar?

Stormen Dagmar 1. juledag i 2011 var definitivt det meste krevende vi har opplevd. Det forventes at vår nettdrift skal takle slike situasjoner. Vi skal ha kompetanse til å kunne gjøre feilrettinger og gjennomtenkte vurderinger underveis. Jeg er stolt over måten vi gjorde det på.

Vi måtte håndtere 40 000 alarmer. Vi mistet 32 linjer i korte perioder, men som ble koblet på igjen. Vi måtte underveis drifte Norge i 14 separate områder. Et team snødde også inne, etter at de hadde gjort feilrettinger.

Da så du Statnett på sitt beste, med erfarne og kompetente mennesker som vet hva dette dreier seg om. Du

må beholde roen, gjøre grundige vurderinger og samtidig ta beslutninger hele tiden. Du skal også være trygg på at man ikke setter menneskeliv i fare.

Vi gjorde jobben vår og har fått gode skussmål fra media og partnere. Vi greide det, men det forventes også at vi skal klare det. Uansett spør vi oss selv om vi er riktig dimensjonert i forhold til slike ekstremsituasjoner. Trenger vi å forsterke kommunikasjonssystemet, førstelinjeberedskapen eller sentralene? Dette er spørsmål vi skal gå grundig gjennom.

Fakta

NETTDRIFT

Nettdrift har ansvaret for å ivareta den løpende forsyningssikkerheten og sikre at det kontinuerlig leveres strøm til alle forbrukere. Divisjonens ansvar omfatter fire hovedområder: forvalte et langsiktig eierskap til Statnetts anlegg gjennom god drift og vedlikehold, sikre beredskap for forsyningssikkerheten, utøve systemansvaret i Norge og løpende balansering av produksjon og forbruk samt ansvar for langsiktige kraftsystemanalyser. Anleggsdriften omfatter ca. 140 stasjoner og 10-11 000 kilometer kraftledninger og kabler. Nettdrift har tre regionsentraler og en landssentral med døgnkontinuerlig bemanning.



Fem spørsmål til Bente Hagem, Konserndirektør divisjon Kommersiell utvikling

1. Hvordan vil du beskrive divisjonens viktigste ansvarsområder?
2. Hva er de viktigste milepælene på markedssiden?
3. Hvilke utfordringer og muligheter ser du fremover?
4. Hva betyr markedet for en statlig virksomhet som Statnett?
5. Hvordan skal Statnett tilrettelegge for fornybarsatsingen i Nord-Europa?

1: Hvordan vil du beskrive divisjonens viktigste ansvarsområder?

Kommersiell utvikling er ansvarlig for kunderelasjoner og kommersielle spørsmål knyttet til energimarkedene i Norge og Europa. I divisjon kommersiell utvikling jobber vi daglig med å videreutvikle vårt kundearbeid, sørge for rask fremdrift i våre internasjonale prosjekter og utvikle gode markedsløsninger som fungerer i dag og i morgen. Vårt fokus både når det gjelder nasjonalt og internasjonalt arbeid er å legge til rette for et velfungerende kraftmarked og utvikle markedsdesign som gir de samfunnsøkonomisk mest rasjonelle løsningene. Gjennom å administrere sentralnettsordningen sørger vi også for at alle eiere av anlegg som inngår i det norske sentralnettet får dekket sine utgifter knyttet til å drifte og videreutvikle disse anleggene.

Divisjon Kommersiell utvikling har også ansvar for forholdet til Statnetts kunder. Disse omfatter kraftprodusenter, industribedrifter og regionale nettselskap.

2: Hva er de viktigste milepælene på markedssiden?

En vesentlig milepæl ble nådd i januar da prosjektene med å etablere mellomriksforbindelser mellom Norge og Tyskland samt Norge og England, passerte beslutningsport 1 i Statnett. Dette er en vesentlig intern milepæl. Planen for realisering av prosjektene er 2018-2021.

12. januar 2011 ble et viktig steg mot en europeisk markedsintegrasjon gjennomført ved at kraftmarkedene i Norge og Nederland ble koblet sammen med implisitt auksjon også kalt markedskobling. Fra denne dato trenger aktørene ikke lenger å kjøpe kapasitet først og så handle på børsen. Alt gjøres nå i en operasjon. Løsningen resulterte i at kraften flyter riktig vei mellom markedene, fra områder med lav pris til områder med høy pris. Før markedsintegrasjonen fløt kraften i feil retning i ca 10% av tiden. Dette medførte dårligere utnyttelse av kabelen.

Løsningen som ble implementert på NorNed, er en del av et større arbeid med å integrere de europeiske kraftmarkedene ennå tettere. Målet er å få priskobling, i løpet av 2012. Med en priskobling vil prisen og kraftflyten beregnes i én enkelt regneoperasjon for hele Nordvest-Europa. I praksis vil vi opprette en virtuell europeisk børs. Dette gir en effektiv utnyttning av europeisk infrastruktur og vil være et godt bidrag til å nå EUs ambisiøse klimamål. Statnett leder dette arbeidet, og Norge vil, når dette arbeidet er ferdig, være en del av verdens største multinasjonale marked med et underliggende forbruk på 3200 TWh.

Det ble i løpet av 2011 inngått en joint venture mellom Nord Pool Spot og den fransk/tyske kraftbørsen EPEX for å etablere en felles IKT-plattform og drift av systemer. Dette skal skape synergier og på sikt legge til rette for et felles europeisk kraftmarked. Et annet viktig steg i retning et felles europeisk kraftmarked ble tatt da det ble åpnet intradaghandel på forbindelsen mellom Norge og Nederland (NorNed) 14. mars 2012.

Myndighetene besluttet i 2011 at Statnett skulle bli registeransvarlig for den norsk/svenske ordningen med grønne sertifikater. Norge og Sverige har som en del av denne ordningen forpliktet seg til å legge til rette for et mål på 26,4 TWh ny fornybar kraft produksjon innen 2020. Det første sertifikatet ble utstedt 8. februar 2012.

3: Hvilke utfordringer og muligheter ser du fremover?

Fra et markeds perspektiv er de største utfordringene knyttet til Europa og EU. Mye av det som skjer i EU som følge av EUs tredje el-markedspakke vil få konsekvenser for Norge. Frem mot 2014 vil EU utvikle forskrifter på plan-, drifts og markedssiden som i stor grad vil styre utviklingen innen kraftsektoren i Norge.

Vårt vannkraftbaserte kraftsystem innehar en fleksibilitet som gjør oss forskjellig fra andre europeiske land. Det blir viktig å ta vare på norske interesser i denne sammenheng.

I forhold til EU blir arbeidet med å utvikle et felles markedsdesign for Norden og Europa en sentral oppgave. Kraftsystemet står ovenfor store utfordringer og endringer gjennom massive investeringer i nett og fornybar produksjon. I praksis vil all fornybar produksjon i Europa komme fra ressurser der produksjonen vil variere ut fra vind og solforhold. Skal et system som dette fungere, er det nødvendig å videreutvikle systemene for elspotthandel, intradaghandel og balansemarkeder. Statnett er tungt inn i de sentrale prosessene for å sikre en utvikling i riktig retning.

4: Hva betyr markedet for en statlig virksomhet som Statnett?

Statnett har et mål om 75% kundetilfredshet. I 2011 økte kundetilfredsheten til 71 prosent, fra 64 prosent i 2010. Dette er en positiv trend som vi er fornøyd med. Samtidig er det stor bredde i tilbakemeldingene og fortsatt et stykke å gå til vi når målet. Vi er avhengig av et godt samarbeid med våre kunder for å få god aksept for våre planer og vår drift. Kundene er innovative og gir gode råd til oss.

Vi står også overfor nye utfordringer når det gjelder å kommunisere ny tariffstruktur som følge av at investeringene øker fra 2 til 5-6 milliarder kroner. Ny prisstrategi vil bli lagt i perioden 2014-2018. Vi må jobbe for å ha en god styring på våre kostnader og samtidig få forståelse for nødvendigheten av de nye prisene og en felles fordeling av byrdene.

Statnett får også flere nye og utfordrende ansvarsoppgaver. I løpet av kort tid har Statnett fått ansvar for to nye sentrale områder. Det ene er felles tariffing av regional- og sentralnettet. Statnett har før hatt ansvaret for å tariffere sentralnettet, men vil fra 2014 også ha ansvaret for regionalnettet.

Den andre oppgaven er ansvar for å utvikle en felles IKT løsning for hele kraftbransjen som følge av automatisk måleravlesning. Løsningen vil legge til rette for et effektivt sluttbrukermarked for kraft.

5: Hvordan skal Statnett tilrettelegge for fornybarsatsingen i Nord-Europa?

Med nær 100 prosent vannkraftproduksjon, sitter Norge på en betydelig ressurs når CO2 utslippene skal reduseres. Ved å lage gode markedsløsninger, utvikle nettet i Norge og knyttet Norge tettere til nabolandene, bidrar Statnett til å gjøre en slik reduksjon mulig. I 2011 ble Statnett også tildelt rollen som registeransvarlig for ordningen med elsertifikater, eller grønne sertifikater.

Elsertifikater er en felles svensk-norsk markedsbasert støtteordning som skal vare fram til 2035.

Støtteordningen har som mål å gjøre det mer lønnsomt å investere i kraftproduksjon basert på fornybare

energikilder, som vann, vind, sol og bioenergi. Kraftverkene som kommer inn under ordningen blir tildelt elsertifikater etter hvor mye strøm de produserer, mens kraftleverandører og strømbrukere blir pålagt å kjøpe elsertifikater for en nærmere angitt andel av strømmen.

Etableringen av grønne sertifikater er et stort skritt på veien mot en mer fornybar energiproduksjon. Samtidig er et godt utbygd sentralnett og forbindelser til landene rundt oss helt avgjørende for at målene som ligger i grønne sertifikater kan bli nådd.

Fakta

Kommersiell utvikling

Kommersiell utvikling har ansvar for Statnetts kunderelasjoner, ivareta selskapets sentrale oppgjørrolle, monitorering og utvikling av et effektivt markedsdesign samt koordinering av selskapets Europasatsing. Divisjonen håndterer måling, prissetting, fakturering og avtaleforhold i sentralnettet, samt deler av regionalnettet. I tillegg har divisjonen ansvaret for balanseavregningen.

Kommersiell utvikling har også ansvar for å utvikle markedsløsninger for handel av ulike kraftmarkedsprodukter, både i Norge, Norden og Europa.



Fem spørsmål til Gunnar Løvås, Konserndirektør Strategi og samfunnskontakt

1. Hva ligger i ansvarsområdet Strategi og samfunnskontakt?
2. Hva er driverne bak fremtidens sentralnett?
3. Hvorfor har aksepten for nettutbygging økt?
4. Hvilke justeringer er gjort i Nettutviklingsplanen?
5. Hva er de største utfordringene knyttet til fremtidens nett?

1: Hva ligger i ansvarsområdet Strategi og samfunnskontakt?

Strategi- og samfunnskontakt er den divisjonen som utvikler selskapets strategier og planer, og skaper forankring i resten av organisasjonen, i forhold til samfunnet, medspillere i bransjen og i andre miljøer for at vi skal lykkes med strategiene vi har satt oss.

Våre strategier tar utgangspunkt i de behovene samfunnet har. For vår del er derfor samfunnsstrategi og selskapsstrategi i stor grad det samme. Vår jobb er å sette ord på forventningene som settes til kraftsektoren, både i forhold til samfunnets behov for sikker strømforsyning, mulighetene til å satse på fornybar kraft og til å skape ny industriell virksomhet.

Vårt bilde testes i offentlig debatt og i dialog med kundene. På grunnlag av denne prøvingen presenterer vi årlig vår plan, i form av Nettutviklingsplanen. Vi opplever at vi får veldig god støtte for hovedplanverket vårt. Vi opplever også stor forståelse for behovet for mer nett og for planene våre. Det er et vesentlig skifte i forhold til for noen år siden. Både fra kraftindustrien, politikere og samfunnsaktører ellers opplever vi nå en stor aksept for behovet, for at vi trenger et sterkere nett. Debatten er nå mer knyttet til løsningen i de enkelte prosjektene, hvor det fortsatt vil være mange vanskelige avveininger.

2: Hva er driverne bak fremtidens sentralnett?

Det er forsyningssikkerhet, klima og verdiskaping, og på alle tre driverne har det vært en utvikling gjennom 2011 som ytterligere har forsterket behovet for en fornyelse av sentralnettet. Da vi i desember 2010 definerte nye krav til forsyningssikkerhet, gjorde vi ikke det i et vakuum. Vi gjør det som en respons på samfunnets forventninger og krav. I det siste året er også beredskap i en nasjonal forstand blitt satt på dagsorden på en helt annen måte enn før. Samfunnet både ønsker og forventer en tryggere strømforsyning.

Samtidig har vi fra 1. januar 2012 sammen med Sverige innført ordninger med el-sertifikater for å realisere en kraftig ambisjon om fornybar kraft i Sverige og Norge. Dette er det heller ikke mulig å få til på noen fornuftig måte uten å ha et kraftig styrket sentralnett, og samtidig sterkere forbindelser mellom Norge og landene rundt oss.

Den tredje driveren, er verdiskaping, hvor det det nå særlig er knyttet en ny optimisme til petroleumsnæringen. Oljeindustrien er en stor forbruker av strøm langs norskekysten, og har planer om ekspansjon basert på funnene som er gjort de siste årene. Også aluminiumsindustrien har økt sin tro på investeringer i Norge, basert

på utsikter til kraftoverskudd og lavere priser.

3: Hvorfor har aksepten for nettutbygging økt?

Samfunnsdebatten i kjølvannet av Hardanger-ledningen har bidratt til å bygge en større forståelse i forhold til behovet for forsterkninger av nettet. Vi har også selv lært mye om hvordan vi skal føre vår samfunnsdialog, blant annet ved å legge mer vekt på samspillet med lokalsamfunnet i de tidlige fasene. Vi har lært mye, men opplevelsen vår er nok at samfunnsaktørene rundt oss har lært tilsvarende mye. Så i sum bedrer dette våre muligheter til å lykkes med vårt samfunnsoppdrag.

Vi har styrket samarbeidet med de regionale nettselskapene. Vi prøver i større grad å jobbe som partnere, og bruker hverandres kontaktnett både inn mot kunder og myndigheter. Vi prøver generelt å skape en dialog omkring behovene først, og deretter omkring hva som kan være mulige tiltak. Stor-Oslo-utredningen er et eksempel. Vi har gått svært bredt ut i tidlig fase, med involvering av andre tenkbare interessentgrupper både for å kartlegge behov og potensielle konfliktområder. Det er viktig å skape et felles virkelighetsbilde i god tid løsningene diskuteres. Dette fungerer veldig bra.

Interessen for energipolitikk har steget voldsomt. Det har vært flere hendelser som synliggjør behovet og skaper økt oppmerksomhet i forhold til sårbarheter i et moderne samfunn. I tillegg så har vi opplevd ekstreme vær-situasjoner som synliggjør at vi må ha et nett som står i stormen og som også fungerer selv om noen biter av det skulle ha utfall. I denne hovedstrukturen er det viktig å ha en tilstrekkelig backup. Vi opplever både at det er forventet av oss og at det er helt nødvendig.

4: Hvilke justeringer er gjort i Nettutviklingsplanen?

Tidligere har begrepet neste generasjon sentralnett kanskje vært litt slagordpreget, mens det nå gradvis mer og mer blir en realitet. På mange måter har også den årlige Nettutviklingsplanen vært en ambisjon, mens vi nå betrakter den som en operativ plan.

Den viktigste justeringen i den siste Nettutviklingsplanen er en betydelig økt vekt på gjennomføringsplanlegging. Hvordan skal vi faktisk klare å få gjort alt det vi har planlagt? Det innebærer en viss realitetsorientering i forhold til hvor lang tid eksempelvis en konsesjonsbehandling viser seg å ta.

Vi ser også at vi ikke vil kunne klare å realisere så mange prosjekter til landene omkring oss som tidligere anslått, men konsentrerer oss nå for fullt om å realisere forbindelser mellom Norge og England og Norge og Tyskland i kommende tiårsperiode, i tillegg til en ny kraftkabel til Sverige og fullføring av Skagerak 4-utbyggingen til Danmark. Hovedgrunnen til dette er at vi må oppgradere det innenlandske nettet først, og at det vil ta lenger tid enn tidligere forventet.

Vi erfarer mange utfordringer underveis, både i dagens drift av systemet, i gjennomføringskapasiteten hos selv og hos leverandørindustrien. Begge deler legger begrensninger på hvor mange prosjekter som kan gjennomføres samtidig. Nettoeffekten er at tidsplanene blir noe justert og prosjektene spres noe mer over tid. Men den langsiktige ambisjonen for fremtidens sentralnett ligger fast.

5: Hva er de største utfordringene knyttet til fremtidens nett?

En av de største utfordringene er de langvarige konsesjonsprosessene. Dette handler om store tiltak som berører mange mennesker og mange lokalsamfunn. Da er det viktig med en involverende og god prosess, som sikrer at samfunnet velger de beste løsningene. Vi har tro på at det er mulig å få prosessen til å bli både bedre og raskere.

Ellers er det veldig mye som skal skje før 2020. Både vi og leverandørindustrien vil nok stange imot kapasitetsgrensen i forhold til hva vi kan klare å gjennomføre. Da tvinges vi også til å prioritere tøft. Fortsatt har eksempelvis småskala vannkraft betydelig lavere kostnader enn vindkraft. Dette betyr at vi vil legge til rette for

småkraft. Samtidig vil det være behov for noe vindkraftutbygging for å nå de nasjonale målsettingene. Da er vi opptatt av å legge til rette for vindkraftprosjekter i områder med kraftunderskudd og gode vindforhold.

Prioriteringsjobben er utrolig komplisert. Dette har store ringvirkninger, og bestemmer også fort hvor verdiskaping i Norge kan skje. Vår langsiktige ambisjon er at alle deler av Norge skal kunne ta del i en lokal verdiskaping og få vekstmuligheter ved hjelp av god energiforsyning. Vi har en plan, og må kommunisere tydelig hva som er våre prioriteringer. Vi skal bidra til at nasjonen kan nå sine målsettinger på en mest mulig kostnadseffektiv måte.

Fakta

STRATEGI OG SAMFUNNSKONTAKT

Strategi og samfunnskontakt har ansvaret for å lede Statnett sin strategiutvikling, både som selskap og i forhold til samfunnsoppdraget; å drifte og utvikle sentralnettet. Dette gir seg blant annet uttrykk i Nettutviklingsplanen og i forvaltningen av en løpende prosjektportefølje. På prosjektnivå har divisjonen ansvaret for å utvikle prosjektene frem til en konseptbeslutning. Divisjonens ansvar omfatter også kommunikasjon med omverdenen og selskapets interesser.



Fem spørsmål til Håkon Borgen, Konserndirektør divisjon Nettutbygging

1. Når kommer Statnett i gang med byggingen av fremtidens nett?
2. Hva er de store utbyggingsplanene og prosjektene?
3. Hvordan blir de store utbyggingsprosjektene organisert og styrt?
4. Hvilken rolle vil dere at leverandørindustrien skal spille?
5. Hvilke utfordringer representerer dette i forhold til HMS?

1: Når kommer Statnett i gang med byggingen av fremtidens nett?

Vi er godt i gang. I mange år har vi snakket om behovet og planene for neste generasjon sentralnett. Nå er vi faktisk i gang med å bygge. Vi er i et temposkifte, og dette treffer hele organisasjonen. Men vi har forberedt oss godt og bygget divisjon Nettutbygging opp fra 2007 og frem til i dag.

Vi har i 2011 gått veien fra å avvente endelig konsesjon på flere store prosjekt over i en realiseringsfase som er i et helt annet omfang enn tidligere. Mens vi for ett år siden hadde konsesjon til å bygge noen få titalls kilometer med nye kraftledninger, har vi nå konsesjon på å bygge 400 kilometer. De siste fem år har vi bygget cirka 50 kilometer i året. De neste fem år skal opp i en takt på 300 kilometer i året, altså omlag en kilometer om dagen.

Vi har de siste årene bygget opp en prosjektavdeling i Statnett som skal bidra til at prosjektene leverer beste praksis innen prosjektarbeid. Statnetts prosjektkontor er lagt her. Vi har over tid bygget opp sterke engineering miljø innen kraftledninger, stasjon og kabelteknologi. Konsesjonsarbeidet leveres fra prosjektutvikling og konsesjonsavdelingen.

Veldig mye av det som skjer nå, handler om omstilling og mobilisering til større utbyggingstakt. Vi rekrutterer, men vi ønsker nå å bygge opp leverandørene ved å sette ut mer arbeid til dem i form av nye kontraktsformer. Dette fordrer omstilling i alle ledd. Vi arbeider mye med å sikre at hele verdikjeden leverer på kvalitet, kost og tid, men ikke minst på Helse, miljø og sikkerhet (HMS) som er det absolutt viktigste. Det siste er en utfordring som vi jobber med hver eneste dag for å sikre at fokus er etter beste standard også hos alle våre leverandører. Statnett har en nullvisjon med hensyn til HMS.

2: Hva er de store utbyggingsplanene og prosjektene?

Totalt omfatter planene kommende ti år bygging og ombygging av ca 3-4 000 km ledninger, vi skal oppgradere over 60 stasjoner og heve spenningen fra 300 kV til 420 kV i store deler av nettet. Samlet handler dette både om økt forsyningssikkerhet og tilrettelegging for verdiskaping og gode klimaløsninger.

Investeringsnivået vårt er i sterk vekst. Vi ligger nå rundt to milliarder kroner i årlige investeringer og skal opp til en takt på 5-6 milliarder kroner i året.

De store utbyggingsprosjektene som er under bygging nå er Sima - Samnanger, Ørskog - Fardal, nye kabler over Oslofjord samt ny sjøkabel, Skagerak 4, mellom Norge og Danmark. I tillegg realiseres en rekke små og mellomstore stasjonsprosjekter og ledningsprosjekt i parallell.

De største milepælene i 2011 var vel at vi fikk på plass konsesjonene for Sima - Samnanger og Ørskog - Fardal. For Statnett sin del innebar det også at vi gjorde en investeringsbeslutning på Ørskog - Fardal på rundt fem milliarder kroner. Dette prosjektet, som er viktig for forsyningssikkerheten i Midt-Norge, omfatter nærmere 300 kilometer kraftledning i 15 kommuner samt syv nye transformatorstasjoner.

Et stort prosjekt som ligger foran oss, er Ofoten - Balsfjord - Hammerfest i Nord, hvor det er 500 kilometer med ny 420 kV ledning samt en rekke stasjoner som skal bygges. Det er for dårlig forsyningssikkerhet i hele regionen, og vi skal også bidra til økt verdiskaping blant annet i petroleumsindustrien i Nord-Norge.

3: Hvordan blir de store utbyggingsprosjektene organisert og styrt?

Prosjekteierskapet ligger i Nettutbygging fra konseptvalget er tatt, og det er etablert en policy for prosjekteierstyring, som går helt opp til styret. Vi ønsker å være blant de beste til å kjøre prosjekt, og organiserer utbyggingsprosjektene i egne prosjektorganisasjoner. Prosjektavdelingen bidrar til standardisere våre prosjektrutiner i selskapet. Vi skal måle oss med de beste.

Prosjektene gjennomføres som en matrise der vi trekker på ressurser fra hele Statnett, ikke bare egen divisjon. Dette omfatter IKT, Nettdrift, stab, anskaffelser, juridisk, informasjonsavdeling og kommersiell divisjon.

Her er det helt avgjørende med et godt samspill mellom linje og prosjekt. Prosjektet blir en felles arena for hele Statnett. For å få til et godt samspill, må vi være tydelige på roller og ansvar. Prosjektene legger opp til best mulig samhandling med kommuner, berørte og andre nettselskap. Dette krever åpenhet og aktiv informasjonsformidling, mens byggeaktiviteten pågår. I noen prosjekt trekkes også eksterne inn i våre styringsgrupper for å få dette samspill til på en god måte.

4: Hvilken rolle vil dere at leverandørindustrien skal spille?

Statnett står foran utbygginger på flere tusen kilometer med nett, og vi ønsker at norske leverandører skal kunne gjøre en stor del av dette. Vi må rekruttere, og det må også leverandørene gjøre. Vi bruker derfor mye tid på leverandørene og stimulerer de til å bygge opp kompetanse og kapasitet i tide.

I Nord-Norge er det eksempelvis etablert et eget utviklingsprosjekt, Leverandørutvikling for Energisatsing i Nord (LUEN). Her forventer vi avklaring på konsesjonsspørsmålene i 2013, som betyr at 2012 må brukes til å forberede leverandørindustrien.

Det øvrige Norden og Europa skal også i gang med å fornye sine nett. Dette blir fort en kamp om ressurser, montører og ingeniører. Derfor er det viktig å tenke langsiktig og få dette temaet inn i utdanningsdebattene.

Vi legger opp til nye kontraktstrategier, avhengig av type oppdrag. Målet er at mer arbeid settes ut til våre leverandører. Vi går eksempelvis nå i retning av at vi også setter ut engineering for det store stasjonsvolumet (EPC-kontrakter).

Vi ønsker også å få inn kompetanse fra regionale og lokale nettselskap i prosjektene, eksempelvis på byggeledelse. Jo bedre forhold vi har til de regionale energiselskapene, jo bedre blir prosjektet, er vår erfaring.

5: Hvilke utfordringer representerer dette i forhold til HMS?

Vi har sikkerhetsutfordringer både i prosjektfasen og i utbyggingsfasen og ikke minst når byggeprosjekter skje parallelt med driften av nettet. Men i alt vi driver med er det nulltoleranse i forhold til helse, miljø og sikkerhet

(HMS).

Når vi er i konsernledermøte, er HMS første punkt på dagsorden. Våre rapporter om uønskede hendelser blir rapportert opp til konsernledelse og de alvorligste til styret.

Vi opplevde dessverre i 2011 et dødsfall hos en underleverandør. Dette gjør noe med oss. Vi gjør alt vi kan for å lære og unngå at det skjer igjen.

Vi har standardiserte rutiner for gjennomgang av risiko, både hos oss og hos leverandørene. Og vi har jevnlig beredskapsøvelser. Sikkerhet over alt gjelder. Dette er vårt fokus.

I alt sikkerhetsarbeid er det viktig å få frem fakta, for å lære. Vi har aldri hatt så mange avviksrapporter angående HMS-rapporter som nå. Det er vi fornøyd med, for det viktigste er å få opp avvikene. Med basis i disse gjør vi nå mer strategiske analyser av fokusområder der vi kan sette inn innsatsen for bidra til å nå vår nullvisjon.

Det skal være en kultur for å rapportere, og klappe hverandre på skulderen for at du sier i fra.

Fakta

NETTUTBYGGING

Nettutbygging har ansvaret for å prosjektere og gjennomføre utbyggingsprosjektene i Statnett. Gjennomføringsansvaret inkluderer prosjektutvikling fra valg av hovedkonsept er tatt frem til investeringsbeslutning, samt ansvar for gjennomføring i utbyggingsfasen frem til anleggene overtas av Nettdriftsdivisjonen. Prosjektene organiseres i matrise der ressurser hentes fra hele Statnett. Utbyggingsprosjektene omfatter både kraftledninger og transformatorstasjoner innenlands og kabler til utlandet. Nettutbygging utfører også større reinvesteringsprosjekter.



Fem spørsmål til Peer O. Østli, Konserndirektør IKT-divisjonen

1. I hvilken grad er IKT i Statnett kjernevirksomhet?
2. Står også IKT-siden i Statnett foran en fornyelse?
3. Hvordan er neste generasjon sentralnett når det gjelder IKT?
4. I hvilken grad moderniseres de administrative systemene?
5. Hvor sårbart er dagens nett på IKT-siden?

1: I hvilken grad er IKT i Statnett kjernevirksomhet?

Hos oss er IKT absolutt en del av kjernevirksomheten. Det vi gjør, å drifte sentralnettet og kraftsystemet i Norge, er det mange år siden du kunne gjøre uten svært avanserte IT-systemer. Kraftsektoren var tidlig ute med å ta i bruk avanserte styringssystemer.

For å drifte sentralnettet har vi et eget landsdekkende datakommunikasjonsnett som sørger for monitorering og fjernstyring av Statnetts stasjoner rundt om i landet. Nettet består stort sett av fiber og er designet slik at vi til Statnetts stasjoner har to separate linjer for å sikre høy tilgjengelighet.

I tillegg har enhver bedrift en virksomhetsorientert IKT-side. Hos oss dreier dette seg særlig om å støtte vedlikeholdet av sentralnettet, men også om effektive løsninger for prosjektstyring, økonomi, og administrative prosesser. Vår utfordring er at produksjonsteknologien må integreres med den administrative teknologien. Alt må spille sammen.

IKT-enheten er en sentral del av den fornyelsen som nå skjer i Statnett. Moderniseringen av vår IKT-plattform tiltrekker seg kompetente medarbeidere. Enheten har en fin blanding av folk med IKT-bakgrunn og folk med elkraft-bakgrunn. Det kreves ikke bare at du forstår IKT, men også hva den skal brukes til.

2: Står også IKT-siden i Statnett foran en fornyelse?

Vi er allerede godt i gang. Gjennom 2011 gikk brorparten av våre stasjoner over på en moderne kommunikasjonsløsning. Vi er inne i en periode hvor vi moderniserer stort sett alle de sentrale IKT-løsningene i kraftsystemet. Frem mot 2014 gjennomføres flere store prosjekter som til sammen legger grunnmuren i de løsningene som skal støtte Statnetts systemdrift de neste 10-20 årene.

Norge er et langstrakt land, hvor det koster mye penger å bygge nett. Da må du utnytte nettet optimalt. Det gjør vi ved å ha avanserte løsninger på driftssentralene våre, og her er Statnett i verdensklasse. Driftssentralssystemene ved våre regionsentraler og landssentralen er bærebjelken i den løpende driften av sentralnettet, og vi er midt inne i et prosjekt for å fornye disse.

Vi har også på gang en fornyelse av markedssystemene våre. En av hovedutfordringene våre er å få gjort de rette tilpasningene, slik at systemene passer med Statnett sin drift. Særlig gjelder dette måten vi involverer de øvrige aktørene i kraftsystemet på. Dette gjelder både i forhold til kraftprodusenter, nettselskaper og ikke minst

partnerne i utlandet. Videre er det svært viktig at løsningene gjør det enkelt å etablere nye tjenester når det oppstår behov for nye verktøy i systemdriften, eller rammebetingelsene endres. For Statnett er dette store investeringer som vi forventer å ha nytte av i lang tid.

I årene fremover skal Statnett bygge mye nett og mange stasjoner. I ethvert stasjons-, linje- eller kabelprosjekt er IKT-løsninger en vesentlig og integrert del. Det betyr at vi må øke vår kapasitet på IKT-siden i takt med at utbyggingskapasiteten til Statnett generelt økes

3: Hvordan er neste generasjon sentralnett når det gjelder IKT?

Neste generasjon sentralnett er ikke bare større og mer robust i utstrekning og spenningsnivå. Det er også smartere. Dette innebærer at IKT i enda større grad utnyttes til å sikre bedre overvåking, flyt og drift av kraftsystemet. Effektene av dette vil kunne tas ut i form av økt sikkerhet, samtidig som man har en høy utnyttelse av sentralnettet. Statnetts forskningsprogram innen Smart Grid tar sikte på nettopp dette.

Smart Grid handler også om at hele det norske kraftsystemet skal bli mer effektivt og fleksibelt, og det er kun mulig ved hjelp av IKT-løsninger som går på tvers av aktørene i bransjen. En måte å se dette på er at distribusjonsnettene skal ta i bruk noe av den samme teknologi som allerede benyttes i sentralnettet. Automatisk måleravlesning og sanntids datakommunikasjon, som lenge har vært benyttet i sentralnettet, rulles frem mot 2017 ut i distribusjonsnettene og dermed i alle landets husstander.

4: I hvilken grad moderniseres de administrative systemene?

Vi er i ferd med å utvikle neste generasjon Statnett. Her spiller moderne kommunikasjons- og samhandlingsløsninger en vesentlig rolle, især siden vi har medarbeidere over hele landet. Teknologien legger til rette for desentralisering av oppgaver, redusert reisevirksomhet og binder mennesker og enheter sammen.

Vi har også satt i drift løsninger som effektiviserer og kvalitetssikrer kontordriften. I 2011 tok vi en beslutning om at all dokumenthåndtering skal bli digital. Dette er et program som går frem mot at hovedkontoret skal flytte til Nydalen i 2013. Da skal vi ha på plass en fulldigital dokumenthåndtering, og ha digitalisert noen hundretalls hyllemetre med papirdokumenter. Underveis er det viktig at vi har etablert standarder for kvalitetssikring og dokumentasjon.

For Statnett er det viktig å ha en systematisk og god kommunikasjon med alle som blir berørt av våre utbyggingsprosjekter. Vi etablerer derfor løsninger som automatiserer og kvalitetssikrer korrespondansen med blant annet grunneiere.

Fra driften får vi ved hjelp av sensorer og datastrømmer samlet store mengder informasjon som vi kan nyttiggjøre oss i våre analyser. Med tunge investeringsbeslutninger foran oss, vil det betale seg å investere mer i datavarehus og programvare for analyse slik at beslutningene blir best mulig.

5: Hvor sårbart er dagens nett på IKT-siden?

Det er en økende oppmerksomhet om samfunnets avhengighet av sikker strømforsyning og alltid tilgjengelige IKT-løsninger. I Statnett møtes disse to utfordringene: Vi er avhengig av tilgjengelige IKT-systemer for å sikre levering av strøm.

Stormen Dagmar i romjulen 2011 var en viktig påminnelse. I tillegg til de direkte konsekvensene for sentralnettet hadde vi tilsammen ni fiberbrudd som kompliserte styringen av stasjoner. Vi drøfter nå hvilken lærdom vi skal ta for å gjøre sambandsløsningene enda mer robuste. Hele tiden er det viktig å ha alternativer. Derfor har vi parallelle teknologier som radioteknologi og til en viss grad satellittkommunikasjon i tillegg til det landsdekkende fibernetet.

Et område som vi styrker i 2012, er informasjonssikkerhet. eksempelvis hacking og virus.

Vi gjør oss stadig mer avhengig av en allestedsnærværende infrastruktur i samfunnet. Energiforsyningen er den avgjørende siste skanse. I praksis har vi ikke noe annet valg enn å henge på i teknologiutviklingen og samtidig sørge for å gjøre våre løsninger mest mulig robuste. Gode reserveløsninger og et våkent øye for alle mulige scenarier er viktige byggeklosser i dette arbeidet.

Fakta

IKT-DIVISJONEN

IKT-divisjonen har ansvaret for systemer for overvåking og styring av kraftnettet, sikring av kraftbalansen, avregning av krafttransporten i nettet, samt systemer for drift og vedlikehold av Statnetts anleggsmasse. Et landsdekkende datanett sørger for sikker kommunikasjon mellom stasjoner, driftssentraler og andre komponenter i kraftsystemet. Enheten har cirka 120 medarbeidere, hvorav cirka 80 prosent jobber med å støtte primæroppgavene, IKT i energiforsyningen, og de resterende 20 prosent arbeider med administrative IKT-systemer.



Fem spørsmål til Knut Hundhamar, Konserndirektør Konsernstab

1. Hvor viktig er konsernstabene for Statnetts strategi?
2. Hvordan er Statnetts organisasjonsmessig rustet?
3. Hvordan ivaretar konsernet hensynene til HMS?
4. Hvor viktig er innkjøp og juridisk kompetanse?
5. Hva vil veksten kreve av Statnett rent finansielt?

1: Hvor viktig er konsernstabene for Statnetts strategi?

Statnetts rolle som systemansvarlig nettselskap for kraftsystemet i Norge ligger fast. Målene vi har satt oss, å bygge og drifte neste generasjon sentralnett, stiller Statnett overfor et formidabelt vekst- og utviklingsløp – et veldig inspirerende utgangspunkt for vår virksomhet i mange år fremover. Dette gir våre avdelinger og den enkelte medarbeider det beste utgangspunkt for å kunne tenke langsiktig rundt egen utvikling og bidrag. Den kanskje mest spennende rollen en konsernstab kan ta er gjennom vårt fag- og funksjonsansvar å lykkes gjennom andre. Dette skal vi få til ved å gi en høy servicegrad overfor konsernets divisjoner og prosjekter, og tilstrebe leveranser av høy kvalitet. Derved kan vi bidra til et godt tverrfaglig samarbeide og sikre at Statnett løser sitt oppdrag effektivt.

Som konsernstab har vi et overblikk over konsernets aktiviteter, derfor er vi også en strategisk ressurs og en viktig del av konsernets samlede ledelse. Samtidig ivaretar vi viktige kontrollfunksjoner som ikke minst er viktig for en virksomhet som er i så rask utvikling som Statnett.

Konsernets staber er nå samlet under en ledelse for å sikre enhetlig arbeidsform, styrket ledelseskapasitet og effektive leveranser til resten av konsernet. Vi er opptatt av å ha tydelige roller, at våre ressurser skal virke i front og at vi skal ansvarliggjøres for våre leveranser. Gevinsten er en mer motiverende arbeidssituasjon for våre medarbeidere og dette bidrar til at organisasjonen opprettholder effektivitet gjennom en krevende vekstfase.

2: Hvordan er Statnetts organisasjonsmessig rustet?

Statnetts organisatoriske fundament er bygget på et stort antall medarbeidere som gjennom lang fartstid har utviklet tung faglig kompetanse og erfaring. Statnett har en tydelig struktur og gjennomarbeidede rutiner og prosedyrer. Dette gir organisasjonen et robust utgangspunkt for å møte de mange nye oppgavene som står foran oss.

Men vi har måttet ta et ekstraordinært stort løft i rekrutteringen, både for å mestre et økende antall pensjoneringer og for å kunne møte alle de ressurskrav som vårt oppdrag stiller. Vi har ansatt ca. 500 medarbeidere de siste fem årene. Det betyr at mer enn halvparten av våre omlag 950 medarbeidere har mindre enn fem års erfaring i selskapet. Gjennom et systematisk rekrutteringsarbeid er vi stolte over at vi har klart å tiltrekke oss så mange velkvalifiserte medarbeidere i et krevende norsk jobbmarked.

Heldigvis ser det ut til at de som begynner hos oss, blir her, trives godt og har spennende oppgaver. Vårt sykefravær er fortsatt på rundt 3,5 prosent og vi har sterke resultater på kåringer som "A Great Place to Work".

I en verden som er preget av finanskriser, uro og restruktureringer, vektlegger vi at Statnett har et viktig og samfunnskritisk oppdrag som absolutt er krevende, men også langsiktig, tydelig og meget allsidig. Dette er en styrke for oss og vi har mye å tilby medarbeidere i alle ledd som ønsker å utvikle seg, fra våre lærlinger og traineer til våre viktige seniorer. Jeg tror de organisasjonene som klarer å tilrettelegge for en fleksibel og mulighetsorientert seniorpolitikk vil sikre seg en viktig konkurransefordel i et jobbmarked preget av stadig hardere konkurranse.

Vi har erkjent at den organisasjon og arbeidsform som vi nå utvikler i årene 2012-2013 vil ha lang holdbarhetsdato, fordi vårt arbeid med å bygge neste generasjon sentralnett vil pågå til år 2030. Vi jobber nå aktivt med utviklingsarbeid. Synlige tegn på dette er at vi tar i bruk nye kontor- og IT-løsninger. Vi har akkurat åpnet et nytt kontorbygg i Trondheim og i 2013 flyttes hovedkontoret til Nydalen i Oslo og vi er på vei mot en papirløs arbeidsform.

Utviklingsarbeidet i Statnett de neste årene er omfattende, men når det er gjennomført vil Statnett stå sterkt rustet til å løse sitt oppdrag.

3: Hvordan ivaretar konsernet hensynene til HMS?

Helse, miljø og sikkerhet (HMS) er et svært viktig område for oss, ettersom vi har mange mennesker som skal utføre arbeidet under forhold der farlige situasjoner kan oppstå. Dette er grunnmuren i all vår drift og prosjekter. Vi er i det ytre miljø hele tiden, jobber i sårbar natur, og arbeider med landets høyeste spenninger inne på stasjoner og kraftledninger. Derfor må vi ha ledere og medarbeidere som årvåkent tenker sikkerhet i alt de gjør, som stopper opp og spør seg om det er sikkert, og om vi har fulgt våre prosedyrer og forholdt oss til våre risikoanalyser.

Nå har vi ikke bare mange mennesker på ett prosjekt. Vi er mange mennesker på mange prosjekter samtidig i hele Norge og vi må løpende forholde oss til aktuelle risiki. Derfor må vi ha en sterk og landsdekkende HMS-organisering og være systematiske og prosedyrestyrte i vår tilnærming. Vårt landsdekkende HMS-nettverk er i så måte en uvurderlig fagressurs og bidrar til at Statnett effektivt kan mobilisere i forhold til forbedringsbehov og læring. Vi har oppgradert en rekke av våre HMS-rutiner, vi har drevet omfattende opplæring av mange nye medarbeidere og vi arbeider med felles holdninger og verdier.

HMS er et lederansvar. Derfor begynner også alle våre styre- og ledermøter med helse, miljø og sikkerhet, med fokus på status og læring.

Det at vi endrer kontraktsformer og gjør mer og mer ved hjelp av andre, skaper også utfordringer. Utenlandske leverandører kommer til oss med sin kultur og sine arbeidsformer og møter norsk natur, norsk fjellheim og norsk klima, og må forholde seg til de HMS-krav som gjelder i Norge og i Statnett. Dette stiller store krav til tydelighet i vår byggherrerolle.

4: Hvor viktig er innkjøp og juridisk kompetanse?

De neste ti årene skal Statnett investere 40-50 milliarder kroner. Vi skal opp mot 6-7 milliarder kroner i årlige investeringer, når vi summerer reinvesteringer, nybygging og oppgraderinger. Vi kommer til å bli en av Norges største innkjøpere. Anskaffelsesfunksjonen er dermed svært viktig. Det er også strenge krav til våre anbudsprosesser, ettersom Statnett er underlagt lov om offentlige anskaffelser i forsyningssektoren. I våre anskaffelseskontrakter må vi forholde oss både til sektorlovgivning, konsesjonsvilkår og særskilt lovgivning knyttet til lønns- og arbeidsvilkår.

I 2011 har vi tatt i bruk nye entreprisemodeller, blant annet på Ørskog - Sogndal (Fardal), hvor leverandøren har ansvar både for Engineering, Procurement og Construction (EPC). Dette øker vår gjennomføringskapasitet, men krever også mye av oss både på innkjøp og på den juridiske siden. Når mer av arbeidet gjøres ved hjelp

av underleverandører, som en transaksjon, stiller dette økte krav til tydelighet og alle forhold blir mer formelle.

I tillegg til leverandørsiden har vi myndighetskrav, konsesjonsprosesser, kontrakter med andre nettselskaper, og vi har mange grunn- og rettighetserverv. Vi er også systemansvarlig i det norske kraftnettet og parallelt med dette pågår det viktige endringsprosesser i europeisk energiforvaltning som innebærer nye lovkrav og reguleringer. Dermed er den juridiske siden i selskapet tungt vektlagt.

5: Hva vil veksten kreve av Statnett rent finansielt?

Finanskompetanse er viktig og vil i fremtiden bli enda viktigere. Aktiviteten og finansieringsbehovet i Statnett er økende, og balansen til Statnett kommer omtrent til å doble seg i løpet av de neste fem årene, fra rundt 23 til over 40 milliarder kroner. Foruten behov for tilførsel av egenkapital, innebærer dette også at Statnett skal låne betydelige beløp, og at gjelden vi skal betjene øker.

Våre investeringer har lang levetid med regulert økonomi. Da trenger vi tilsvarende forutsigbarhet på lånesiden. Ved å kombinere spredte låneforfall og lange lån, unngår vi hyppig refinansiering til usikre betingelser. Vi har nylig vært ute i lånemarkedet og plassert et 15-års lån til gode betingelser.

Innenfor finans er det viktig at vi sørger for god risiko-, likviditets- og balansestyring, nå som vi får mange store prosjekter samtidig.

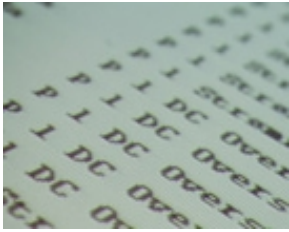
God økonomistyring er viktig for å ha god kontroll på investeringsprosjektene og god kostnadsstyring. Som en regulert monopolvirksomhet er vi gjenstand for effektivitetsmålinger av vår regulator Norges vassdrags- og energidirektorat og det er svært viktig at vi anvender våre ressurser og midler mest mulig kostnadseffektivt.

Som systemansvarlig har vi en klar strategi, med ett fokus som er å drifte og bygge sentralnettet. Vi har en kompetent organisasjon med trygg og stabil drift, god prosjektstyringsevne, en kompetent finansorganisasjon og et forutsigbart eiermessig ståsted. I et lånemarked som er turbulent, står vi derfor i første rekke som en solid låntager. Vi står også sterkt i et rekrutteringsmarked hvor langsiktighet, spennende oppgaver og gjennomføringsevne etterspørres.

Fakta

KONSERNSTAB

Konsernstab omfatter avdelingene; Human Relations (HR), HMS og organisasjonsutvikling, juridisk, anskaffelser, økonomi og finans. De fleste stabsfunksjonene er organisert i matrise. Både HR, økonomi, juridisk og innkjøp jobber desentralt i divisjonene og i de store prosjektene.



Markedskobling Norge-Nederland

Den 12. januar 2011 ble nok et stort steg tatt mot et felles europeisk kraftmarked da kraftmarkedene i Norge og Nederland ble koblet sammen. Dermed vil det ikke lengre være nødvendig å kjøpe kapasitet eksplisitt på NorNed for å handle mellom Norge og Nederland. Løsningen vil sikre at kraften flyter riktig vei, fra områder med lav pris til områder med høy pris. Handelsløsningen på NorNed er en del av et større arbeid med å integrere de europeiske kraftmarkedene tettere. Et neste skritt i denne retningen ble tatt 14. mars 2012 da intradaghandel på NorNed-forbindelsen ble lansert.



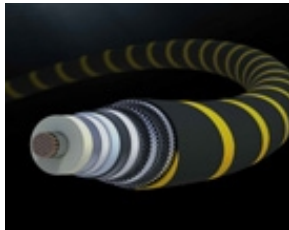
Hardangerutvalgene leverte rapporter

1. februar 2011 ble rapportene fra de fire uavhengige utvalgene, som vurderte ulike sider ved å legge sjøkabel på deler av strekningen Sima - Samnanger, presentert. Statnett fikk i etterkant av dette, og påfølgende høringsrunde, bekreftet konsesjonsvedtaket fra Olje- og energidepartementet, gitt sommeren 2010, samt tillatelse til å starte arbeidet med bygging av hele ledningen. Byggearbeidene pågikk gjennom sommeren 2011. Prosjektet forventes ferdigstilt i 2013.



Kraftsituasjonen vinteren 2010/2011

Etter en svært kald og tørr vinter vurderte Statnett 16. mars 2011 kraftsituasjonen i Sør-Norge som anstrengt, og situasjonen i Nord- og Midt-Norge som stram. Magasinene var på et historisk lavt nivå, til tross for høy import. Mildt vær, tidlig snøsmelting, nedbør og tilsig mot slutten av mars førte til at energisituasjonen ble vesentlig forbedret, og 20. april var kraftsituasjonen igjen normalisert. Kraftsystemet fungerte samlet sett tilfredsstillende gjennom en sesong preget av historisk lave magasinfyllinger, streng kulde og høyt forbruk. Statnett hadde imidlertid flere større driftsforstyrrelser vinteren 2010/2011 enn vanlig.



Byggestart på Danmark-forbindelse

Anleggsarbeidene på den fjerde forbindelsen mellom Norge og Danmark, Skagerrak 4, startet opp høsten 2011. Prosjektet er et samarbeid mellom Statnett og Energinet.dk og skal fullføres i 2014. Skagerrak 4 vil være lønnsom på grunn av kombinasjonen av norsk vannkraft og dansk varmekraft og vindkraft, samt ulike prisstrukturer i de to landene. Ny kabel mellom Danmark og Norge gir Norge sikrere strøm, særlig i år med lite vann, mens norsk reguleringsevne gjør det mulig for Danmark å satse mer på vindkraft og redusere CO2-utslippene. Forbindelsen skal også bidra til å realisere mer fornybar kraft i Norge.



Nettplan Stor-Oslo

Sentralnettet i Oslo og Akershus er gammelt, og må fornyes og forsterkes for å møte fremtidens krav til forsyningssikkerhet, byutvikling og miljøløsninger. Nettplan Stor-Oslo skal sørge for at sentralnettet i Oslo og Akershus blir rustet opp og kan sikre strømforsyningen til Osloregionen i lang tid fremover. Prosjektet ble lansert 23. november 2011 med et seminar som starten på arbeidet med å kartlegge energibehovene og samfunnsforventningene til sentralnettet i Oslo-regionen frem mot 2050. Sentralnettet og storbyregionens utviklingsbehov vil fremover bli diskutert med organisasjoner, velforeninger, politikere, næringsliv med flere i hele Oslo-regionen.



Nett for et fremtidsrettet samfunn

Statnett lanserte 29. november 2011 sin Nettutviklingsplan som omfatter investeringer for mellom 40 og 50 milliarder kroner de neste ti årene. Viktige drivere bak investeringene er å sikre god forsyningssikkerhet i Hordaland og Nord-Norge, samt bidra til likere pris i hele landet gjennom å sikre god nettkapasitet. Fremtidens nett skal også legge til rette for fornybarsatsing fra Lindesnes til Nordkapp, små vannkraftverk og vindkraft, samt elektrifisering av petroleumsvirksomhet og ny industriell virksomhet.



Endelig vedtak på Ørskog - Sogndal

Statnett fikk 21. desember 2011 endelig tillatelse fra Olje- og energidepartementet til å bygge ny 420 kV-ledning fra Ørskog i Møre og Romsdal til Sogndal i Sogn og Fjordane. Statnett har tidligere fått tillatelse til å bygge deler av strekningen. En ny forbindelse mellom Ørskog og Sogndal er avgjørende for å sikre forsyning av strøm til Nordvestlandet og Midt-Norge. Forbindelsen gjør det også mulig å få realisert prosjekter med fornybar kraftproduksjon som i dag ligger på vent i Sogn og Fjordane og på Sunnmøre. I tillegg vil forbindelsen legge til rette for nyetablering og vekst innen nærings- og industrivirksomhet i regionen.



Orkanen Dagmar

25. og 26. desember 2011 medførte orkanen Dagmar utfall av ledninger i store deler av Vest- og Østlandet. Et kraftsystem med mye distribuert produksjon, planmessig utnyttelse av dette og godt samarbeid med regionale produksjons- og nettselskap, bidro til å redusere antallet og lengden på utfall. Orkanen var utfordrende for Statnett, men ble håndtert på en tilfredsstillende måte. Evalueringsarbeidet etter orkanen vil inngå som en del av Statnetts kontinuerlige evalueringsarbeid etter hendelser og øvelser.



De første elsertifikatene

8. februar 2012 delte Statnett ut det første av om lag 200 millioner elsertifikater. Det første sertifikatet gikk til Kvassteinåga Kraftverk fra Vefsn i Nordland. Elsertifikater er en felles svensk-norsk teknologinøytral, markedsbasert støtteordning som gir ny fornybar kraftproduksjon støtte de første 15 driftsårene. Støtteordning har som mål å gjøre det mer lønnsomt å investere i kraftproduksjon basert på fornybare energikilder, som vann, vind, sol og bioenergi. Det norsk-svenske elsertifikatmarkedet har som mål å utløse 26,4 TWh fornybar energiproduksjon i Norge og Sverige innen 2020.



Nettmelding lagt frem

Olje- og energiminister Ola Borten Moe la 2. mars 2012 frem Nettmeldingen "Vi bygger Norge – om utbygging av strømmettet". Meldingen presenterer regjeringens forslag for utbygging og investeringer i nettet. Meldingen legger vekt på at det etter mange år med effektivisering og moderate investeringer i det sentrale overføringsnettet er et stort behov for å øke kapasiteten og bygge om deler av nettet. Nettutviklingen må ligge i forkant, ettersom den kritiske betydningen av strøm tilsier at konsekvensene ved å bygge for lite nett er større enn konsekvensene ved å overinvestere. Meldingen fremholdt også behovet for mer effektiv konsesjonsbehandling.

Nøkkeltall

Hovedtall (beløp i mill. kr)	2011	2010	2009	2008	2007
Driftsinntekter	5 497	7 247	2 862	4 256	3 415
Driftsresultat	1 628	3 279	-403	1 194	1 025
Resultat før skattekostnad	1 357	3 058	-668	1 742	880
Årsresultat	1 000	2 198	-480	1 517	651
Totalkapital	23 881	22 070	19 342	20 919	16 439

Finansielle nøkkeltall

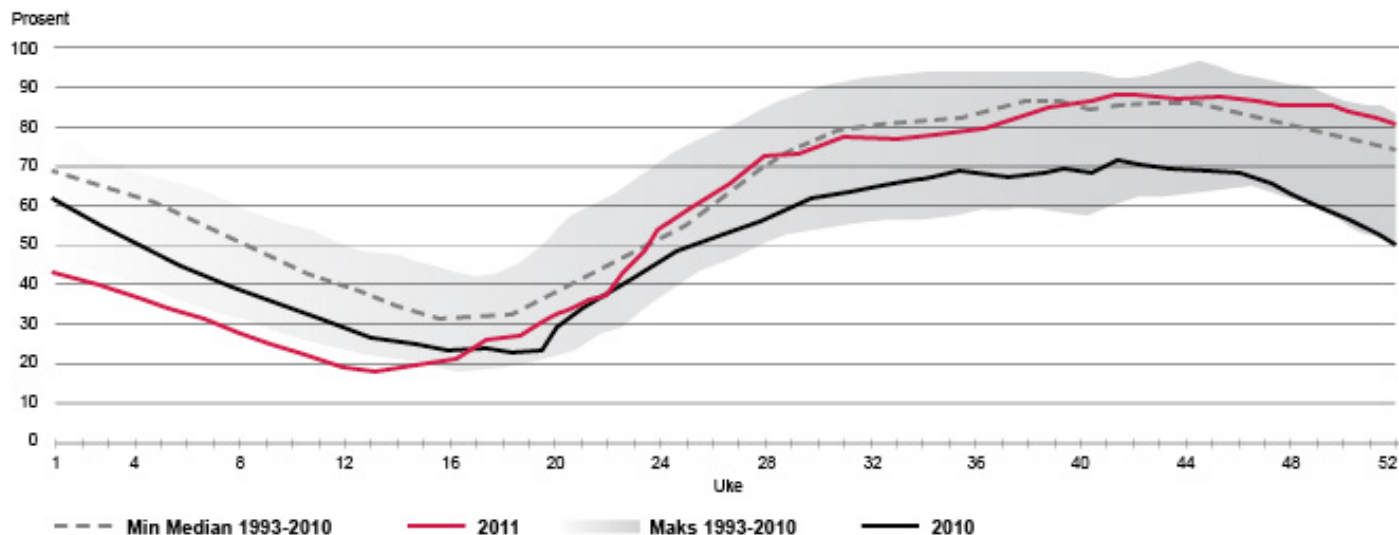
Avkastning sysselsatt kapital før skatt, justert for mer-/ mindreinntekt	3,2%	6,4%	3,9%	3,2%	7,9%
Egenkapitalrentabilitet etter skatt	12,6%	33,2%	-7,9%	25,0%	12,4%
Egenkapitalprosent	34,7%	34,6%	29,0%	31,5%	33,8%
Egenkapitalprosent, justert for mer- /mindreinntekt	30,4%	24,7%	34,4%	28,0%	33,7%

Operasjonelle nøkkeltall

Ansatte, totalt	928	913	839
Km luftledning	9 842	9 808	Ikke tilgj.
Km jordkabel og sjøkabel	705	705	Ikke tilgj.
Sykefravær %	3,8%	3,8%	4,2%
Skader, egne ansatte	18	12	9
Utslipp av klimagasser (CO ₂ -ekvivalenter)	9 831	10 981	25 382
Timer med utilfredsstillende forsyningssikkerhet	2 820	4 368	Ikke målt
Kundetilfredshet (score)	71	64	59

Se komplette nøkkeltall under Finansiell Rapportering og Samfunnsansvar

MAGASINFYLLING I NORGE





Vårt samfunnsansvar

Samfunnsansvar i Statnett innebærer integrasjon av sosiale og miljømessige hensyn i selskapets daglige drift og i forhold til våre interessenter. Selskapet har gjennom sitt oppdrag et betydelig samfunnsansvar og definerer samfunnsansvar som en del av selskapets verdigrunnlag. Samfunnsansvaret er integrert i selskapets virksomhetsstyring og forankret i ledelse og organisasjon.

STATNETTS RAPPORTERING OM SAMFUNNSANSVAR

Hva er samfunnsansvar i Statnett

Samfunnsansvar i Statnett handler om å forstå omgivelsenes forventninger, og å forholde seg til disse på en måte som skaper gjensidig respekt. Slik bidrar samfunnsansvar i Statnett til gjennomslagskraft og gjennomføringsevne og derved til at vi kan nå våre hovedmål. Statnetts hovedmål er omtalt under Eierstyring og selskapsledelse.

Samfunnsansvar er en del av vårt verdigrunnlag. Verdigrunnlaget er kjernen i vårt styringssystem og hjelper oss til å utføre vårt oppdrag på riktig måte. Dette utgjør fundamentet for å skape en positiv, ansvarlig og sunn bedriftskultur med tillit og samarbeid på alle nivåer.

Regjeringen legger til grunn at statlig eide bedrifter integrerer sosiale og miljømessige hensyn i sin daglige drift.

Statnett rapporterer etter det globalt anerkjente rapporteringsrammeverket Global Reporting Initiative (GRI).

Gjennom dette rammeverket ønsker Statnett å gi en overordnet og balansert oversikt over hvordan samfunnsansvar følges opp på de mest sentrale områdene for virksomheten. Statnett vil gjennomføre en årlig rapportering etter GRI, som ble første gang gjennomført i forbindelse med årsrapporten for 2010. I GRI-tabellen som finnes på vår hjemmeside, er det henvist til hvor informasjon om de enkelte indikatorene finnes og i hvilken grad disse er besvart.

Rapporteringen om samfunnsansvar omfatter hele Statnetts virksomhet, inkludert heleide datterselskaper der ikke annet er presisert. Generelt er data innhentet og sammenstilt med sikte på å gi en mest mulig enhetlig og hensiktsmessig presentasjon. Selv om det er lagt vekt på å sikre at opplysningene er fullstendige og korrekte, kan det være noe usikkerhet knyttet til deler av dataene.

Statnett har et langsiktig mål om at rapporteringen om samfunnsansvar verifiseres av en uavhengig tredjepart og at vi slik oppgraderes fra GRI B til B+.

Dialog med interessenter

Forholdet til selskapets omgivelser og dialogen internt og eksternt med selskapets interessenter står sentralt i hvordan Statnett oppfatter samfunnsansvar. Dette gjelder både medarbeidere, kunder og leverandører, myndigheter, bransje- og fagforeninger, interesseorganisasjoner og offentligheten generelt.

Statnett fører dialog med sine interessenter, både som del av den daglige virksomhet og i bestemte aktiviteter og prosjekter. Dialogen er omfattende og skjer blant annet gjennom faste møter, høringer i forbindelse med nettutvikling og konkrete utbyggingsprosjekter. Gjennom tidlig involvering og åpen dialog med lokale myndigheter, lokalt næringsliv, grunneiere og interesseorganisasjoner har Statnett som mål å legge godt til rette for idéutveksling, konstruktive diskusjoner og fremtidsrettede løsninger for energiforsyning og samfunnsutvikling. Godt samspill med våre kunder, leverandører og andre samarbeidspartnere i miljø- og sikkerhetsspørsmål er viktig for å fremme sikkerhet og mest mulig miljøvennlige løsninger i et kortsiktig og langsiktig perspektiv. I tillegg gjennomføres omdømmemålinger.

Organisering av samfunnsansvar

Bedrifter med statlig eierskap skal være ledende i å ta samfunnsansvar. Statnetts grunnleggende styringsprinsipper bidrar til at vi imøtekommer de krav og forventninger vi møter av vår eier, ansatte, kunder, leverandører og andre interessenter. Enhver medarbeider har ansvar for å gjøre seg kjent med Statnetts styringssystem og etterleve relevante krav i sitt daglige arbeid. Se nærmere beskrivelse av Statnetts styringssystem under Eierstyring og Selskapsledelse.

Det øverste nivået i styringssystemet består av overordnede styringspolicyer som vedtas av styret og er retningsgivende for hele virksomheten. Det er utarbeidet styringspolicyer for etiske retningslinjer internt og etiske retningslinjer for våre leverandører. I tillegg omtales samfunnsansvar i policy om Statnetts verdigrunnlag.

Nivå to i Statnetts styringssystem består av funksjonspolicyer som angir målsettinger, samt roller og ansvar for Statnetts funksjonsområder. Det er etablert en egen funksjonspolicy for samfunnsansvar. Formålet med policyen er å konkretisere hvilke prinsipper Statnett skal legge til grunn for å ivareta sitt samfunnsansvar innenfor de rammer som eier, lovgiver og samfunnet setter til Statnett.

På nivå tre i styringssystemet detaljeres ulike krav ytterligere gjennom prosedyrer, instruksjoner og retningslinjer. Det er utarbeidet en egen instruks for datainnsamling for rapporteringen om samfunnsansvar. Her fremgår definisjoner for diverse indikatorer og tilhørende datakilder og beregningsmåter.

Det fjerde nivå består av kvalitetssystemet. Her beskrives etterlevelsen av kravene og samhandlingen mellom ansatte gjennom arbeidsprosesser og tilhørende støttedokumentasjon. Kvalitetssystemet er grunnlaget for sertifisering av Statnett i henhold til ISO 9001 (kvalitetsstyring) og ISO 14001 (miljøstyring).



Statnett og samfunnet

Statnett har som oppgave å bidra til sikker strømforsyning. Gjennom godt vedlikehold, god beredskap og betydelige investeringer i tilstrekkelig kapasitet i kraftnettet legger Statnett til rette for forsyningsikkerhet og for utbygging av fornybar kraft. På denne måten bidrar Statnett til verdiskaping for kunder og samfunnet og tilrettelegger for realisering av Norges klimamål.

Sikker strømforsyning

Statnett investerte for 2 384 millioner kroner i nettanlegg i 2011. Våre største investeringer i nett og stasjoner er omtalt under styrets beretning og på Statnetts hjemmeside.

Statnett har som hovedregel at det normalt skal være to alternativer for strømtilførsel til et område, såkalt N-1. Statnett måler ikke tilfredsstillende forsyningsikkerhet gjennom å registrere perioder der en kun har én barriere mot strømbrytning i sentralnettet. Målingene viser hvilke områder som er sårbare og bør prioriteres i fremtidig nettutvikling.

Forsyningsikkerhet	Enhet	2011	2010	2009
Utfall i Statnetts anlegg*	Antall	3	1	0
Frekvensavvik**	Minutter	12 216	11 286	8 231

* Hendelser med ikke levert elektrisitet (ILE) mer enn 2 timer eller > 1000 MWh som følge av feil i Statnetts anlegg

** Standardisert måling utført av Svenske Kraftnät målt med en sampling av frekvens per minutt

*** registrert antall timer med N-0 tilstand (tid med kun én barriere mot strøbrudd)

Beredskap

En sentral del av forsyningssikkerheten er god beredskap, som først og fremst handler om å forebygge og håndtere ekstraordinære hendelser. Uvær er en særlig utfordring, men også uhell, teknisk svikt og bevisst skadeverk kan påvirke forsyningssikkerheten.

Statnett skal sikre en best mulig håndtering av ulike hendelser som kan oppstå, både innenfor drift og prosjekter. Tre viktige tiltak er implementert for å nå denne målsettingen. Det er etablert en policy for sikkerhet og beredskap som tydeliggjør ansvar og er førende for de ulike prosedyrene for god beredskap. Selskapet har etablert en beredskapsenhet som har et fagansvar innenfor beredskapsarbeid, og sikrer gode beredskapsrutiner og -retningslinjer i Statnett. I tillegg har Statnett styrket den operative beredskapen i de enkelte enheter gjennom økt bemanning og avtaler med leverandører.

Statnett er pålagt en transportberedskap for norsk kraftforsyning. Det heleide datterselskapet Statnett Transport skal sikre en konkurransedyktig gjennomføring av disse forpliktelsene.

Fordeling av verdiskaping

Statnetts virksomhet skaper verdier både direkte og indirekte. Den direkte verdiskapingen fremgår av selskapets regnskaper og fordeles til eier, myndigheter, ansatte og långivere.

Fordeling av verdiskaping	Enhet	2011	2010	2009
Ansatte - lønn og sosiale ytelser*	mill. kr	555	461	492
Stat og kommune - skatter og avgifter**	mill. kr	592	1 079	21
Långivere - renter	mill. kr	374	343	407
Eier - utbytte***	mill. kr	117	315	132
Selskapet - Tilbakeholdt egenkapital	mill. kr	649	2 010	-967

* Netto lønnskostnad minus arbeidsgiveravgift

** Skattekostnad, eiendomsskatt og arbeidsgiveravgift

*** Foreslått utbytte 2011

Indirekte verdiskaping skjer blant annet gjennom økt aktivitet i andre selskaper som følge av Statnetts investeringer i infrastruktur og Statnetts innkjøp av varer og tjenester. I 2011 ble det investert for 2 384 millioner kroner og det ble foretatt innkjøp av varer og tjenester for å støtte den operative virksomheten på 814 millioner kroner.

Anskaffelser

Statnett stiller krav til ivaretagelse av samfunnsansvar i vår anskaffelsesaktivitet. Slike krav er nedfelt i prosessbeskrivelser og anskaffelsespolicy, samt i våre kontrakter. I tillegg er det utarbeidet egne etiske retningslinjer for anskaffelser både i egen organisasjon og for våre leverandører.

Alle selskapets anskaffelser skal følge vår anskaffelsespolicy. Større anskaffelser gjøres av den sentrale anskaffelsesenheten. Statnett bruker Sellicha som trinn 1 kvalifikasjonsordning for å sikre god innkjøpspraksis og som en del av dette også ivaretagelse av samfunnsansvar. For utvalgte produkter benyttes i tillegg et trinn 2 kvalifiseringsordning.

For å sikre god konkurranse i våre anskaffelser arbeider Statnett aktivt for å legge til rette for at både internasjonale, nasjonale og lokale leverandører kommer i konkurranseposisjon. I 2011 har Statnett blant annet deltatt i et samarbeidsforum i Nord Norge for å styrke informasjonsutveksling med lokalt næringsliv.

Forpliktelsene som ligger i selskapets rolle som Miljøfyrtårn er reflektert i eget anskaffelsesarbeid og også videreført i innkjøpsavtaler. Statnett forventer at leverandører tar miljøhensyn på alvor og etterlever etiske krav og HMS-krav.

Omdømme, omdømmebygging og synlighet

Et viktig mål for Statnetts kommunikasjonsstrategi er å bli bedre kjent. Et riktig grep i denne sammenhengen er å benytte markedskommunikasjon og sponsormarketing, for å oppnå bedre kjennskap og kunnskap til Statnett hos folk flest. Med Statnetts viktige rolle i kraftforsyningen, og virksomhetens store investeringer i sentralnettet i årene fremover, er det vesentlig at befolkningen har kjennskap til Statnett. I rekrutteringssammenheng er dette avgjørende.

Statnetts generalsponsorat i Norges Skøyteforbund (NSF) er et viktig ledd i arbeidet med å oppnå bedre kjennskap og kunnskap til virksomheten på landsbasis. Samarbeidet med NSF varer i første omgang ut skøytesesongen 2012/13.

Statnett ønsker også å bidra positivt i lokalsamfunnene vi opererer i. Egne ansatte oppfordres derfor til å engasjere seg lokalt i kultur- og idrettsarbeid. Som ekstra stimulans har Statnett etablert en støtteordning for lokal barne- og ungdomsaktivitet. Alle ansatte i hele landet kan søke om slik støtte. For å få tildelt midler må den ansatte ha et tillitsverv eller en annen aktiv rolle. Arbeidet må også være organisert gjennom et lag, en forening eller liknende. Det er en forutsetning at arbeidet har et klart ideelt formål.

Et selskaps omdømme vil dels påvirkes av hvordan omverdenen bedømmer selskapets kvalitet i forhold til produkter og tjenester, og dels av en emosjonell dimensjon; i hvilken grad man liker og har tillit til selskapet. Statnett har ansvaret for prosjekter som de siste årene har vekket stor offentlig debatt. Dette skaper også utfordringer i forhold til selskapets omdømme og tillit i befolkningen. I dag har om lag halvparten av befolkningen tillit til at Statnett sørger for sikker leveranse av strøm. Vår målsetting for dette området er 80 prosent innen 2016.

For sentralnettkundene, som er selskapene direkte knyttet til sentralnettet, har tilfredsheten økt fra 64 poeng i 2010 til 71 poeng 2011. Et godt samarbeid med kundene bidrar til en mer effektiv gjennomføring av våre kjerneoppgaver, og vi sikter mot fortsatt fremgang i tilfredsheten hos disse kundene.

I forhold til omdømme og profil, legger vi også vekt på at Statnett har en meget høy medarbeitertilfredshet og anses for å være en av Norges beste arbeidsplasser (se mer under Rekruttering og medarbeiderutvikling).

Omdømme og kundetilfredshet	Enhet	2011	2010	2009
Omdømme - Andel av befolkningen som har tillit til at Statnett sørger for sikker leveranse av strøm*	Prosent	47	65	65
Hjulpet kjennskap til ansvarlig aktør for sentralnettet**	Prosent	56	53	51
Uhjulpet kjennskap til ansvarlig for aktør for sentralnettet**	Prosent	37	38	35
Kundetilfredshet***	Score	71	64	59

* Kilde: Synovate omdømmemåling

** Kilde: YouGov mot deres internettpanel på oppdrag fra Statnetts via mediebyrået Mindshare.

*** Kilde: TNS Gallup AS

Innovasjon og FoU-arbeid

Statnett arbeider innovativt og fremtidsrettet og gjør utstrakt bruk av forskning og utvikling (FoU) som et

strategisk verktøy for verdiskaping og nyskaping. Vår FoU-strategi er direkte knyttet opp mot konsernets strategi.

For perioden 2009 – 2011 har Statnett gjennomført fire FoU-programmer og to temaområder (i kursiv):

- Nord Europeisk balansemarked
- Offshore nett – etablering og drift
- Smart Grid
- Miljøtilpasning av kraftledninger
- *Samfunnsøkonomiske modeller*
- *Teknologiutvikling for Statnetts nettanlegg*

Statnett skal i henhold til sin strategi bygge neste generasjon sentralnett og utvikle gode metoder for effektiv drift av nettet på en måte som styrker forsyningssikkerhet og verdiskaping. Viktige premisser i dette er målrettet FoU-virksomhet, teknologisk samhandling med egen verdikjedens aktører, utnyttelse av verdikjedens teknologi og kunnskap og teknologiutveksling med andre systemansvarlige nettselskaper (TSO). FoU-programmene er også viktige satsingsområder for å få frem ny kunnskap og nye løsninger som legger til rette for integrasjon av fornybar energi.

Statnett samarbeider nært med kompetansemiljøer i Norge og internasjonalt. Eksempler på slike miljøer er andre TSOer i Norden og Europa, leverandørindustrien, ENTSO-E (European Network of Transmission System Operators for Electricity), IEAs komiteer og EUs rammeprogram (FP7) for forskning og utvikling.

Statnett samarbeider også nært med utdanningsinstitusjoner og forskningsmiljøer både i Norge og internasjonalt, herunder NTNU i Trondheim, Høyskolen i Narvik, UMB i Ås, Imperial College i London, Alto University i Finland, KTH i Sverige, DTU i Danmark, SINTEF Energiforskning og STRI i Sverige. Universiteter og høgskoler er viktige samarbeidspartnere med henblikk på rekruttering, tilgang på kompetanse, gjennomføring av forskning, utvikling, støtte til doktorgrad studier samt synliggjøring og profilering av Statnett. Statnett har et strategisk eierskap i STRI (12,5 prosent). STRI er et uavhengig teknologi konsultentselskap med spisskompetanse innen elkraft teknologi, som utfører en del felles FoU-prosjekter for de nordiske TSOer.

Statnett har vært aktiv bidragsyter i utvikling av ENTSO-Es FoU-plan. Denne planen vil bli et viktig FoU-virkemiddel for TSOer i Europa og en viktig arena for Statnett knyttet til nettverksbygging, kompetansebygging og løsning av felles finansierte FoU-prosjekter. Gjennom dette arbeidet er også Statnett involvert i FoU-prosjekter sammen med flere TSOer og universiteter i Europa som mottar økonomisk støtte gjennom EUs syvende rammeprogram for FoU (FP7).

Statnett har vært involvert i Energi21, som ble etablert i 2008. Resultatene fra Energi21 skal danne basis for den nasjonale strategien for forskning, utvikling, demonstrasjon og kommersialisering av fremtidens energiløsninger. Statnett har ledet arbeidet i Innsatsgruppe Fremtidens energisystemer og har igjennom dette dannet grunnlaget for retning og innhold i norsk forsknings- og utviklingsarbeid om fremtidens energiløsninger. Endelig strategi for Energi21 ble vedtatt våren 2011.

FoU-programmene ble avsluttet ved utgangen av 2011. De viktigste fokus og overordnede resultater fra FoU-programmene og temaområdene er gjengitt nedenfor. En bred dokumentasjon av oppnådde resultater vil bli publisert på vår hjemmeside.

Flere av FoU-prosjektene har vist positive resultater og skapt løsninger som er betydelig kostnadsbesparende for Statnett knyttet til både utbygging og drift.

NORDEUROPEISKE BALANSEMARKED

Innen 2050 er EUs mål å være "dekarbonisert". Dette krever storstilt innfasing av produksjon som er karakterisert av lav reguleringsevne. Den norske vannkraftens reguleringsevne kan møte deler av denne økte etterspørselen, og representerer derfor stor verdi for EU. Vår fleksibilitet selges i dag i kun gjennom utveksling i spotmarkedet. Handel med system- og balansetjenester vil ytterligere øke norsk verdiskaping, og FoU-

programmet har gitt økt forståelse av samspillet mellom fysikk og marked.

Prosjektets resultater har dokumentert og forklart komplekse sammenhenger, som er diskutert i EU-kommisjonen, hos regulatorene i Tyskland og Nederland, og hos ACER. Disse diskusjonene er en viktig del av arbeidet med å sikre at fremtidig regelverk tillater utveksling av system- og balansetjenester på kabler.

Arbeidet for å utvikle ramping reglene på HVDC-kabler for å øke kapasiteten i spotmarkedet og samtidig lette driftsutfordringer har vært sentralt i siste del av programmet. Planer for hvordan endringer i regelverk kan realisere økt verdiskaping er presentert for, og godt mottatt av, nordiske TSOer.

OFFSHORE NETT – ETABLERING OG DRIFT

Formålet med programmet var å etablere grunnleggende kunnskap i Statnett til å planlegge, bygge og operere et offshore kraftnett. Utbygging og drift av et slikt offshore kraftnett er en formidabel oppgave. Gjennom målrettet forskning og utvikling er Statnett klare til å ta en ledende rolle som systemansvarlig for et mulig framtidig havnett. Leveransene er inndelt i teknologiløsninger, resultater fra konseptstudier, publikasjoner og kommunikasjon.

SMART GRID

Smart Grid handler om å håndtere og automatisere flyten i kraftsystemet, slik at vi kan integrere nye fornybare energikilder og tilrettelegge for trygg og effektiv energibruk. Gjennom dette programmet utvikler Statnett neste generasjon strømmnett, med ny teknologi og løsninger som skal sikre bedre utnyttelse, overvåking og drift av det norske kraftsystemet.

Statnett har valgt å fokusere sin FoU-satsing på området mot driften av kraftsystemet. Hovedfokuset har vært på følgende områder:

- Risikohåndtering i driften av kraftsystemet
- Anvendelse av Wide Area teknologi
- Automatisk diagnose av kraftsystemet

Forskningen foregår nasjonalt i tett samarbeid med teknologileverandører, lokale e-verk og forskningsinstitutter. FoU-programmet er også involvert internasjonalt gjennom prosjekter på nordisk og europeisk nivå. Oppnådde resultater viser at Statnett er i forkant i verden innen for dette fagfeltet.

MILJØTILPASNING AV KRAFTLEDNINGER

Gjennom programmet miljøtilpasning av kraftledninger økes faktabasert kunnskap om kraftledningers virkning på biomangfold, fugl, rein, landskap og ferdsel. Denne kunnskap utvikles for aktivt å anvendes i nye løsninger, og i den løpende dialog med opinion, kommuner, grunneiere og andre interessenter.

Programmet har utført et omfattende arbeid knyttet til ny mastedesign, som inkluderer blant annet utprøving av Compact-mast på Lørenskog og gjennomført en åpen internasjonal arkitektkonkurranse om skulpturmast på Heia i Balsfjord kommune.

Videre er ulike typer nye mastedesign vurdert, og en type er videreutviklet til bruk på Ørskog - Sogndal (Fardal), mens andre mastedesign skal vurderes for bruk i Finnmark dersom de blir teknisk kvalifisert.

SAMFUNNSØKONOMISKE MODELLER

Formålet har vært å få til et løft på modellapparatet for analyse av marked og kraftsystemet, og generelt bidra til økt kompetanse i SINTEF og hos Statnett. SINTEF er eier og utvikler av mange av modellene som benyttes til kraftsystemanalyse, og har en erfaring med denne typen modeller som strekker seg flere tiår tilbake. Samarbeidet mellom Statnett og SINTEF er derfor sentralt, men det er også andre aktører som deltar sammen med Statnett i flere av prosjektene. De andre Nordiske systemoperatørene (TSO) er spesielt viktige, siden vi arbeider med mange av de samme problemstillingene, og har svært mye til felles i arbeidet vi gjør.

Det er også gjort et større arbeid på leveringspålidelighet, rettet mot utvikling av en metodikk for å kunne gjøre slike analyser langt raskere og mer omfattende enn hva som er tilfellet i dag, samt tilpasset eksisterende metodikk til praktisk bruk i Statnett.

TEKNOLOGIUTVIKLING I STATNETTS NETTANLEGG

FoU-tema teknologiutvikling har som mål å forske på problemstillinger nært knyttet til våre ordinære hovedoppgaver i Statnett, raskt skape løsninger på disse, implementere disse som verdiøkende forbedringer og høste nytteverdien av forbedrede løsninger, teknologier og prosesser.

Resultatene fra FoU-prosjektene har høy nytteverdi, både for våre kjerneteknologier og Statnetts strategiske program for spenningsoppgradering.

Statnett har i 2011 etablert en policy for teknologistyring som understøtter hvordan FoU innenfor teknologiutvikling bringes inn i Statnetts utbyggingsprosjekter.

FoU-midler	Enhet	2011	2010	2009
FoU-midler, totalt	mill. kr	38,8	38,8	31,8
Herav programområdet/temaområdet:				
Nordeuropeisk balansemarked	mill. kr	2,1	1,7	2,7
Offshore nett - etablering og drift	mill. kr	3,8	4,2	3,7
Smart Grid	mill. kr	11,0	10,2	7,3
Miljøtilpassing av kraftledninger	mill. kr	7,3	7,2	5,1
Samfunnsøkonomiske modeller	mill. kr	3,1	2,4	2,7
Teknologiutvikling for Statnetts nettanlegg	mill. kr	7,8	9,1	8,5
Enkeltstående prosjekt	mill. kr	3,7	4,0	1,8

NYE FOU PROGRAMMER FRA 2012

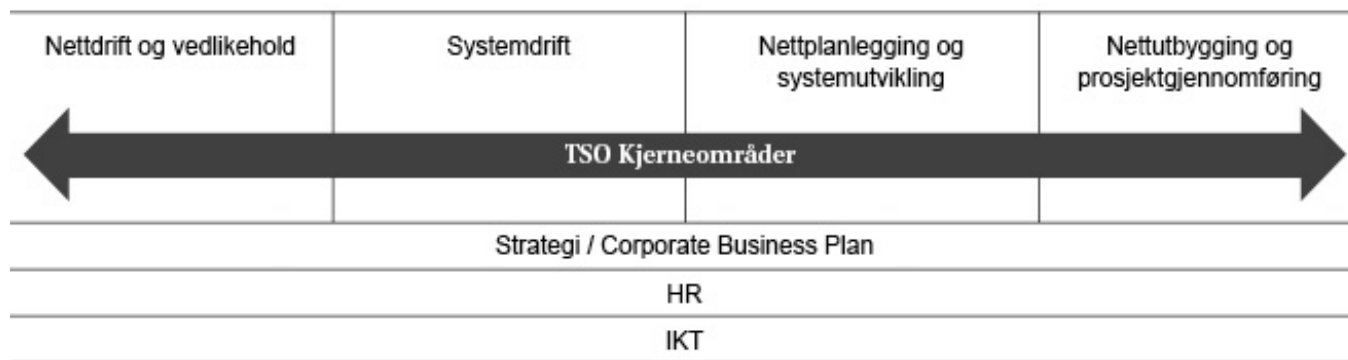
Statnett er nå inne i en prosess for å utvikle nye FoU-programmer for neste treårs periode. Som tidligere vil den nye FoU-strategien og nye FoU-programmer bli knyttet opp mot konsernets strategi. Endelig FoU-strategi vil bli publisert i løpet av våren 2012.

Bistandsarbeid

LANGSIKTIG INSTITUSJONSSAMARBEID MED SYSTEMANSVARLIGE SELSKAPER I ØST-AFRIKA OG ASIA

Statnett bidrar med langsiktig kompetanseoppbygging i de systemansvarlige selskapene (TSOene) i Uganda, Tanzania, Kenya og Nepal. Institusjonssamarbeidet, også omtalt som twinning prosjekter, inngår i norske myndigheters satsing på Ren Energi programmet, som har som hovedmål å øke tilgangen på ren energi til en overkommelig pris, basert på langsiktig forvaltning av naturressurser og effektiv energibruk. Twinning er en velprøvd prosjektform som EU og Verdensbanken definerer som "process that pairs an organizational entity in a developing country with a similar but more mature entity in another country".

Hovedmålsettingen i Statnetts twinning-prosjekter er å bidra til å øke kompetansen og effektivitet innenfor kjerneområdene hos våre twinning-partnere, både på individ og institusjonsnivå. Figuren under illustrerer de fagområder vi ofte arbeider innenfor.



Statnett ser det som viktig å bidra til å utvikle kraftforsyningen i de land vi jobber i. På denne måten støtter Statnett opp under norske myndigheters satsing på å utvikle energisektoren i utvalgte samarbeidsland. Gjennom å bidra med egen erfaring og kunnskap i forhold til å utvikle og drifte et systemansvarlig selskap erfarer vi at vi bidrar til en mer stabil elektrisitetsforsyning i våre samarbeidsland, noe som er viktig både i forhold til å bekjempe fattigdom, legge til rette for næringsutvikling og bidra til å styrke spesielt kvinners stilling.

Gjennom prosjektene gir Statnett også spennende utfordringer og muligheter for egne fagekspertiser. Prosjektene er finansiert av Norad eller de norske ambassadene i de ulike samarbeidslandene.

Elektromagnetiske felt

Statnett sørger for å være kontinuerlig oppdatert på forskning om eventuelle helsevirkninger av elektromagnetiske felt fra høyspentledninger. Statnett ønsker også selv å bidra til økt kunnskap på dette området.

En arbeidsgruppe nedsatt av Statens Strålevern utarbeidet i 2005 rapporten "Forvaltningsstrategi om magnetfelt og helse ved høyspentanlegg". Der ble blant annet følgende sammenfattet:

"Kunnskapssituasjonen i dag er mer avklart enn tidligere og omfattende forskning kan sammenfattes med at det er en mulig risiko for utvikling av leukemi hos barn der magnetfelt i boligen er over 0,4 mikrotesla, men den absolutte risikoen vurderes fortsatt som meget lav."

Ved bygging av nye boliger eller nye høyspenningsanlegg, anbefaler gruppen at det gjennomføres et utredningsprogram som grunnlag for å vurdere tiltak som kan redusere magnetfelt. Det anbefales 0,4 mikrotesla som utredningsnivå for mulige tiltak og beregninger som viser merkostnader og andre ulemper. For nærmere informasjon om arbeidsgruppens arbeid og konklusjoner henvises til rapporten.

Utredningskrav og retningslinjer forholder seg til boliger, skoler og barnehager hvor folk har langvarig opphold. Fritidsboliger anses ikke å komme i denne kategorien.

Der den gjennomsnittlige strømstyrken gjennom året gir høyere magnetfelt enn 0,4 mikrotesla i boliger, skal det utredes mulige tiltak for å redusere feltene til under 0,4 mikrotesla, uten at det dermed er sagt at tiltak skal gjennomføres. Feltnivå, kostnader og mulige helseeffekter skal avveies før det eventuelt vil være aktuelt å iverksette avbøtende tiltak.

Ved planlegging av nye ledninger forsøker en å holde så stor avstand til eksisterende boligbebyggelse at det gjennomsnittlige magnetfeltet fra ledningen ikke vil overstige 0,4 mikrotesla i boligene.



Styrket satsing på miljø og klima

Hensynet til miljø og klima er ett av Statnetts tre strategiske hovedområder og en integrert del av vår konsernstrategi. Utvikling av sentralnettet er et viktig redskap for at Norge skal nå sine klimamål, blant annet ved at nettet tilrettelegger for innfasing av ny fornybar energi.

Hensynet til naturen er viktig i utviklingen av anlegg og driften av dem, og Statnett opererer på en slik måte at miljøbelastningene som følger av våre handlinger blir begrenset.

Miljø i FoU-arbeidet

Flere av Statnetts FoU-programmer har fokus på klima- og miljøutfordringer. FoU-programmet "Miljøtilpasning av kraftledninger" har spesielt fokus på å utvikle nye mastetyper som er tilpasset naturen og omgivelsene rundt. I tillegg vil programmet gi mer kunnskap om hvordan kraftledninger påvirker dyre- og planteliv. Også de to FoU-programmene Nord Europeiske balansemarked og Offshore nett, har klima-/miljødimensjoner.

FoU-prosjektet knyttet til Smart Grid har også en klar klimadimensjon. Teknologien muliggjør toveis kommunikasjon til og fra apparater og applikasjoner i for eksempel hjemmet. Målet er å utvikle applikasjoner som bidrar til kostnadseffektiv og miljømessig god utnyttelse av hele kraftsystemet.

Miljøstyring

Statnetts miljøstyringssystem er sertifisert etter ISO 14001:2004. Miljøstyringssystemet er en del av det overordnede styringssystemet, og tar sikte på å identifisere de viktigste miljøaspektene ved oppgavene vi utfører. Statnett arbeider for å oppnå kontinuerlig forbedring med hensyn til våre miljøprestasjoner. Hovedkontoret i Oslo samt kontorbyggene for den administrative virksomheten i Alta og på Sunndalsøra er Miljøfyrtårnsertifisert, hvilket betyr at aktivitetene som utøves på disse stedene tilfredsstiller definerte krav til miljøledelse og miljøhåndling.

Statnett har etablert en HMS-policy som også omfatter ytre miljø. Virksomheten har en nullfilosofi, og tilrettelegger arbeidet slik at hensynet til sikkerheten, helsen og arbeidsmiljøet til den enkelte arbeidstakeren blir ivaretatt.

Miljøhendelser registreres og følges opp i Statnetts avvikssystem. I 2011 har det vært tre hendelser knyttet til Statnetts egen drift. Den mest alvorlige av disse er en drypplekkasje av diesel ved radiolinjestasjonen Vealøs hvor det er antatt at mellom 50 og 80 liter diesel har rent i grunnen. I tillegg har det vært 12 hendelser hos våre leverandører på arbeid i Statnetts utbyggingsprosjekter. To av disse har vært alvorlige: Havari av slepebåten Alvilde i Oslofjorden i april hvor båten inneholdt ca 2 000 liter diesel, samt ødeleggelsen av biotopen for den fredede planten Strandtorn i Rygge kommune i september.

Energieffektivisering og nærhet til offentlig kommunikasjon var sterke og førende faktorer for valget av nytt hovedkontor i Nydalen. Begge elementene er viktige i forhold til virksomhetens eget klimaarbeid. I likhet med Statnetts nye administrasjonsbygg i Trondheim vil det nye hovedkontoret ha energiklasse A-standard.

Klima

Det viktigste bidraget fra Statnett i forhold til klima innebærer utbygging av neste generasjon sentralnett, tilrettelegging for tilkobling av ny fornybar kraft, sanering av eksisterende strømmnett og spenningsoppgradering av eksisterende strømmnett for å få maksimal kapasitet og begrensede miljøulemper. I tillegg arbeides det med utvikling av nye utenriksforbindelser som muliggjør CO₂-reduksjoner på kontinentet.

Statnetts egne utslipp av klimagasser er relativt beskjedne, men vi arbeider likevel kontinuerlig for å redusere disse. Utslipp til luft i form av CO₂ fra bl.a. drift av reservegasskraftanlegg, SF₆-gass anlegg, og tjenestekjøring er kartlagt i et klimaregnskap for Statnett. Klimabidraget relatert til eget forbruk (oppvarming, kjøling og drift av våre kontorlokaler og bygningsmasser) er lik null, siden Statnett kjøper strøm som er garantert å være produsert av fornybare energikilder. Statnett kjøper klimavoter for alle sine flyreiser.

Reservegasskraftverkene til Statnett på Nyhamna på Aukra og på Tjeldbergodden i Aure er ikke tildelt klimavoter i det norske systemet, men anleggene er kvotepliktige og Statnett rapporterer utslipp til Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) på årlig basis, slik at vi får utlignet klimavoter. For kontroll og vedlikehold av anleggene har Statnett fått godkjenning fra Klif til å drifte anleggene i inntil 2 døgn per år. Anleggene er primært beregnet brukt i forbindelse med en beredskapssituasjon. Reservegasskraftverkene til Statnett hadde et utslipp av klimagasser i 2010 tilsvarende 1 982 tonn CO₂-ekvivalenter, mens det i 2011 er målt til 2 898 tonn CO₂-ekvivalenter.

Utslipet av SF₆ fra SF₆-anleggene i Statnett var på hhv. 306 kg og 210 kg i 2010 og 2011. Omregnet til CO₂-ekvivalenter, tilsvarer utslippene en miljøbelastning på henholdsvis 7 300 tonn og 5 030 tonn CO₂ i 2010 og 2011 (1 kg SF₆ = 23 900 kg CO₂). Reduksjonen fra 2010 til 2011 var på 31 prosent.

Klimaendringer påvirker også Statnetts virksomhet. Statnett utarbeidet i 2008, i samarbeid med Meteorologisk Institutt og NGI, en rapport om klimaendringenes betydning for de fysiske påkjenningene på overføringsanleggene. I rapporten vurderes konsekvenser av klimaendringer i form av endringer i vindforhold, økt nedbør og flom, ising, ras, endringer i grunnvannstand osv. Resultatene fra rapporten brukes i arbeidet med å overvåke, vedlikeholde og utbedre overføringsanleggene til Statnett.

Utslipp av klimagasser (CO ₂ -ekvivalenter)	Enhet	2011	2010	2009
Fra reservegasskraftverk	Tonn	2 898	1 982	14 042

Fra utslipp av SF ₆	Tonn	5 030	7 300	9 680
Fra forbruk av drivstoff og fyringsolje/parafin	Tonn	728	646	521
Fra tjenestereiser	Tonn	1 175	1 053	1 139

Beholdning og utslipp av SF₆	Enhet	2011	2010	2009
Beholdning per 31.12	kg	111 239	107 447	106 703
Utslipp av SF ₆	kg	210	306	405

Energibruk og nettap	Enhet	2011	2010	2009
Elektrisitet (ikke inkludert energitap i trafostasjoner og nett)	GWh	17	17	15
Naturgass til reservegasskraftverk	tonn	1 040	708	5 129
Drivstofforbruk	m ³	245	217	176
Nettap	GWh	2 322	2 241	2 232

Biologisk mangfold og naturinngrep

Statnett har som overordnet mål å være en miljøansvarlig utbygger. Dette innebærer at det tas hensyn til naturverdier i planlegging, valg av løsninger og under bygging og drift.

Statnett erkjenner at våre anlegg medfører naturinngrep med konsekvenser for det biologiske mangfoldet. Vi har et ansvar for å minimalisere de negative konsekvensene, avveid i forhold til krav om forsyningssikkerhet og samfunnsøkonomisk lønnsomhet.

Nye ledninger og stasjoner har lang planleggingshorisont. Statnett er underlagt strenge krav til detaljert utredning av omfang og konsekvenser på blant annet naturmiljø og biologisk mangfold i byggefasen og driftsfasen.

Statnett bruker avanserte verktøy som laserscanning og tredimensjonal modellering av terrenget på et tidlig stadium i planleggingen av nye ledninger. Slik er det mulig å vise hvordan ledninger blir seende ut i landskapet, tilpasse planene, og velge alternativer som tar hensyn til landskapets form og karakter.

Ved planlegging av nye ledninger gjøres detaljerte studier av konsekvensene for biologisk mangfold, ofte over flere sesonger. Dette inkluderer studier av naturtyper og artsforekomster, med særlig fokus på truede og sårbare arter. Der det er nødvendig, settes det i gang overvåking eller tiltak for å sikre at truede eller sårbare arter bevares.

Statnett bidrar med finansiering til uavhengig forskning om kraftlinjers effekt på biologisk mangfold. Dette omfatter flerårige prosjekter for forskning på fugl, vill- og tamrein. Det er satt i gang et eget forskningsprogram om biologisk mangfold i og nær kraftledninger, og som omfatter kartlegging av vegetasjon, insekter, fugl og pattedyr.

Linjenett og kabler*	Enhet	2011	2010
Høyspent luftstrek	km	9 842	9 808
Jordkabel og sjøkabel	km	705	705
Luftlinjer i vernet område	km	300	300

* Målt som km kraftgater og kabeltraséer



Trygg og sikker arbeidsplass

Statnett er en attraktiv arbeidsgiver som tilbyr ansatte utfordrende oppgaver. Riktig kompetanse på rett tid og sted er viktig for å nå våre målsetninger. Vi legger vekt på et tett og godt fellesskap på tvers i organisasjonen og et trygt og sikkert arbeidsmiljø.

Statnett har nulltoleranse med hensyn til ulykker og skade på egne ansatte og andre som jobber for oss. Til tross for dette opplevde vi en tragisk dødsulykke i prosjektet Sauda - Liastølen høsten 2011 da en medarbeider hos vår leverandør mistet livet i forbindelse med arbeid på en luftlinje. Ulykken er under etterforskning av arbeidstilsyn og politi. Statnett har i tillegg iverksatt en egen uavhengig undersøkelse av ulykken.

Selskapet har kontinuerlig fokus på HMS for å redusere risiko og forhindre skader og ulykker. Alle enheter skal følge Statnetts HMS-policy med tilhørende prosedyrer. Det jobbes systematisk for å videreutvikle HMS-arbeidet, og i 2011 ble det etablert en egen handlingsplan for HMS. Som et resultat ble det utarbeidet nye krav til bruk av helikopter, bilkjøring, synlighetstøy og ledelsens arbeid med HMS. HMS er fast, og første punkt på agendaen i alle ledermøter. Status på HMS-arbeidet og våre hendelser rapporteres fast til styret.

For alle prosjekter utarbeides egne planer for Sikkerhet, Helse og Arbeidsmiljø (SHA), og det lages Sikker Jobb-Analyser (SJA) i forkant av alle risikofylte arbeidsoperasjoner. Statnett stiller samme SHA krav til leverandører som til egne ansatte.

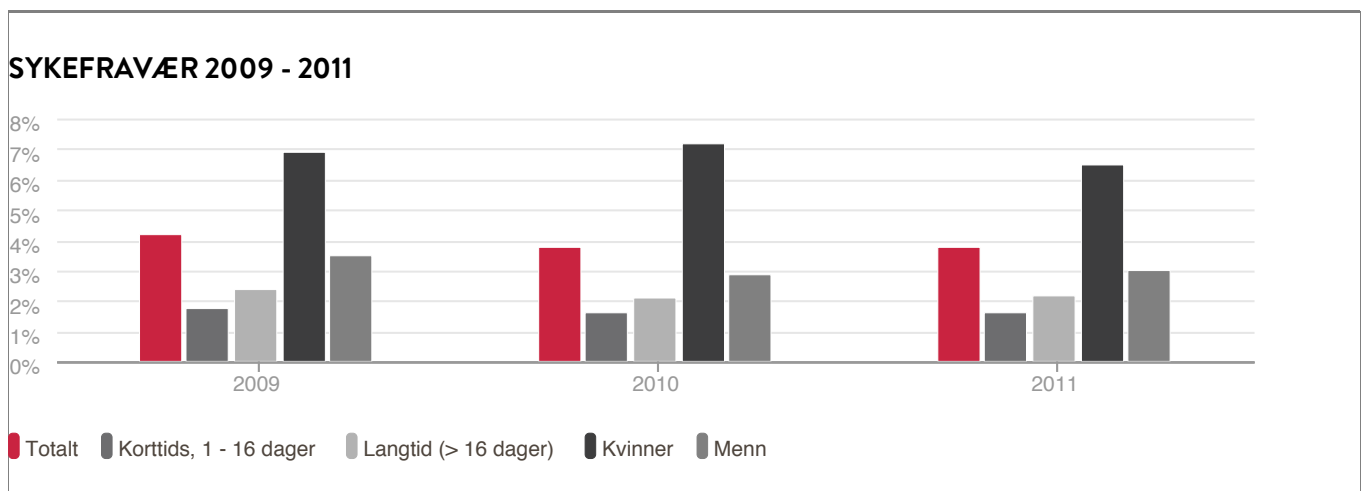
Hvert år gjennomføres sikkerhetskurs og førstehjelpskurs for alle som skal utføre arbeid i elektriske anlegg. I tillegg gjennomføres forskriftsmessig HMS-opplæring av verneombud, ledere og HMS-personell. I 2011 holdt

Statnett en fullskala beredskapsøvelse som foruten egne ansatte og leverandør på prosjekt, også involverte lokale nødstanser.

Det er inngått avtaler med ulike godkjente bedriftshelsetjenester som til sammen dekker det totale behovet foretaket har til bedriftshelsetjenester. Alle ansatte har anledning til å aktivt benytte tjenestene som følger av ordningen.

Innrapporteringsgraden av uønskede HMS-hendelser og avvik har vært økende i løpet av 2011, spesielt i prosjektene. Opplæring og kursing i rapportering av uønskede hendelser for egne ansatte og for leverandører har vært med å stimulere den positive utviklingen. Statnett registrerer både hendelser som har skjedd i egen organisasjon samt de som er registrert hos leverandørene på våre prosjekter. I 2011 ble det rapportert om 11 interne fraværsskader. En av disse, en ulykke med snøscooter, var alvorlig og medførte et lengre sykefravær.

Selv om selskapet opplevde et forholdsvis lavt sykefravær gjennom hele 2011 arbeides det kontinuerlig for å redusere sykefraværet. Ulike sykefraværssnøringstiltak er implementert, og Statnett jobber stadig med å identifisere ytterligere måter å forebygge fraværet på. Et lavterskel treningsprogram ble introdusert i 2011 og over halvparten av Statnetts ansatte deltok i programmet i snitt over året.



Fraværsskader*	Enhet	2011	2010	2009
Skader med fravær, egne ansatte	Antall	11	3	4
Skadefrekvens (H1-verdi)**, egne ansatte	Frekvens	6,4	2,0	3,0
Skader med fravær, kontraktører	Antall	12	5	4

* Arbeidsrelatert skade som medfører fravær utover den dagen skaden skjedde.

** Antall fraværsskader per million arbeidede timer.

Skader*	Enhet	2011	2010	2009
Skader, egne ansatte	Antall	18	12	9
Skadefrekvens (H2-verdi)**, egne ansatte	Frekvens	10,3	6,0	3,9

* Arbeidsrelaterte skader som sum av skader registrert som fraværsskader, begrenset arbeid og alternativt arbeid.

** Antall skader per million arbeidede timer.

Dødsulykker	Enhet	2011	2010	2009
Dødsulykker, egne ansatte	Antall	0	0	0
Dødsulykker, kontraktører	Antall	1	0	0
Dødsulykker, tredjepart*	Antall	0	0	0

Rekruttering og medarbeiderutvikling

Riktig og tilstrekkelig kompetanse er en forutsetning for å gjennomføre de store investeringene og utbyggingsprosjektene Statnett har planlagt for de kommende årene. For å dekke behovene satser foretaket derfor på utvikling, læring og rekruttering av medarbeidere som samsvarer med Statnetts strategier og verdier.

Statnett legger vekt på et godt arbeidsmiljø med motiverte og engasjerte medarbeidere. Det er innført en strategisk kompetanseutviklingsprosess (SKUP) i virksomheten. Denne skal bidra til systematisk og enhetlig oppfølging av mål, prestasjoner og atferd, styrkede utviklingsmuligheter, samt sikre at Statnett beholder og utvikler strategisk viktig kompetanse. Som del av SKUP gjennomføres årlig utviklingssamtaler med alle ansatte og vurderingsmøter i ledergruppene. I 2011 ble det startet et lederprogram hvor 20 ledere deltok på fire samlinger.

Statnett er med i målingen Great Place To Work. Her vurderes medarbeidernes tilfredshet med arbeidsplassen og ledelsens evne til å bygge strukturer, gode systemer, informasjonsdeling og støtte opp under et godt arbeidsmiljø. Great Place To Work kåret for 2011 Statnett til det tiende beste stedet å jobbe blant bedrifter med mer enn 250 ansatte i Norge. Resultatene for 2011 viser en marginal oppgang totalt siden året før. 85 prosent av medarbeiderne i Statnett er enig i at "Statnett, alt tatt i betraktning, er et flott sted å arbeide". Lederne følger selv opp undersøkelsen med gjennomgang av resultater og forbedringstiltak.

Intern mobilitet og rekruttering

Statnett legger stor vekt på å bygge og spre kompetanse på tvers av bedriften. I 2011 skiftet 49 medarbeidere stilling internt i foretaket, mot 63 i 2010. SKUP-prosessen bidrar til å øke den interne mobiliteten.

I 2011 ble det rekruttert 74 nye personer i Statnett, mot 140 i 2010. Turnover, ikke medregnet pensjonsavgang, var 3,7 prosent i 2011, mot 2 prosent i 2010. Bemanningsveksten kombinert med moderate avgangstall betyr en netto vekst på 235 årsverk de tre siste årene.

For å tiltrekke talenter fra universiteter og høyskoler har Statnett en løpende traineeordning. I 2011 har Statnett hatt 10 traineer, samt én som et samarbeid med SINTEF, NVE og andre nettselskaper. Tre Statnett-traineer vært på utveksling hos henholdsvis Svenska Kraftnät (SvK), Energinet.dk, og Statnetts kontor i Brussel. Statnett vil fortsette samarbeidet med universiteter og høyskoler i årene fremover og deltar blant annet på en rekke jobbmesser arrangert av studentene for å øke sin attraktivitet blant aktuelle studenter. Statnett tilrettelegger også for sommerjobber, prosjektoppgaver og masteroppgaver.

Statnetts attraktivitet hos avgangsstudenter, rangering Universum*	Enhet	2011	2010	2009
Blant nyutdannede, teknisk utdanning	Rangering	39	49	55
Blant profesjonelle, teknisk utdanning	Rangering	34	34	44
Blant nyutdannede, økonomisk utdanning	Rangering	76	-	-
Blant profesjonelle, økonomisk utdanning	Rangering	62	-	-
Blant nyutdannede, IKT utdanning	Rangering	-	-	-
Blant profesjonelle, IKT utdanning	Rangering	37	98	-

* Plassering i Universum (The Norwegian Professional Survey) om foretrukket arbeidsgiver for henholdsvis avgangsstudenter og for de med 5 års yrkeserfaring, plassering kun opp til 100 (50 for nyutdannende innenfor IKT).

Likestilling og mangfold

Statnett ønsker mangfold og variasjon i organisasjonen og oppfordrer i alle stillingsannonser personer,

uavhengig av etnisk bakgrunn, kjønn eller alder, om å søke stilling i virksomheten. I 2011 var 9,5 prosent av de som ble rekruttert ikke-norske. Statnett ved utgangen av 2011 totalt 52 medarbeidere med ikke-norsk bakgrunn, mot 48 i 2010.

Statnett har gjennom mange år arbeidet systematisk med å få flere kvinner inn i ledende og tekniske stillinger. Fra 2005 og frem til 2011 er andelen kvinner i lederstillinger økt fra 20,2 prosent til 25,2 prosent. I samme periode har andelen kvinner totalt holdt seg relativt stabilt på ca 23 prosent. Selv om det fortsatt er betydelige utfordringer i å få til en mer balansert kjønnsfordeling i Statnett, viser tallene at en har lyktes med å få til en utvikling mot relativt sett høyere andel kvinnelige ledere. Statnett vil fortsette arbeidet for å rekruttere flere kvinner til tekniske stillinger og lederstillinger og som et ledd i dette har det blant annet blitt lagt til rette for mentorordninger. Selskapet ønsker å fremme kvinners deltakelse i konsernets styrer og ser samtidig positivt på at kvinnelige ansatte blir valgt inn i styrer i andre bedrifter. Kvinneandelen i konsernledelsen var 14 prosent i 2011. Det var 50 prosent kvinner av eiervalgte representanter i konsernstyret.

I Statnett er kvinner og menn i sammenlignbare stillinger lønnsmessig likestilt, og medarbeiderundersøkelser viser at begge kjønn opplever at kvinner og menn har like muligheter i Statnett.

For at ansatte skal kunne kombinere arbeids- og familieliv på en god måte, legger Statnett praktiske ordninger til rette. Bedriften har egen barnehage i Oslo, utvidet permisjonsmulighet for småbarnsforeldre og fleksibel arbeidstid.

Ansatte	Enhet	2011	2010	2009
Ansatte, totalt	Antall	928	913	839
Årsverk	Antall	911	892	820
Gjennomsnitt stillingsprosent, menn	Prosent	98,8	98,5	98,7
Gjennomsnitt stillingsprosent, kvinner	Prosent	96,0	95,6	93,8
Midlertidig ansatte	Antall	43	38	22
Traineer	Antall	10	9	4
Lærlinger	Antall	23	24	15

Etikkombud

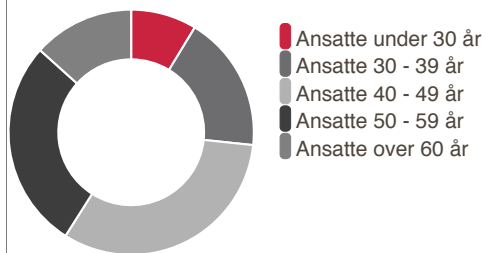
Statnett forvalter store midler som tilhører fellesskapet. Som følge av dette, og av Statnetts rolle i kraftsystemet, må foretaket ha ufravikelige etiske prinsipper og absolutte krav til integritet. Som en av de første bedriftene i landet oppnevnte Statnett i 2006 et eget etikkombud, som har i oppgave å styrke ansattes rettssikkerhet og bidra til å avdekke kritikkverdige forhold og mangler ved systemet. I Statnett er vervet som etikkombud ivaretatt av en advokat i juridisk avdeling.

Etikkombudet skal bidra til at uønskede kulturer og holdninger ikke får utvikle seg. Ombudet ivaretar også arbeidsmiljølovens krav om tilrettelegging for varsling om kritikkverdige forhold. Etikkombudet skal både gjøre undersøkelser etter henvendelse fra ansatte eller ansattes organisasjoner, veilede de ansatte i etiske spørsmål og ta opp saker på eget initiativ. Anonymitetsprinsippet er svært viktig for ombudet, og oppmuntrer til at saker som ellers ikke ville ha blitt behandlet, blir fremmet.

Ordnningen med etikkombud har gitt etikk en mer fremtredende plass både på Statnetts dagsorden og i de ansattes bevissthet. Det er stort engasjement og interesse for ombudsordningen og for etiske spørsmål generelt. Etikkombudet rapporterer årlig om antall henvendelser og antall saker som er blitt behandlet. Ombudet behandlet 40 saker i 2011 det samme antallet som i 2010. I tillegg håndterte ombudet et antall mindre henvendelser. Ingen av sakene har vært alvorlige for Statnett som selskap, selv om de kan ha vært belastende for den/de som har vært involvert.

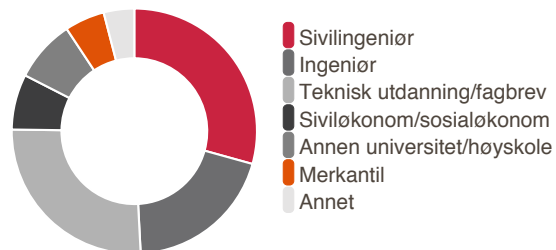
Andre GRI-indikatorer

ALDERSPROFIL



UTDANNING

Ikke inkludert Statnett Transport AS





Eierstyring og selskapsledelse

Foretaksstyring skal gjøre Statnett i stand til å levere på sitt samfunnsoppdrag ved å klargjøre rollefordeling mellom eier, styret og administrasjonen og etablere rammer for ønsket atferd i foretaket. Under følger styrets årlige redegjørelse for etterlevelse av Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse (www.nues.no). Avvik fra anbefalingen forklares.

1. Eierstyring og selskapsledelse

Statnett er et statsforetak opprettet i henhold til Statsforetaksloven og eid av staten ved Olje- og energidepartementet (OED). Statsrådets forvaltning utøves under konstitusjonelt og parlamentarisk ansvar. Foretaket er selvstendig og står selv ansvarlig for sine forpliktelser.

God eierstyring og selskapsledelse er en forutsetning for stabil verdiskaping over tid. Virksomhetens grunnleggende styringsprinsipper bidrar til at Statnett imøtekommer de krav og forventninger som stilles av vår eier, ansatte, kunder, leverandører, långivere og andre interessenter.

FORETAKSSTYRING

Statnetts styrende organer beslutter rammer for virksomheten. Disse består av konstitusjonelle prinsipper knyttet til det statlige eierskapet, statens eierstyringsprinsipper, vedtekter og vedtak i foretaksmøtet.

Sammen med styreinstruks, instruks for konsernsjef og mandat for sentralnettbrukernes råd utgjør dette sentrale styrende dokumenter i Statnett. Styret og konsernsjef vedtar rammeverket som virksomhetens aktiviteter skal utføres innenfor for å nå vedtatte målsetninger.

Statnetts rammeverk for foretaksstyring består av fire nivå av dokumenterte retningslinjer:

Nivå 1: Retningslinjer besluttet av styret, kalt styringspolicyer. Disse omfatter verdigrunnlaget, etiske retningslinjer for ansatte og leverandører, policy for anleggsforvaltning og policy for ledelse, styring og kontroll.

Nivå 2: Retningslinjer vedtatt av konsernsjef innenfor områder som har relevans for større deler av Statnett, eller områder av stor viktighet for Statnett. Disse kalles funksjonspolicyer.

Nivå 3: Prosedyrer og håndbøker som utdyper og konkretiserer de overordnede policyene. Disse vedtas av konserndirektør innenfor den relevante funksjonen.

Nivå 4: Prosessbeskrivelser i kvalitetssystemet og støttedokumentasjon.

Statnett har fokus på kvalitetsstyring og kontinuerlig forbedring, og er sertifisert i henhold til ISO 9001 (kvalitetsstyring) og ISO 14001 (miljøstyring).

2. Virksomhet

Statnett har et sektorpolitisk formål. I Statnetts vedtekter (§ 2) heter det at "Statnett SF er systemansvarlig i det norske kraftsystemet". Som systemansvarlig har Statnett ansvaret for at det til enhver tid er momentan balanse mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft i Norge. Rollen som systemansvarlig er nærmere utdypet i forskrift om systemansvar.

Videre fremgår det at "foretaket skal ha ansvar for en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av det sentrale overføringsnettet for kraft. Statnett SF skal alene eller sammen med andre planlegge og prosjektere, bygge, eie og drive overføringsanlegg. Statnett SF skal utføre de oppgaver som det er pålagt i henhold til lovgivning og konsesjoner. Statnett SF skal for øvrig følge forretningsmessige prinsipper." Statnetts vedtekter er tilgjengelig på foretakets hjemmeside.

Statnett har konkretisert sitt oppdrag, sine verdier og sine hovedmål:

Statnetts oppdrag

Statnett skal bygge neste generasjon sentralnett innen 2030.

Statnetts verdier

Statnetts verdier er langsiktighet, respekt og fellesskap. Verdiene skal ligge til grunn for alt Statnett gjør, og setter kursen for hvordan ledelse og ansatte skal opptre i sitt daglige arbeid.

Statnetts hovedmål

Hovedmålene beskriver hva Statnett ønsker å levere:

- Forsyningssikkerhet

Statnett skal sikre kraftforsyningen gjennom et nett med tilfredsstillende kapasitet og kvalitet.

- Verdiskaping

Statnetts tjenester skal skape verdier for kunder og samfunnet.

- Klima

Statnett skal legge til rette for realisering av Norges klimamål.

Statnetts mål for hvordan foretaket ønsker å levere:

- Statnett skal gjennomføre arbeidet uten skader for mennesker og med respekt for naturen
- Statnett skal kjennetegnes som en kundeorientert organisasjon
- Foretakets leveranser skal være preget av våre verdier

Statnetts strategi fremsetter økt fokus på kjernevirksomheten, og følgende fem innsatsområder er viktige for å realisere Statnetts målsetninger:

- Sørge for sikker og effektiv drift
- Bygge et robust og miljøtilpasset sentralnett
- Sikre forsyningssikkerhet og verdiskaping i samspill med Norden og Europa
- Utvikle neste generasjon Statnett
- Sikre aksept og forståelse for Statnetts samfunnsoppdrag

3. Selskapskapital og utbytte

Statnett har per 31.12.2011 en egenkapital som er hensiktsmessig tilpasset foretakets virksomhet og risikoprofil i dag. Gjennomføring av Statnetts strategi, herunder realisering av betydelige investeringer som følger av Nettutviklingsplanen (NUP) forutsetter at Statnett tilføres ytterligere egenkapital i løpet av kommende femårsperiode. Staten som eier har uttalt at Statnett skal ha en finansiell posisjon som gjør foretaket i stand til å gjennomføre alle samfunnsøkonomisk lønnsomme nettinvesteringer.

Konsernets utbyttepolitikk fastsettes i Statsbudsjettet. I Prp. St 1 (2011-2012), har regjeringen fastsatt en langsiktig utbyttepolitikk på 50 prosent av definert utbyttegrunnlag fram til og med regnskapsåret 2015. Utbyttegrunnlag er definert som konsernets årsresultat etter skatt, justert for årets endringer i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt.

Beslutning om kapitalforhøyelse kan kun gjøres av foretaksmøtet.

4. Likebehandling av eiere og transaksjoner med nærstående

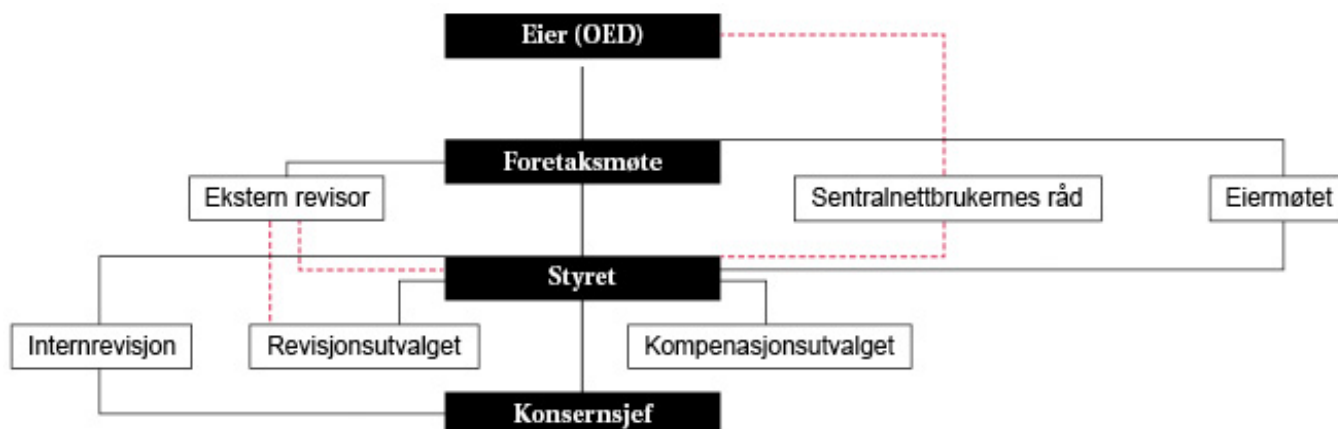
Statnett SF eies 100 prosent av Staten ved OED. Foretaket har derfor ikke behov for egne retningslinjer rundt likebehandling av eiere.

Statnett benytter verddivurderinger utarbeidet av uavhengige tredjeparter når vesentlige transaksjoner skjer mellom foretaket og nærstående parter, slik dette fremgår av lovgivningen.

Statnetts etiske retningslinjer setter krav til at ansatte melder ifra dersom det kan være spørsmål om deres habilitet.

5. Fri omsettelighet

Statnett er et statsforetak uten omsettelige eierandeler.



Figur: Oversikt over styringsstrukturen i Statnett, de formelle rapporteringslinjene illustreres av heltrukne linjer.

6. Foretaksmøtet

OED utøver som eneste eier den øverste myndighet i foretaket gjennom foretaksmøtet.

På det ordinære foretaksmøtet skal følgende spørsmål behandles og avgjøres: Fastsetting av foretakets resultatregnskap og balanse, herunder anvendelse av årsoverskudd eller dekning av årsunderskudd, fastsetting av konsernresultatregnskapet og konsernbalanse. I tillegg behandles andre saker som etter lov eller vedtekter hører under foretaksmøtet, herunder valg av styre og fastsettelse av godtgjørelse for medlemmer av styre og styreutvalg. Styret og revisor deltar i foretaksmøtet.

Departementets myndighet i foretaket kan ikke utøves utenom foretaksmøtet. Foretaksmøtet vedtar Statnetts vedtekter, herunder Statnetts formål som setter rammer for virksomheten Statnett kan drive. Ordinært foretaksmøte holdes hvert år innen utgangen av juni måned.

7. Valgkomité

Statnett har ingen valgkomité. OED utpeker foretakets styremedlemmer i foretaksmøtet.

8. Bedriftsforsamling og styre, sammensetning og uavhengighet

Statnett har ikke bedriftsforsamling. Foretakets styre skal i henhold til vedtektene bestå av syv til ni medlemmer samt eventuelle varamedlemmer. Blant styrets medlemmer utpeker foretaksmøtet også en representant fra brukerne. To, eventuelt tre medlemmer og eventuelle varamedlemmer for disse velges av og blant de ansatte i foretaket etter de regler som gjelder for dette etter statsforetaksloven § 20 med tilhørende forskrifter. I henhold til statsforetaksloven § 21 blir styremedlemmer valgt for perioder av to år, men blir stående til nytt styremedlem er valgt selv om tjenestetiden er utløpt. I styrets behandling av Statnetts regulerte monopol- og myndighetsoppgaver møter to representanter fra sentralnettbrukernes råd som observatører.

For informasjon om hvert enkelt styremedlem se egen omtale i årsrapporten. Styret hadde et oppmøte på 99 prosent gjennom 2011.

Konsernsjef kan etter statsforetaksloven ikke være medlem av styret. Med unntak av ansattes representanter er styremedlemmene uavhengig av virksomheten og eier.

9. Styrets arbeid

Styret har det overordnede ansvaret for forsvarlig ledelse av Statnett. Det er fastsatt en styreinstruks som blant annet pålegger styret å etablere en årlig plan for sitt arbeid, som fastsetter roller og ansvarfordeling mellom styret og konsernsjef og sikrer habilitet i behandling av saker. Styret skal beslutte Statnetts strategi og sørge for at Statnett er hensiktsmessig organisert. Styret vedtar budsjetter, påser at Statnett overholder formelle krav, lover og forskrifter, har betryggende formuesforvaltning og et godt arbeidsmiljø. Styret gjennomfører årlig evaluering av sitt arbeid og sin kompetanse med hensikt å sikre god kvalitet i styrearbeidet.

REVISJONSUTVALG

Styret har opprettet et revisjonsutvalg som skal være et saksforberedende organ til styret. Styret har vedtatt instruks for revisjonsutvalget. Revisjonsutvalgets oppgaver er å forberede styrets oppfølging av regnskapsrapporteringsprosessen, overvåke systemene for internkontroll, risikostyring samt foretakets internrevisjon. Videre skal revisjonsutvalget ha løpende kontakt med foretakets valgte revisor om revisjon av foretaket og vurdere å overvåke revisors uavhengighet ifølge revisorloven. Se også note 18 i årsregnskapet som omhandler honorar til revisor.

KOMPENSASJONSUTVALG

Styret har etablert et kompensasjonsutvalg som skal bistå styret i arbeidet med å fastsette konsernsjefens ansettelsesvilkår og hovedprinsipper og rammer for avlønning av Statnetts konsernledelse. Styret har vedtatt instruks for kompensasjonsutvalget. I samsvar med vedtektenes § 9 utarbeider styret en erklæring om lederlønninger i samsvar med allmennaksjelovens regler, regnskapsloven og retningslinjer for statlig eierskap. Se også note 14 i årsregnskapet.

10. Sentralnettbrukernes råd

Sentralnettbrukernes råd har seks medlemmer som oppnevnes av foretaksmøtet og representerer interesseorganisasjoner. Sentralnettbrukernes råd skal behandle saker som angår Statnetts regulerte monopol- og myndighetsoppgaver. Dersom styret tar avgjørelser i strid med rådets anbefalinger, kan et flertall i rådet oversende saken til eier for eventuell behandling i foretaksmøtet.

11. Risikostyring og intern kontroll

Statnett har en systematisk gjennomgang av risiko i virksomheten. Styret får en fullstendig gjennomgang av foretakets risikobilde to ganger årlig. Alle styregodkjente utbyggingsprosjekter rapporteres til styret, og inkluderer oppdatert risikobilde per prosjekt.

Internkontroll er en integrert del av risikostyringsprosessen og kvalitetssystemet. Statnett gjennomfører halvårlig business reviews i alle virksomhetsområder, og inkluderer blant annet gjennomgang av HMS-resultater, målkort, økonomi og risikoeksponering.

Statnett offentliggjør kvartalsvise finansielle rapporter. Ekstern og intern rapportering behandles i konsernledelse, revisjonsutvalg og styret.

INTERNKONTROLL OG FINANSIELL RAPPORTERING

Statnetts etiske retningslinjer og verdigrunnlag danner sammen med foretakets organisering, ledelsesfora og rapporteringslinjer grunnlaget for et godt internt kontrollmiljø. Det er utarbeidet en egen policy for regnskap og finansiell rapportering. Ved behov gjennomføres det risikovurderinger av de viktigste prosessene i forbindelse med finansiell rapportering. Revisjonsutvalg, internrevisor og styre overvåker foretakets systemer for internkontroll.

INTERNE ETISKE RETNINGSLINJER

Statnetts etiske retningslinjene dekker områder som er viktige for å sikre god forretningsetikk i alle aspekter av foretakets aktiviteter. De inneholder konkrete og praktiske regler, og setter standarder for hvordan den enkelte ansatte skal agere. Statnett har oppnevnt et etikkombud som ivaretar arbeidsmiljølovens krav om tilrettelegging for varsling av kritikkverdige forhold. Overtredelse av etiske retningslinjer kan resultere i sanksjoner, avhengig av bruddets art og omfang. Etiske retningslinjer gjelder for styremedlemmer, ledere, ansatte, innleid personell og andre som handler på vegne av Statnett.

ETISKE RETNINGSLINJER FOR LEVERANDØRER

Statnett legger stor vekt på at leverandører og samarbeidspartnere tilfredsstiller foretakets etiske retningslinjer for leverandører. Forpliktelse til å etterleve disse etiske kravene avtales i kontraktene med leverandører. Det følges opp med inspeksjoner og revisjoner at kravene etterleves under gjennomføring av kontraktene. De etiske retningslinjene for ansatte og leverandører er i sin helhet tilgjengelige på Statnetts hjemmesider.

12. Godtgjørelse til styret

Detaljert oversikt over godtgjørelse til Styret finnes i note 14 i årsregnskapet.

13. Godtgjørelse til ledende ansatte

Statnett følger de retningslinjer som gjelder for lederlønninger i statlige foretak. Detaljert oversikt over godtgjørelse til ledende ansatte finnes i note 14 i årsregnskapet.

14. Informasjon og kommunikasjon

ÅPENHET

Statnett er underlagt offentlighetsloven (med noen særskilte begrensninger), regler om informasjon til kraftmarkedet og sikkerhets- og beredskapslovgivningen. Statnett distribuerer finansiell og operasjonell informasjon i samsvar med lovgivningen og praktiserer både meroffentlighet og åpenhet.

Finansiell og operasjonell informasjon gjøres tilgjengelig på Statnetts hjemmesider.

EIERMØTET

I tillegg til dialogen med eierne i foretaksmøtet legger eier til rette for at styret kan kommunisere med eier også utenfor foretaksmøtet. Eiermøtet er opprettet som et uformelt forum hvor styret og eier kan utveksle meninger og diskutere saker av stor økonomisk eller strategisk betydning for Statnett. De synspunkter eier gir uttrykk for i eiermøtet er innspill til Statnetts administrasjon og styre. Saker som krever tilslutning fra eier må tas opp på foretaksmøtet.

15. Selskapsovertakelse

Statnett SF er et statsforetak. Salg av eierandeler vil innebære omdanning av selskapsform som krever lovendring gjennom samtykke fra Stortinget.

16. Revisor

Ekstern revisor er valgt av foretaksmøtet og er uavhengig i forhold til Statnett. Ernst & Young har vært foretakets eksterne revisor i 2011. Revisor fremlegger for revisjonsutvalget en årlig plan for arbeidet. Revisor møter i revisjonsutvalget når relevante saker er til behandling. Revisor skal ha et årlig møte med styret uten at ledelsen er til stede. Revisjonsutvalget vurderer og gir sin innstilling til valg av ekstern revisor og har ansvar for å overvåke revisors uavhengighet. Som en viktig del av arbeidet med å sikre revisors uavhengighet har styret fastsatt retningslinjer for foretakets adgang til å benytte ekstern revisor til andre tjenester enn revisjon. Revisor går hvert år gjennom selskapets interne kontroll med revisjonsutvalget.

Opplysninger om revisors honorar er tilgjengelig i årsregnskapet under note 18.



Styrets beretning

Årsberetning 2011

Statnett skal sørge for sikker levering av strøm og legge til rette for at kraftmarkedet fungerer godt. I 2011 ble kraftsystemet satt på store prøver. I 1. kvartal var det historisk lave magasininnfyllinger, streng kulde, høyt forbruk og flere driftsforstyrrelser. I 2. halvår var det mildt vær, høyt tilsig og lavt forbruk samtidig som værmessige forhold medførte flere utfall i nettet. Disse erfaringene har vist at kraftsystemet i perioder har knappe marginer.

For å ivareta og bedre forsyningssikkerheten og legge til rette for verdiskaping og reduserte klimautslipp, er Statnett i startfasen av sitt oppdrag som er å bygge neste generasjon sentralnett innen 2030. Oppdraget stiller store krav til Statnett som organisasjon og samspillet med foretakets interessenter. Dette krever effektive konsesjonsprosesser, styrking av Statnetts egen gjennomføringsevne, samt økt anvendelse av leverandørindustrien og utvidete kontraktsmodeller. Investeringer i sentralnettet i kommende tiårsperiode vil utgjøre 40 - 50 milliarder kroner, og vil medføre økt finansieringsbehov og forutsetter tilførsel av ytterligere egenkapital. Den økte aktiviteten vil også påvirke risikobildet for Statnett. Statnetts planer, som er beskrevet i Nettutviklingsplanen 2011, er i samsvar med Nettmelding som ble fremlagt 2. mars 2012.

I 2011 har det vært en økning i investeringer og det har pågått et omfattende planarbeid som viser at investeringsnivået forventes å øke betydelig de kommende år. Statnett har store linjeprojekter under bygging. De største prosjektene er Ørskog - Sogndal (Fardal) og Sima - Samnanger, som begge er viktige for forsyningssikkerheten henholdsvis mot Midt-Norge og Bergensområdet. Andre større viktige prosjekter under bygging er mellomriksforbindelsen Skagerrak 4 til Danmark og kabelforbindelsen Ytre Oslofjord. Det økte investeringsnivået inkluderer også betydelige reinvesteringer i eksisterende anlegg.

På bakgrunn av forventet ny fornybar kraft og nordisk kraftoverskudd, og for å ivareta forsyningssikkerheten i tørrårs situasjoner, er det behov for økt utvekslingskapasitet med kraftsystemer utenfor Norden. Statnett gjennomførte i 2011 analyser (Sørlandsstudien) som viser behov for omfattende nettoppgraderinger for å sikre

forsyningsikkerheten, ta imot ny fornybar kraft og som en forutsetning for at ytterligere mellomriksforbindelser kan settes i drift. Dette er synliggjort gjennom siste års driftserfaringer som har vist at marginene i kraftsystemet er mindre enn det Statnett tidligere har lagt til grunn. Som følge av dette planlegger Statnett to mellomriksforbindelser ut over Skagerrak 4 og SydVestlinken, med planlagt ferdigstilling i løpet av kommende 10 års periode.

Statnett er systemansvarlig for kraftsystemet i Norge. Kraftsystemet er i rask utvikling blant annet grunnet innfasing av ny fornybar produksjonskapasitet og tettere fysisk og markedsmessig integrasjon med det nordeuropeiske markedet. Fremover vil det gis viktige føringer fra EU også for utviklingen av det nordiske kraftsystemet. EU vedtok i februar den 3. elmarkeds pakken. Dette vil få betydelige konsekvenser for Norge og Statnett ved at europeisk lovgivning skal utarbeides innenfor marked, drift og planlegging. Statnett deltar aktivt i dette arbeidet for å ivareta norske interesser når regelverket utformes.

Det ble i 2011 innført markedskopling på NorNed forbindelsen. Dette innebærer en bedre utnyttelse av forbindelsen enn tidligere ved at kraft flyter fra område med lav til høy pris, og er en viktig milepæl i å etablere et integrert nordvesteuropeisk kraftmarked. 1. januar 2012 startet den norsk-svenske elsertifikatordningen som har som mål å frembringe 26,4 TWh ny kraftproduksjon basert på fornybare energikilder innen 2020. Statnett er registeransvarlig i Norge.

I Statnett er det stor fokus på Helse, Miljø og Sikkerhet (HMS) rettet mot både regulær drift og den økende utbyggingsaktiviteten. Det har i 2011 vært innført flere tiltak og det arbeides systematisk med å legge til rette for Statnetts HMS nullfilosofi. Til tross for dette skjedde det en tragisk ulykke på et av Statnetts utbyggingsprosjekter i 2011, hvor en ansatt hos en entreprenør mistet livet. Ulykken etterforskes av politi og arbeidstilsyn. Statnett har i tillegg iverksatt en egen undersøkelse av ulykken.

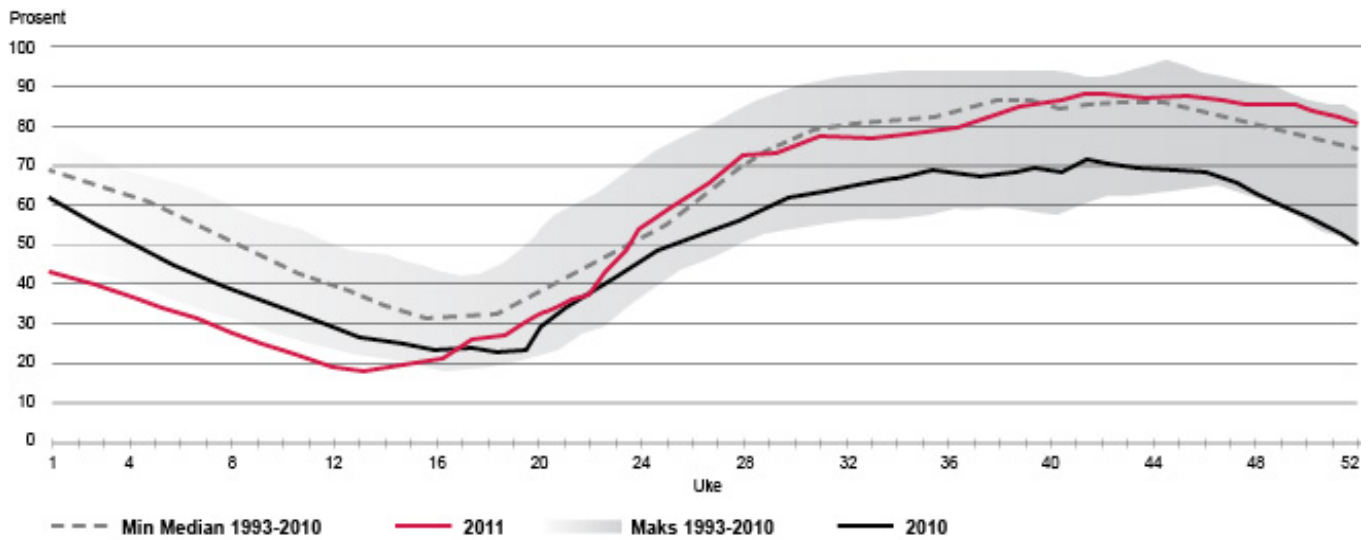
Forsyningsikkerhet

Kraftsystemet ble satt på flere store prøver i 2011, med rekorder for mange sentrale måleparametre. I 1. kvartal var energisituasjonen i fokus. Magasinfyllingene ved inngangen av året var 45 prosent, 24 prosentpoeng under medianen for perioden 1993 - 2010, og det laveste nivået for årstiden i denne måleserien. Tørt og kaldt vær utover vinteren medførte at kraftsituasjonen i Sør-Norge i en periode ble betegnet som anstrengt. Sannsynligheten for rasjonering ble da anslått til å være over 20 prosent.

I slutten av mars var fyllingsgraden i norske magasiner 18 prosent, tilsvarende det laveste nivå de siste 20 årene. På dette tidspunktet, omtrent fire uker før normalt, startet vårkulminasjonen. Som følge av vesentlig forbedret fyllingsgrad ble betegnelsen på kraftsituasjonen endret til normal i slutten av april.

På grunn av mye nedbør i sommermånedene var det en ekstraordinær god utvikling av den hydrologiske balansen. Fra uke 22 til 23 økte fyllingsgraden med ti prosent, og var over nivået for medianen for perioden 1993 - 2010. Mye nedbør og lave temperaturer ut året medførte at fyllingsgraden i norske magasiner ved utgangen av 2011 var 80 prosent, 35 prosent høyere enn nivået i 2010, 10 prosent over medianen og tangering av maksimumsnivået for måleserien. Tilsiget i 2011 var 149 TWh, tilsvarende det høyeste nivå de siste 35 årene.

MAGASINFYLLING NORGE



Den hydrologiske ressursituasjonen medførte at nettkapasiteten i store deler av året ble utnyttet til det maksimale. I første kvartal baserte de norske og nordiske kraftmarkedene seg på full tilgjengelighet på importkapasiteten fra kontinentet. Både Skagerrak, NorNed og forbindelsene mot Sverige var sentrale for å unngå rasjonering i Sør-Norge. I løpet av våren endret vannsituasjonen seg, og full eksportkapasitet ble påkrevd for å unngå overløp og flomskader i vassdrag over hele landet. Slike ekstraordinære under- og overskuddssituasjoner bidrar til å synliggjøre manglende overføringskapasitet i nettet. Prisområdene var sentrale i håndteringen av strukturelle utfordringer i kraftsystemet også i 2011.

Det samlede kraftforbruket i 2011 ble 123 TWh, en reduksjon på 7 prosent i forhold til året før. Den samlede kraftproduksjonen økte med 2,5 prosent, til 127 TWh, noe som innebar en netto eksport på 4 TWh. I motsetning til 2010, da gjennomsnittstemperaturen var den laveste på over 70 år, ble 2011 beskrevet som det varmeste og våteste året som er registrert for landet som helhet. For kraftsystemet resulterte dette i rekorder både for import og eksport for én enkelt uke.

Statnett hadde flere større driftsforstyrrelser i kraftsystemet i 2011. Feilene ble raskt utbedret. Den største hendelsen var 25. og 26. desember da orkanen Dagmar medførte utfall av ledninger i store deler av vest- og østlandet. Avbrudd for sluttbrukere skyltes i hovedsak feil i regional- og distribusjonsnett, med unntak av forbindelsen til Nyhamna (Aukra). Et kraftsystem med mye distribuert produksjon og planmessig utnyttelse av dette, bidro til at det ikke ble flere og lengre utfall.

I tillegg var det en stor hendelse 25. januar da feil i regionalnettet på Romerike medførte at to av tre transformatorer på Frogner stasjon falt ut. Konsekvensen ble utfall av 200 MW forbruk i en time og rullerende utkobling i seks timer påfølgende dag.

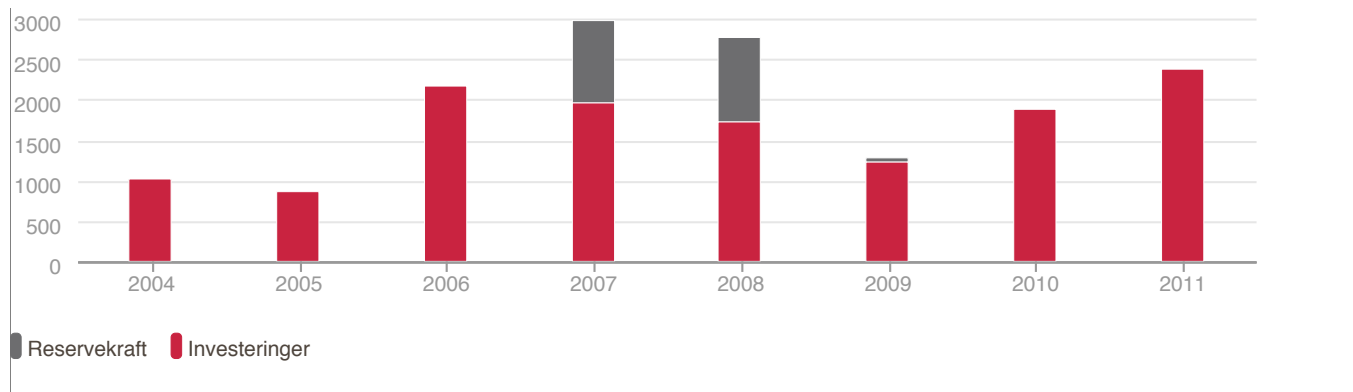
Investeringer

For å trygge forsyningssikkerheten, skape verdier for kunder og samfunnet samt legge til rette for å redusere klimautslipp, har Statnett store utbyggingsprosjekter under planlegging og gjennomføring.

UTVIKLING INVESTERINGER

Investeringer NorNed i perioden 2005-2008 utgjør 2 446 mill. kr

mill. kr



Statnett investerte 2 384 millioner kroner i 2011, inkludert både idriftsatte og pågående investeringsprosjekter. Dette er en økning fra 1 892 millioner kroner i 2010.

Idriftsatte prosjekter i 2011 utgjorde 1 533 millioner kroner. I tillegg ble det kjøpt anlegg i drift fra Hafslund på 317 millioner kroner.

De viktigste prosjektene til Statnett er vist i tabellen nedenfor. Prosjekter under melding er prosjekter hvor Statnett har meldt til NVE at det vil søkes konsesjon, men konsesjonssøknaden er ikke sendt. Prosjektene under konsesjonsbehandling behandles av myndighetene.

OVERSIKT OVER STØRRE INVESTERINGSPROSJEKTER

Prosjekt	Sted	Kostnad
Pågående større investeringsprosjekter		Bevilget beløp
Ørskog - Sogndal (Fardal)	Møre og Romsdal/Sogn og Fjordane	5 500 mill. kr
Skagerrak 4	Norge/Danmark	1 700 mill. kr Statnett andel
Ytre Oslofjord	Vestfold/Østfold	1 200 mill. kr
Sima - Samnanger	Hordaland	1 045 mill. kr
Stasjonsinvesteringer		700 mill. kr
Spenningsoppgradering Sørlandet Delstrekning Kristiansand - Bamble (østre korridor)	Vest-Agder/Telemark	650 mill. kr
Varangerbotn - Skogfoss	Finnmark	500 mill. kr
Økt beredskap: Nye reservetransformatorer		250 mill. kr
Sauda - Liastølen	Rogaland	200 mill. kr
Under konsesjonsbehandling		Beregnet kostnad
Spenningsoppgradering vestre korridor	Vest-Agder/Rogaland	5 000 - 7 000 mill. kr*
Balsfjord - Hammerfest	Troms/Finnmark	4 000 - 6 000 mill. kr
Ofoten - Balsfjord	Nordland/Troms	2 000 - 3 000 mill. kr
Storheia - Snillfjord - Trollheim/Orkdal	Sør-Trøndelag/Møre og Romsdal	2 000 - 3 000 mill. kr
Namsos - Roan - Storheia	Trøndelag	800 - 1 200 mill. kr
Nettforsterking Grenland Bamble - Rød (østre korridor)	Telemark	700 - 1 000 mill. kr
Spenningsoppgradering Midt-Norge Delstrekning Klæbu - Namsos	Trøndelag	700 - 1 000 mill. kr
Hamang stasjon	Akershus	400 - 600 mill. kr
Melding		Beregnet kostnad

SydVestlinken	Norge/Sverige	2 000 - 4 000 mill. kr
"Arctic Circle" Skaidi - Varangerbotn	Finnmark	2 000 - 4 000 mill. kr

IKT prosjekter	Bevilget beløp
Fornøyelse av Statnetts driftssentralsystem	490 mill. kr
Nytt Regulerings- og Markedssystem	240 mill. kr
Datanett for styring av kraftsystemet	220 mill. kr
Modernisering av IKT infrastruktur i Statnetts stasjoner	130 mill. kr

* Delstrekninger er under konsesjonsbehandling

Se www.statnett.no (<http://www.statnett.no>) og Statnetts Nettutviklingsplan 2011 for mer informasjon om prosjektene.

FERDIGSTILTE STØRRE INVESTERINGSPROSJEKTER

- *Hasle Transformatorstasjon*: Transformator T6 og kondensatorbatteri er satt i drift og full kapasitet mot Sverige er etablert.
- *Øvrige stasjonsprosjekter*: Ny stasjon i Narvik og reaktor i Vågåmo og Vang er idriftsatt.
- *Nedre Røssåga - Tunnsjødal*: Oppisolering av bæremaster fra 300 kV til 420 kV er ferdigstilt. Arbeidet er utført på spenningsatt ledning (AUS).

PÅGÅENDE STØRRE INVESTERINGSPROSJEKTER

- *Ørskog - Sogndal (Fardal)*: Statnett har fått endelig konsesjon for hele strekningen og har igangsatt anleggsarbeidet.
- *Skagerrak 4*: Anleggsarbeid i Kristiansand og på kabeltrase på norsk side startet i september 2011.
- *Ytre Oslofjord*: Prosjektet var planlagt med ferdig installerte kabler i oktober 2012. Som følge av tekniske uregelmessigheter på oljekablene må disse produseres på nytt. Forhandlinger med leverandøren er slutført og oljekablene vil bli levert og prosjektet ferdigstilt innen utgangen av 2013.
- *Sima - Samnanger*: Arbeidet med ledningsbygging har vært krevende på grunn av mye dårlig vær og demonstrasjoner mot prosjektet. Fremdriften følger likevel planen med ferdigstilling i 2013. Miljøverndepartementet har gitt Statnett dispensasjon fra kulturminneloven til å bygge i opprinnelig konsesjonsgitt trasé.
- *Spenningsoppgradering østre korridor, Kristiansand - Bamble/Kragerø*: Konsesjon fra Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) ble innvilget i 3. kvartal 2011. Konsesjonen er påklaget til Olje- og energidepartementet (OED).
- *Varangerbotn - Skogfoss*: Halvparten av mastene på 132 kV ledningen er reist og anleggsarbeid pågår på begge stasjoner.
- *Sauda - Liastølen*: Noe restarbeid gjenstår og vil bli utført når værmessige forhold tillater det. Idriftsettelse er planlagt i juni 2012.

Forskning, utvikling og kompetanseoppbygging

Statnett investerer i forskning og utvikling (FoU) for å fremme verdiskapning, nyskaping og miljøvennlige løsninger. Statnetts FoU-strategi er direkte knyttet opp mot konsernets strategi om å bygge neste generasjon sentralnett og utvikle gode metoder for effektiv drift av nettet på en måte som styrker forsyningsikkerhet og verdiskapning. For perioden 2009 - 2011 har det vært gjennomført fire FoU-programmer: Nordeuropeisk balansemarked, Offshore nett - etablering og drift, Smart Grid og Miljøtilpassing av kraftledninger. Tilsvarende som i 2010 er det investert 39 millioner kroner i FoU i 2011.

Statnett arbeider med å utvikle nye FoU-programmer for neste treårs periode. Som tidligere vil FoU-strategien og programmene bli knyttet mot konsernets strategi. Endelig FoU-strategi med definerte programmer blir publisert i løpet av våren 2012.

Utover egen FoU-aktivitet samarbeider Statnett nært med eksterne kompetansemiljøer i Norge og internasjonalt. Se kapittel om samfunnsansvar for ytterligere informasjon om Statnetts FoU-arbeid.

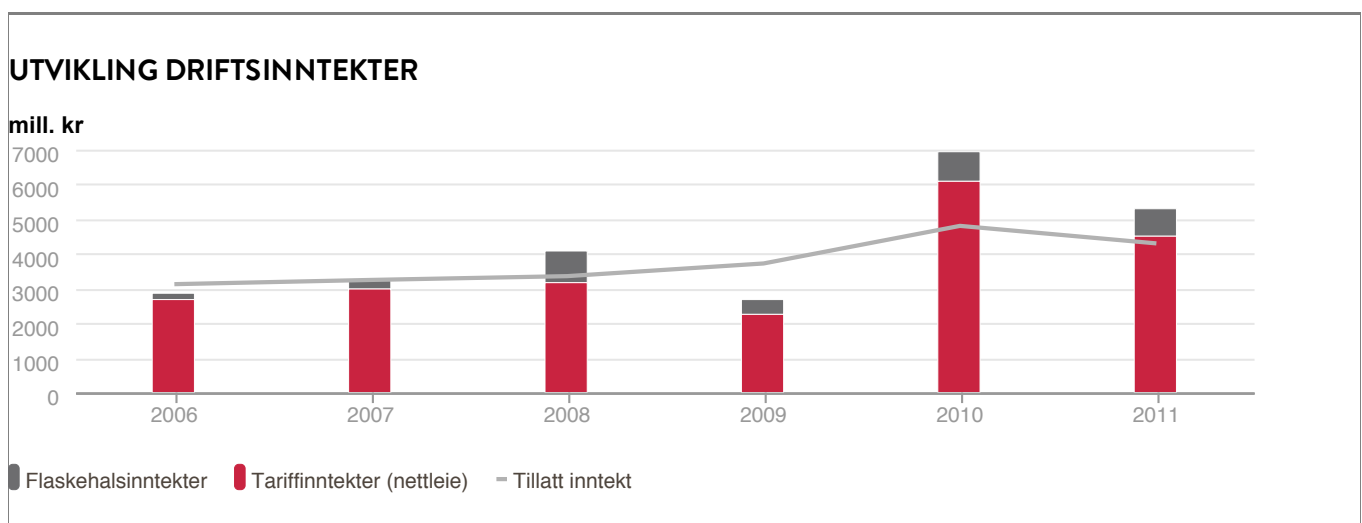
Økonomiske resultater

Årsregnskapet for Statnett er avlagt i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) og fortolkninger fastsatt av International Accounting Standards Board (IASB), som er godkjent av EU.

Regnskapspostene er kommentert i forhold til konsernets regnskap. Utviklingen slik den står beskrevet for konsernet gjelder også for morselskapet.

DRIFTSINNTEKTER

Statnetts driftsinntekter i 2011 ble 5 497 millioner kroner (7 247 millioner kroner i 2010). Reduksjonen skyldes i hovedsak lavere tariffinntekter som følge av lavere fastsatt tariff for 2011 enn for 2010.



Statnetts driftsinntekter kommer hovedsakelig fra nettvirksomheten som er regulert. Driftsinntekter fra regulert virksomhet i Statnetts regnskap består primært av fastsatt nettleie fra kundene samt flaskehalsinntekter (prisforskjeller mellom områder i Norden og mot Nederland). Nettvirksomheten er regulert ved at NVE setter en grense (tillatt inntekt) for Statnetts inntekter. Dersom de totale inntekter fra nettvirksomheten et år avviker fra tillatt inntekt, oppstår en såkalt mer- eller mindreinntekt. Mer-/ mindreinntekten vil utjevne seg over tid ved justering av fremtidig nettleie. I 2011 hadde Statnett en merinntekt på 1 020 millioner kroner (2 177 millioner kroner). Ved utgangen av 2011 var akkumulert merinntekt inkludert renter 2 617 millioner kroner. Merinntekten er økt med 37 millioner kroner i forhold til 4. kvartalsrapporten på bakgrunn av redusert tillatt inntekt for 2011. Reduksjon kommer som følge av at Statnett har fått en økt andel av KILE (kvalitetsjustering av inntektsramme ved ikke-levert energi) som følge av orkanen Dagmar enn hva som var forutsatt i 4. kvartalsrapporten.

DRIFTSKOSTNADER

Konsernets driftskostnader ble totalt 3 869 millioner kroner i 2011 (3 968 millioner kroner i 2010).

Kostnader for systemtjenester var i 2011 på samme nivå som i 2010, men med økte kostnader til spesialregulering oppveid av lavere kostnader til kjøp av tertiærreserver. Dette gjenspeiler et år med flere driftsforstyrrelser.

Nettapet var 204 millioner kroner lavere i 2011 enn i 2010 og skyldes lavere kraftpris.

Lønnskostnader var 110 millioner kroner høyere i 2011 sammenlignet med 2010. Den reelle økningen var imidlertid 43 millioner kroner da kostnadene i 2010 var redusert med 67 millioner kroner på grunn av endring i

regelverket for pensjoner. Økte lønnskostnader skyldes en økning i bemanning hovedsakelig knyttet til Statnetts prosjekt- og vedlikeholdsvirksomhet.

Avskrivninger økte med 132 millioner kroner i 2011, i takt med økte investeringer og nedskrivninger i forbindelse med utrangering ved reinvesteringer.

Andre driftskostnader var 120 millioner kroner lavere enn i 2010. Dette skyldes hovedsakelig reparasjonskostnader på NorNed og avsetninger til overtredelsesgebyr fra NVE som var inkludert i regnskapet i 2010. Disse effektene er noe oppveid av høyere kostnader forbundet med økt aktivitetsnivå i selskapet i 2011.

RESULTAT

Driftsresultatet for konsernet i 2011 ble 1 628 millioner kroner (3 279 millioner kroner).

Felleskontrollert og tilknyttede selskaper ga i 2011 inntekter på 5 millioner kroner (11 millioner kroner).

I 2011 ble netto finansposter for konsernet -276 millioner kroner (-232 millioner kroner). Høyere rente på langsiktige lån medførte økte finanskostnader i 2011. I tillegg var det i 2010 finansinntekter på 28 millioner kroner som følge av salg av aksjer i Nord Pool ASA.

Årsresultat etter skatt i 2011 ble 1 000 millioner kroner (2 198 millioner kroner). Lavere tariffinntekter er hovedårsaken til reduksjonen i resultatet. Årsresultat korrigert for endring i saldo for mer-/ mindreinntekt etter skatt var 234 millioner kroner (624 millioner kroner). Reduksjonen skyldes hovedsakelig lavere tillatt inntekt i 2011. Tillatt inntekt i 2010 var høy som følge av kompensasjon for tidsetterslep i inntekter for investeringer fra tidligere år. I tillegg ble tillatt inntekt redusert i 2011 på grunn av høyt KILE-beløp som følge av avbrudd i 2011.

KONTANTSTRØM OG BALANSE

Den operasjonelle virksomheten i konsernet ga en akkumulert kontantstrøm for 2011 på 1 523 millioner kroner. Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter utgjorde totalt -2 370 millioner kroner.

I 2011 ble det totalt nedbetalt lån med 1 738 millioner kroner, og tatt opp nye lån på 2 781 millioner kroner. Ved utgangen av 2011 var konsernets beholdning av betalingsmidler og markedsbaserte verdipapirer 1 602 millioner kroner (1 722 millioner kroner).

Konsernet hadde ved utgangen av 2011 en total kapital på 23 881 millioner kroner (22 070 millioner kroner) og rentebærende gjeld utgjorde 13 276 millioner kroner. Markedsverdien av balanseførte rente- og valutabytteavtaler (verdisikringer) knyttet til rentebærende gjeld var 1 450 millioner kroner. Rentebærende gjeld, korrigert for dette, utgjorde 11 826 millioner kroner.

Ved utgangen av 2011 var egenkapitalen i konsernet 8 277 millioner kroner (7 628 millioner kroner). Egenkapitalandelen i konsernet utgjorde 34,7 prosent, samme nivå som i 2010, og den frie egenkapital var 5 289 millioner kroner (4 788 millioner kroner).

DATTERSELSKAPER OG TILKNYTTETE SELSKAPER

Statnett SF er pålagt en transportberedskap for norsk kraftforsyning. Det heleide datterselskapet Statnett Transport AS skal sikre en effektiv og konkurransedyktig gjennomføring av disse forpliktelsene. I 2011 var driftsinntekter for Statnett Transport 104 millioner kroner (88 millioner kroner) og resultat før skatt var 1 million kroner (-2 millioner kroner).

Statnett SF eier 100 prosent av NorGer. Eierandelen ble i 2011 økt fra 50 prosent som følge av at partnerne i prosjektet den 7. juli 2011 meddelte at de ønsket å benytte sin opsjon til å selge sine eierandeler i prosjektet til Statnett. Aktiviteten er relatert til tidligfase utvikling av en mellomrikskabel til Tyskland. Statnett har integrert prosjektet med Statnetts prosjekt for mellomrikskabel mot Tyskland, NORD.LINK. Ved utgangen av 2011 var det påløpt kostnader i NorGer på 48 millioner kroner (75 millioner kroner), som er i tråd med budsjett for prosjektet.

Statnett SF eier 30 prosent av Nord Pool Spot AS. Statnetts andel av resultatet i Nord Pool Spot AS bidro til Statnett-konsernets resultat med 5 millioner kroner i 2011 (4 millioner kroner). I 2010 var det i tillegg en inntekt på 7 millioner kroner relatert til Statnetts eierandel i Nord Pool ASA, som ble solgt i 2010.

RISIKO

Statnetts aktiviteter eksponerer selskapet for risiko. Risikostyring i Statnett fokuserer i hovedsak på risikoer med mulig konsekvens for elektrisitetsforsyningen, helse, miljø og sikkerhet (HMS), Statnetts verdiskaping til samfunnet og Statnetts finansielle situasjon. Risikostyring er en del av den løpende styringen av selskapet og rapporteres halvårlig til styret.

En betydelig del av Statnetts arbeid, både i forbindelse med utbygging, drift og vedlikehold, innebærer arbeidsoperasjoner med risiko for alvorlig personskade. Et økt prosjektvolum øker risikoen for alvorlige hendelser. I tillegg vil det være HMS-risiko knyttet til feilretting, ofte i kombinasjon med krevende terreng og utfordrende værforhold. Denne risikoen reduseres ved hjelp av dokumenterte arbeidsprosesser, gjennomføring av sikker jobbanalyser, et sterkt lederfokus på HMS samt innrapportering av hendelser og nestenulykker i et læringsperspektiv.

Energibransjen er betydelig regulert og utviklingstrenden går i retning av mer regulering for å oppnå politiske mål. Kraftlinjer er historisk omstridte naturinngrep og Statnett berører store deler av landets kommuner med anlegg som skal gjennomgå en opprusting i de kommende tiårene. Statnett er avhengig av samfunnsaksept for naturinngrepene som følger av virksomheten. For Statnett vil endrede reguleringer på energiområdet trolig ikke påvirke visjonen om å bygge neste generasjons sentralnett. Gjennomføringen kan imidlertid bli mer utfordrende dersom Statnett ikke får tilstrekkelig samfunnsaksept.

Det er knappe driftsmarginer i nettet og mange nettanlegg nærmer seg slutten av levetiden. Statnett har derfor betydelige investeringsplaner og flere store prosjekter er under bygging. Det er risiko knyttet til realisering av disse prosjektene innenfor gjeldende planer. Forsinkelser og utsettelse medfører forlengede perioder med høyere risiko i elektrisitetsforsyningen og redusert verdiskaping. En viktig årsak til forsinkelse er at prosesser rundt myndighetstillatelse tar lengre tid enn forventet. Risikoen søkes redusert gjennom gode prosesser, inkludert dialog med lokale interessenter, og høy kvalitet på konsesjonssøknader. Med betydelige investeringsplaner vil tilgang og prioritering av ressurser internt samt et krevende arbeidsmarked eksternt, spesielt innenfor el-kraft kompetanse, være en risikofaktor. For å øke gjennomføringsevnen blir det innført nye entreprisemodeller der større deler av arbeidet utføres av eksterne leverandører. Statnett vil være avhengig av at leverandørene bygger opp tilstrekkelig kapasitet.

Feil på komponenter ved N-0 drift er den risikoen som i størst utstrekning fører til avbrudd i elektrisitetsforsyningen. Ved N-0 drift vil feil på en enkelt komponent gi utfall av strømleveransen til sluttbruker. Betydelige forbruksområder har vært forsynt under N-0 i hele eller deler av året de senere år, og det forventes at dette vil fortsette til nødvendige investeringer er gjennomført. For å redusere risikoen ved N-0 drift, jobber Statnett med forebyggende vedlikehold og løpende forbedring av beredskapsarbeidet.

I 2011 var det flere hendelser som medførte avbrudd for sluttbruker. Totale avbruddskostnader for tilknyttede sluttbrukere (under KILE-ordningen) er estimert til 270 millioner kroner i 2011, mot 28 millioner kroner i 2010. Kostnadene i 2011 er hovedsakelig relatert til utfall i nettet i 4. kvartal.

FINANSIELL RISIKO

Statnett har etablert en finanspolicy og rammer for finansforvaltningen, herunder rammer for kredittrisiko, oppgjørskrisiko og motpartsrisiko, samt instruks for gjennomføring av finansielle transaksjoner. Det er også etablerte interne kontrollrutiner som utføres på en uavhengig måte.

En stor andel av Statnetts tillatte inntekt fra nettvirksomheten beregnes som avkastning på foretakets nettkapital. Renten på 5-års statsobligasjoner med et risikotillegg ligger til grunn for denne beregningen. Statnetts inntekter påvirkes derfor av endringer i rentenivået. For å redusere foretakets totale renterisiko forsøker Statnett å oppnå at lånerenten og renten som benyttes til å beregne avkastning på foretakets

nettkapital beveger seg mest mulig likt. Utvikling i finansmarkedet gjennom 2011 viser lave norske statsrenter samtidig som lånerenten har steget. En vedvarende situasjon med lave norske statsrenter og høy lånerente vil utfordre Statnetts resultat og kontantstrøm. Statnett, andre nettselskaper og bransjeorganisasjoner er i dialog med NVE om mulig endring av NVE-renten slik at den blir mer tilpasset nettselskapenes reelle finansieringskostnader.

Statnett har tilgang til flere lånemarkeder og har etablert en spredt forfallsstruktur på gjelden som reduserer sannsynligheten for at Statnett ikke får refinansiert sine lån i perioder med liten tilgjengelighet på kapital. Foretaket har en trekkfasilitet på 3,5 milliarder kroner med fem års løpetid for å sikre finansiering av drift og investeringer i inntil 12 måneder uten opptak av nye lån. Statnett har kredittratinger for langsiktige låneopptak på A+ og A2 fra henholdsvis Standard & Poor's og Moody's Investor Service.

Statnett tar kredittrisiko ved plasseringer av overskuddslikviditet hos utstedere av verdipapirer. Statnett har rammer som setter krav til kredittverdighet for motparter og maksimal eksponering for hver enkelt plassering av overskuddslikviditet. Statnett har også kredittrisiko i forbindelse med innkreving av sentralnettstariffen og gjennom rollen som avregningsansvarlig i regulerkraftmarkedet. Det er etablert rutiner for sikkerhetsstillelse relatert til handel i regulerkraftmarkedet.

Statnetts inntekter er i all hovedsak i norske kroner, mens deler av konsernets kostnader er i utenlandsk valuta. Valutarisikoen minimeres blant annet ved at innkjøp i investeringsprosjekter terminsikres med valutabytteavtaler. Alle Statnetts lån i utenlandsk valuta er konvertert til norske kroner gjennom valutabytteavtaler.

Medarbeidere og organisasjon

Statnett har hovedkontor i Oslo og regionskontorer i Alta og på Sunndalsøra. I tillegg har Statnett kontorer i Trondheim og Brussel, samt ansatte på anleggene over hele Norge.

MEDARBEIDERE

Statnett har et ambisiøst oppdrag og må sikre riktig kompetanse til de riktige oppgavene. Foretaket har hatt en betydelig vekst i 2011 med 74 nyansettelser. Statnett har en lav turnover, men mange medarbeidere vil pensjonere seg de neste årene. Statnett arbeider derfor for å være en attraktiv arbeidsgiver for å kunne tiltrekke seg nye medarbeidere, samt beholde og videreutvikle kompetansen hos eksisterende ansatte. Dette inkluderer blant annet sommerjobbprogram og traineeprogram, samt at Statnett har 23 lærlinger til energimontørfaget. Statnett har også en seniorpolitikk hvor selskapet legger til rette for å beholde verdifull arbeidskraft og kompetanse helt frem til pensjonsalder. I løpet av de siste tre årene har gjennomsnittlig avgangsalder økt med ett år.

Prosjektlederkompetanse er viktig for Statnett for å gjennomføre den planlagte prosjektporteføljen. Foretaket har derfor opplæring av prosjektledere og prosjektmedarbeidere internt gjennom et prosjektakademi utviklet for Statnett. Det har vært ca 500 deltakere på en eller flere opplæringsmoduler og 20 ansatte er uteksaminert til Master Certificate i prosjektledelse.

Ved utgangen av 2011 var det 928 ansatte i Statnett SF, mot 897 året før. Økningen skyldes i hovedsak økte oppgaver i forbindelse med planlegging og gjennomføring av investeringsprosjekter samt økt beredskap.

Statnett har gjennomført medarbeiderundersøkelse i regi av Great Place to Work i årene 2009, 2010 og 2011. Great Place to Work kårer Norges beste arbeidsplasser. Statnett har vært blant de ti beste i alle årene og har dermed etablert seg som en av Norges beste arbeidsgivere i denne undersøkelsen.

LIKESTILLING OG MANGFOLD

Det er nulltoleranse for diskriminering og trakassering hos Statnett. Foretaket følger dette opp med lokale verneombud, medarbeidersamtaler og organisasjonsmålinger. For Statnett er det viktig å ivareta mangfoldet blant ansatte med hensyn til kjønn, alder og bakgrunn. 9,5 prosent av medarbeidere rekruttert i 2011 hadde

utenlandsk bakgrunn, en økning på 1,6 prosentpoeng fra året før.

Andelen kvinnelige ansatte har vært stabil det siste året og var 23 prosent ved utgangen av 2011. Andel kvinner i energibransjen for øvrig var ca 20 prosent. Ved utgangen av 2011 var fire av ni representanter i Statnetts styre kvinner og en av syv medlemmer i konsernledelsen var kvinner. Kvinnelige ledere utgjorde 25 prosent av alle ledere i konsernet og fire av Statnetts ti traineer var kvinner i 2011. Statnett har som mål å øke kvinneandelen i tekniske og ledende stillinger.

Ansettelsesforholdene for kvinner og menn følges opp gjennom ulike rutiner, blant annet lønnsvurderinger og medarbeiderundersøkelser. Kvinner og menn med tilnærmet lik utdanning og erfaring er lønnsmessig likestilt i sammenlignbare stillinger. Gjennomsnittlig stillingsprosent er økende, med 96 prosent i 2011 mot 95,6 prosent i 2010 for kvinner, og 98,8 prosent i 2011 mot 98,5 prosent i 2010 for menn. Se for øvrig note 4 og 14 angående lønnskostnader og ytelser til ledelsen.

SIKKERHET, HELSE OG ARBEIDSMILJØ

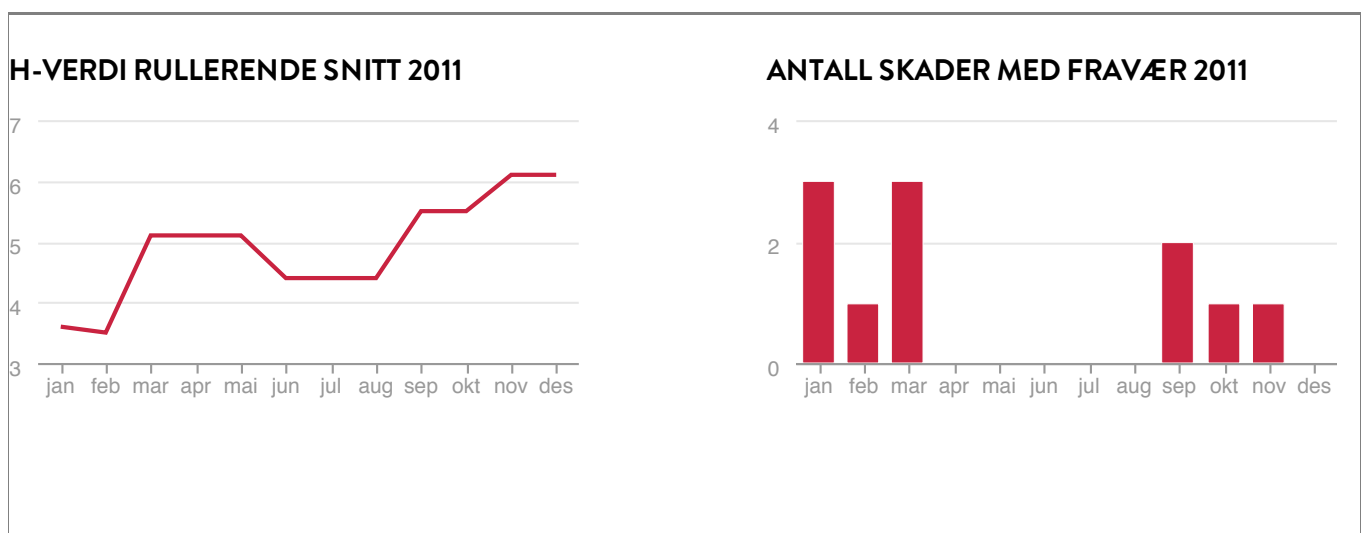
Statnett har en nullfilosofi når det gjelder ulykker, skader og unødige miljøbelastninger. Konsernet har stor fokus på HMS og iverksatte i 2011 en HMS handlingsplan. Innrapporteringsgraden av uønskede HMS-hendelser og avvik har vært økende i løpet av 2011, noe som følger opp trenden fra 2010, men er fremdeles lav. Statnett rapporterer uønskede hendelser som har skjedd både i egen organisasjon og hos entreprenører/leverandører. Det utarbeides HMS-planer for alle prosjekter, og det lages sikker jobbanalyser i forkant av alle risikofylte arbeidsoperasjoner.

I 2011 hadde Statnett tre alvorlige arbeidsulykker. Den 4. november skjedde en ulykke under linjearbeidet ved byggingen av Sauda - Liastølen, hvor en ansatt hos Statnetts hovedentreprenør mistet livet. Ulykken etterforskes av politi og arbeidstilsyn. Statnett har i tillegg iverksatt en egen uavhengig undersøkelse av ulykken.

De to andre alvorlige arbeidsulykkene var et helikopterhavari i forbindelse med spenningsoppgradering på ledningen Nedre Røssåga - Namskogan og en snøscooterulykke ved befaring på ledningen Viklandet - Fræna. To personer ble alvorlig skadet i helikopterhavariet og en person ble alvorlig skadet i snøscooterulykken.

Det ble i 2011 rapportert 11 interne fraværsskader som medførte fravær fra jobb, mens det ble rapportert 12 skader hos leverandører som medførte fravær fra jobb. I 2011 var H-verdien i Statnett 6,3, en økning fra 2010 hvor H-verdien var 2,0.

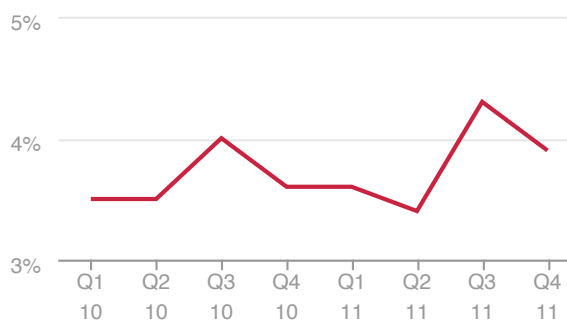
Sykefraværet i Statnett-konsernet var 3,8 prosent i 2011, på nivå med fjoråret. Det arbeides med å redusere sykefraværet. Dette omfatter tilrettelegging på den enkelte arbeidsplass og ulike helsefremmende og sykdomsreducerende tiltak, herunder bruk av vernerunder, fysioterapitilbud og et lavterskeltilbud om treningsprogram for alle ansatte.



F-VERDI 2011



SYKEFRAVÆR



Samfunnsansvar

Statnett har gjennom sitt oppdrag et betydelig samfunnsansvar. Samfunnsansvar er en del av Statnetts verdigrunnlag, som er kjernen i Statnetts styringssystem, og inneholder virkemidler for å utføre oppdraget på en riktig måte. Det handler om å forstå omgivelsenes forventninger, og å forholde seg til disse på en måte som skaper gjensidig respekt. Hovedelementene er nedfelt i Statnetts hovedmål hvor det fremgår at Statnett skal sikre kraftforsyningen gjennom et nett med tilfredsstillende kapasitet og kvalitet, at Statnetts tjenester skal skape verdier for foretakets kunder og samfunnet, og at Statnett skal legge til rette for realisering av Norges klimamål. Samfunnsansvar i Statnett innebærer integrasjon av sosiale og miljømessige hensyn i den daglige driften og at samfunnsansvar er integrert i løpende virksomhetsstyring og forankret i ledelse og organisasjon. For en nærmere redegjørelse av samfunnsansvar henvises til eget kapittel i årsrapporten.

Miljø og klima

Statnetts miljøstyringssystem er sertifisert etter ISO 14001:2004. Statnett arbeider med å oppnå forbedring med hensyn til selskapets miljøprestasjoner og opererer slik at miljøbelastningene som følger av selskapets handlinger blir begrenset.

Statnett arbeider for å redusere egne utslipp av klimagasser. Klimabidraget relatert til eget forbruk som oppvarming, kjøling og drift av Statnetts kontorlokaler/bygningsmasser er lik null, da Statnett kjøper strøm som er garantert å være produsert av fornybare energikilder. I likhet med det nye administrasjonsbygget i Trondheim skal Statnetts nye hovedkontor i Oslo ha energiklasse A-standard.

Utslipet av SF₆ gass fra SF₆-anleggene i Statnett ble redusert med 31 prosent i løpet av 2011, til 210 kg. Dette tilsvarer en miljøbelastning på 5 030 tonn CO₂-eq i 2011.

Eierstyring og selskapsledelse

Statnett er et statsforetak heleid av Staten ved Olje- og energidepartementet.

Statnetts prinsipper for eierstyring og selskapsledelse klargjør rollefordelingen mellom eier, styret og daglig ledelse. Statnett følger "Statens prinsipper for godt eierskap" og etterlever anbefaling fra Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES) så langt selskapets organisasjonsform muliggjør det. Kapitlet om eierstyring og selskapsledelse redegjør for hvordan Statnett etterlever NUES-prinsippene.

ENDRINGER I STYRET

Kolbjørn Almlid ble valgt som ny styreleder på foretaksmøtet 29. juni 2011. Den nye styrelederen tok over etter Bjarne Aamodt, som hadde vært leder for Statnetts styre siden mai 2008.

Fremtidsutsikter

For å sikre fremtidig forsyningssikkerhet vil Statnett investere betydelig i nettet de kommende årene. Statnett

fremle i november Nettutviklingsplan 2011 som er grunnlaget for neste generasjon sentralnett som skal ferdigstilles innen 2030. I den kommende femårsperioden skal Statnett utvikle et betydelig økt prosjektvolum, og perioden vil i stor grad være en oppbyggings- og erfaringsfase for organisasjonen, blant annet ved at det tas i bruk nye entreprisemodeller for å øke Statnetts skalerbarhet. Dette omfatter både nye og oppgradering av eksisterende linjer og anlegg. Det vil være høy byggeaktivitet i denne perioden og et aldrende sentralnett med små marginer vil settes under ytterligere press. Det stilles store krav til at utbyggingsaktiviteten hensyntar de begrensninger dette medfører, samtidig som Statnett styrker beredskap i driften for å øke evnen til å håndtere uforutsette og kritiske hendelser.

For å kunne gjennomføre de planlagte utbyggingsprosjektene i henhold til plan, er Statnett avhengig av en effektiv konsesjonsbehandling og et eksternt leverandørmarked. Statnett er opptatt av ytterligere å forbedre samhandlingen med alle berørte parter for å sikre innspill til planlegging og realisering av nye linjer. I den forbindelse er det tatt en rekke initiativer i forhold til lokale og regionale myndigheter samt øvrige interessenter.

Statnett har flere linjer under bygging, og det vil fremover være spesielt fokus på fremdrift i prosjektene Sima - Samnanger og Ørskog - Sogndal (Fardal) som er viktige linjer for å sikre kraft til henholdsvis Bergensområdet og Midt-Norge.

Som følge av den betydelig voksende investeringsaktiviteten i nye og eksisterende nettanlegg vil Statnetts anleggsmasse vokse vesentlig. Nye anlegg skal idriftsettes og noen gamle anlegg skal fases ut. Statnett er opptatt av å sikre en helhetlig og forsvarlig anleggsforvaltning, og har et mål om sertifisering etter PAS 55 i 2012. PAS 55 er en kvalitetsstandard som representerer beste praksis for optimal anleggsforvaltning i et livsløpsperspektiv og vil være et av flere bidrag for å sikre at Statnett opprettholder høy kostnadseffektivitet i driften og under utviklingen av neste generasjon sentralnett.

Som systemansvarlig i det norske kraftmarkedet har Statnett fått i oppgave av NVE å innføre samordnet tariffing av regionalnettsordningen fra 1. januar 2014. Dette, i tillegg til å utrede og ha et overordnet ansvar for utviklingen av felles IKT løsning for å ivareta smarte målesystemer (AMS) innen 2017, er oppgaver som vil kreve betydelig innsats og endringer i årene som kommer.

I samsvar med regnskapslovens § 3-3a bekreftes det at forutsetningen om fortsatt drift av foretaket er tilstede og at årsregnskapet er avlagt under denne forutsetningen.

DISPONERING AV OVERSKUDD

Ved behandlingen av St.prp. nr 1 (2011-2012), statsbudsjettet for 2012, fastsatte regjeringen en langsiktig utbyttepolitikk på 50 prosent av definert utbyttegrunnlag frem til og med regnskapsåret 2015. Utbyttegrunnlag er definert som konsernets årsresultat etter skatt, justert for årets endring i saldo for mer-/ mindreinntekt etter skatt.

Styret foreslår på denne bakgrunn følgende disponering av årsresultatet fra Statnett SF:

Beløp i millioner kroner:

Utbytte til eier	117
Til annen egenkapital	699
Sum:	816

Erklæring fra styret og konsernsjef

Vi bekrefter at årsregnskapet for perioden 1. januar til 31. desember 2011, etter vår beste overbevisning, er utarbeidet i samsvar med IFRS og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, og at opplysningene i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer foretakene står overfor.

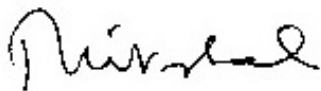
Oslo, 29. mars 2012

Styret i Statnett SF



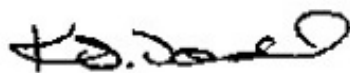
Kolbjørn Almlid

Styrets leder



Thor Håkstad

Styrets nestleder



Kirsten Indgjerd Værdal

Styremedlem




Grethe Høiland

Styremedlem



Heidi Ekrem

Styremedlem



Per Hjorth

Styremedlem



Pål Erland Opgård

Ansattes representant



Kjerstin Bakke

Ansattes representant



Steinar Jøråndstad

Ansattes representant



Auke Lont

Konsernsjef



Styret

1. STEINAR JØRÅNDSTAD

Ansattes representant

Valgt i 2004

Jøråndstad er energitekniker i Statnett, der han også leder EL&ITs landsdekkende fagforening og sitter i arbeidsmiljøutvalget. Jøråndstad, som startet som lærling i 1981, har tidligere også vært Statnetts hovedverneombud. Han er også medlem av Vågå kommunestyre og formannskap. Jøråndstad har vært ansattes representant i styret siden 2004.

2. HEIDI EKREM

Styremedlem

Valgt i 2006

Ekrem er partner i Advokatfirmaet Mageli ANS, der hun arbeider med forretningsjuridiske spørsmål for større selskaper, herunder selskaper i energisektoren. Ekrem ble valgt inn i Statnetts styre i 2006.

3. KOLBJØRN ALMLID

Styreleder

Valgt i 2011

Kolbjørn Almlid er utdannet lærer og avsluttet karrieren i skoleverket som skolesjef i Verran kommune i 1991. I perioden 1996-2005 var han i Innovasjon Norge først som seniorrådgiver, så divisjonsdirektør og direktør. I regjeringen Syse (1989–1990) ble han utnevnt til statssekretær i olje- og energidepartementet. Han var vararepresentant til Stortinget for Nord-Trøndelag i perioden 1989–1993, og fra 1991 til 1995 var han fylkesordfører i Nord-Trøndelag fylkeskommune. I tillegg har han vært leder for Senterpartiet i Nord-Trøndelag

og medlem av sentralstyret i partiet, utover dette har han vært med i både kommunestyre og fylkesting i henholdsvis 12 og 14 år.

Almlid har de senere år også hatt en rekke styreverv i blant annet Nord-Trøndelag elektrisitetsverk, ENFO og Mid-Gas. Våren 2011 ble han utnevnt til styreleder i Statnett.

4. THOR HÅKSTAD

Nestleder
Valgt i 2004

Håkstad arbeidet i mer enn 30 år i Norsk Hydro, der han hadde en rekke lederstillinger og var medlem av konsernledelsen i en tiårsperiode frem til han sluttet i 2004. Håkstad har flere styreverv nasjonalt og internasjonalt. Thor Håkstad er maskiningeniør fra NTNU. Han har sittet i Statnetts styre siden 2004.

5. KJERSTIN BAKKE

Ansattes representant
Valgt i 2010

Kjerstin Bakke har arbeidet i Statnett siden 1994 og er i dag avdelingsleder i divisjon Nettdrift med ansvar for stasjonsdriften i Sør-Norge. Bakke har erfaring fra flere områder i Statnett, og er sivilingeniør i elkraftteknikk fra NTNU.

6. GRETHE HØILAND

Styremedlem
Valgt i 2002

Høyland er administrerende direktør i Lyse AS. Hun har bred erfaring fra ledende stillinger i energisektoren, samt fra en rekke styreverv. Høyland er sivilingeniør i elkraftteknikk fra NTNU og Bedriftsøkonom fra BI. Høyland ble valgt inn i Statnetts styre i 2002.

7. KIRSTEN INDGJERD VÆRDAL

Styremedlem
Valgt i 2009

Værdal har siden 2007 vært landbruksdirektør hos Fylkesmannen i Nord-Trøndelag. Hun har tidligere hatt lederstillinger i næringsmiddelsektoren og landbruk. Værdal har bred styreefaring fra organisasjoner, samt offentlig og privat sektor. Værdal er agronom og har også økonomi- og ledelsesutdanning.

8. PÅL ERLAND OPGÅRD

Ansattes representant
Valgt i 2010

Pål Erland Opgård ble ansatt i Statnett i 1995, og har siden starten vært ansatt i avdeling Regionsentral Nord i Alta. Opgård er utdannet ingeniør fra Narvik Ingeniørhøgskole. Han ble i 2010 leder for NITOs konserngruppe i Statnett, og har vært styremedlem i konserngruppen siden 1999. Opgård har vært ansattvalgt styremedlem siden 2010.

9. PER HJORTH

Styremedlem
Valgt i 2008

Hjorth er administrerende direktør i Newsec AS, som driver rådgivning og megling innenfor næringseiendom.

Hjorth har også flere styreverv. Han har hatt flere lederstillinger i industri, finans og i energibransjen, blant annet som administrerende direktør i Nord Pool ASA frem til 2000. Hjorth er utdannet siviløkonom fra Handelshøyskolen BI og har sittet i Statnetts styre siden 2008.

Totalresultatregnskap

Morselskap			Konsern		
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	Note	2011	2010
Driftsinntekter					
6 980	5 316	Driftsinntekter regulert virksomhet	2	5 316	6 980
218	173	Andre driftsinntekter	2	181	267
7 198	5 489	Sum driftsinntekter		5 497	7 247
Driftskostnader					
592	575	Systemtjenester	3	575	592
1 058	854	Overføringstap	3	854	1 058
544	659	Lønns- og personalkostnader	4,5,14	660	550
656	786	Av- og nedskrivning varige driftsmidler	6,7	798	666
1 040	1 068	Andre driftskostnader	18	982	1 102
3 890	3 942	Sum driftskostnader		3 869	3 968
3 308	1 547	Driftsresultat		1 628	3 279
-	-	Inntekt i felleskontrollerte og tilknyttede selskaper	12,13	5	11
152	71	Finansinntekter	8	80	105
327	412	Finanskostnader	8	356	337
3 133	1 206	Resultat før skattekostnad		1 357	3 058
854	353	Skattekostnad	11	357	860
2 279	853	Årsresultat		1 000	2 198
Øvrige resultatelementer					
1	-	Endringer i virkelig verdi for investeringer holdt for salg		-	1
-10	-51	Endringer i virkelig verdi for kontantstrømsikringer	9	-51	-10
3	14	Skatt relatert til øvrige resultatelementer	11	15	3
-6	-37	Øvrige resultatelementer		-36	-6

Opplysninger om disposisjoner

315	117	Foreslått utbytte
-----	-----	-------------------

Balanse

Morselskap			Konsern		
31.12.2010	31.12.2011	(Beløp i mill. kr)	Note	31.12.2011	31.12.2010
Eiendeler					
Immaterielle eiendeler					
-	-	Goodwill		53	53
-	-	Andre immaterielle eiendeler		13	13
-	-	Sum immaterielle eiendeler		66	66
Anleggsmidler					
16 175	17 152	Varige driftsmidler	6	17 396	16 396
1 848	2 437	Anlegg under utførelse	7	2 437	1 848
206	267	Investering i datterselskaper	12	-	-
36	36	Investeringer i tilknyttede selskap og felleskontrollert virksomhet	12	54	51
1 283	1 390	Finansielle anleggsmidler	9,10	1 188	1 118
19 548	21 282	Sum anleggsmidler		21 075	19 413
Omløpsmidler					
879	1 186	Kunde- og andre kortsiktige fordringer	9,10,13	1 138	869
310	272	Markedsbaserte verdipapirer	9,10	600	593
1 020	917	Betalingsmidler	9	1 002	1 129
2 209	2 375	Sum omløpsmidler		2 740	2 591
21 757	23 657	Sum eiendeler		23 881	22 070
Egenkapital og gjeld					
Egenkapital					
2 700	2 700	Innskuddskapital		2 700	2 700
4 788	5 289	Opptjent annen egenkapital		5 577	4 950
-	-	Ikke-kontrollerende interesse		-	-22
7 488	7 989	Sum egenkapital		8 277	7 628

Langsiktig gjeld					
274	343	Utsatt skatt	11	406	334
344	352	Pensjonsforpliktelser	5	353	345
67	66	Andre forpliktelser		66	163
10 456	11 110	Langsiktig rentebærende gjeld	9,10,16	10 974	10 456
11 141	11 871	Sum langsiktig gjeld		11 799	11 298

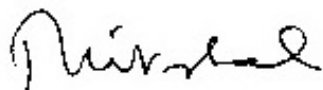
Kortsiktig gjeld					
1 302	2 302	Kortsiktig rentebærende gjeld	9,10	2 302	1 301
1 260	1 224	Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	9,10	1 232	1 277
566	271	Betalbar skatt	11	271	566
3 128	3 797	Sum kortsiktig gjeld		3 805	3 144

21 757	23 657	Sum egenkapital og gjeld		23 881	22 070
---------------	---------------	---------------------------------	--	---------------	---------------

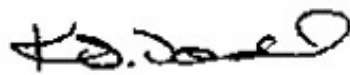
Oslo, 29. mars 2012
Styret i Statnett SF



Kolbjørn Almlid
Styrets leder



Thor Håkstad
Styrets nestleder



Kirsten Indgjerd Værdal
Styremedlem



Grethe Høiland
Styremedlem



Heidi Ekrem
Styremedlem



Per Hjorth
Styremedlem



Pål Erland Opgård
Ansattes representant



Kjerstin Bakke
Ansattes representant



Steinar Jøråndstad
Ansattes representant



Auke Lont
Konsernsjef

Oppstilling av endringer i egenkapital

Morselskap

Konsern

Innskutt kapital	Øvrige poster	Opptjent annen egenkapital	Sum egenkapital	(Beløp i mill. kr)	Sum egenkapital	Ikke-kontrollerende interesse	Sum egenkapital henført eier i Statnett SF	Opptjent annen egenkapital	Øvrige poster	Innskutt kapital
2 700	3	2 644	5 347	01.01.2010	5 618	-	5 618	2 915	3	2 700
-	-	2 279	2 279	Årsresultat	2 198	-25	2 223	2 223	-	-
-	-6	-	-6	Øvrige resultatelementer	-6	-	-6	-	-6	-
-	-	-132	-132	Vedtatt utbytte	-132	-	-132	-132	-	-
-	-	-	-	Ikke-kontrollerende interesse	-50	3	-53	-53	-	-
2 700	-3	4 791	7 488	31.12.2010	7 628	-22	7 650	4 953	-3	2 700
2 700	-3	4 791	7 488	01.01.2011	7 628	-22	7 650	4 953	-3	2 700
-	-	853	853	Årsresultat	1 000	-21	1 021	1 021	-	-
-	-37	-	-37	Øvrige resultatelementer	-36	-	-36	-	-36	-
-	-	-315	-315	Vedtatt utbytte	-315	-	-315	-315	-	-
-	-	-	-	Oppkjøp datterselskap	-	43	-43	-43	-	-
2 700	-40	5 329	7 989	31.12.2011	8 277	-	8 277	5 616	-39	2 700

Kontantstrømoppstilling

Morselskap			Konsern		
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	Note	2011	2010
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
3 133	1 206	Resultat før skattekostnad		1 357	3 058
-6	-3	Tap/ gevinst(-) ved salg av anleggsmidler	6	-3	-6
656	786	Ordinære avskrivninger og nedskrivninger	6,7	798	666
-70	-	Tap/ gevinst(-) ved salg av investering i datterselskap, tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	12	-	-28
6	-566	Periodens betalte skatt	11	-566	6
310	326	Periodens resultatførte renter	8	320	306
23	35	Periodens mottatte renter	8	43	29
-362	-332	Periodens betalte renter	8	-332	-362
-329	595	Endring i kundefordringer/ leverandørgjeld	9	503	-348
431	-498	Endring i andre tidsavgrensingsposter	9	-592	494
-	-	Resultat selskap konsolidert etter egenkapital metoden	12	-5	-11
3 792	1 549	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		1 523	3 804
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter					
13	12	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	6	12	13
-1 888	-2 348	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler og anlegg under utførelse	6,7	-2 384	-1 892
-	-	Virksomhetssammenslutning NorGer netto for overtatte kontanter		-	-32
15	-61	Endring i investering i datterselskap, tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet	12	-	93
41	-30	Endring i langsiktige lånefordringer	9	-	56
2	-	Endring i kortsiktige lånefordringer	9	-	-
22	8	Mottatt utbytte	8,12	2	22
-1 795	-2 419	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-2 370	-1 740
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
1 250	2 782	Innbetalinger ved opptak av ny rentebærende gjeld	9	2 781	1 250
-2 364	-1 738	Utbetalinger ved nedbetaling av rentebærende gjeld	9	-1 738	-2 364
151	88	Innbetalinger ved salg av markedsbaserte verdipapirer	9	367	305

-158	-50	Utbetalinger ved kjøp av markedsbaserte verdipapirer	9	-375	-336
-132	-315	Utbetalinger av utbytte		-315	-132
-1 253	767	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		720	-1 277
744	-103	Netto kontantstrøm for perioden		-127	787
276	1 020	Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	9	1 129	342
1 020	917	Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	9	1 002	1 129

Inkludert i kontanter og kontantekvivalenter pr. 31. desember 2011 er bundne skattetrekksmidler med 48 millioner kroner i morselskapet og 49 millioner kroner i konsernet.

Ubenyttet trekkrettighet på 3 500 millioner kroner er ikke inkludert i kontanter og kontantekvivalenter ovenfor.

Noter

> Note 1 Regnskapsprinsipper

GENERELT

Statnett SF (morselskapet) er et norsk statsforetak som ble stiftet 20. desember 1991. Staten ved Olje- og energidepartementet er eiere. Foretaket har utstedt obligasjonslån som er notert på Oslo børs. Hovedkontoret har adresse Husebybakken 28B, 0379 Oslo.

GRUNNLAG FOR UTARBEIDELSE AV REGNSKAPET

Konsernregnskapet og selskapsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med gjeldende International Financial Reporting Standards (IFRS), slik de er godkjent av EU.

Referanser til "IFRS" skal heretter bety referanser til IFRS-standardene som er godkjent av EU.

Regnskapene er utarbeidet basert på historisk kost-prinsippet, med følgende unntak:

- Alle derivater, alle finansielle eiendeler og forpliktelser klassifisert som "virkelig verdi over resultatet" eller "tilgjengelig for salg", bokføres til virkelig verdi.
- Bokført verdi på eiendeler og gjeld som er sikret, justeres for å registrere endringer i virkelig verdi som følge av sikringen.
- Eiendeler blir vurdert ved hver rapporteringsdato med tanke på verdifall. Hvis gjenvinnbart beløp på eiendelen er lavere enn bokført verdi, blir eiendelen nedskrevet til gjenvinnbart beløp.

NYE REGNSKAPSSTANDARDER

Nedenfor er listet opp nye, reviderte og tillegg til standarder og fortolkninger som per 31.12.2011 var offentliggjort, men ikke trådt i kraft for regnskapsåret 1.1. - 31.12.2011. Kun forhold som antas å være relevante for Statnett, er inkludert.

Konsernets ledelse vurderer at alle de obligatoriske og relevante EU-vedtatte standardene og fortolkningene over vil bli implementert i konsernregnskapet fra ikrafttredelsestidspunktet, hvis ikke annet besluttes.

Nedenfor gjennomgås de implikasjoner disse standardene forventes å gi i regnskapet for Statnett konsern:

Endringer til IAS 19 Ytelser til ansatte - pensjoner

Etter endringene i 2011 i IAS 19 tillates ikke bruk av korridor ved regnskapsføring av estimatavvik. Estimataavvik skal nå regnskapsføres i sin helhet i oppstilling over andre inntekter og kostnader i den perioden de oppstår. Endringen innebærer videre at pensjonskostnaden splittes mellom ordinært resultat og andre inntekter og kostnader. Forventet avkastning på pensjonsmidlene skal beregnes ved bruk av diskonteringsrenten som beregnes ved brutto pensjonsforpliktelse. Periodens opptjente pensjonsrettigheter og netto rentekostnad presenteres under det ordinære resultatet, mens "remeasurements" så som estimataavvik blir presentert under andre inntekter og kostnader i totalresultatet. Videre er opplysningskravene relatert til ytelsesbaserte pensjonsavtaler endret. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt, dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

Ved implementering av endring av IAS 19, 1. januar 2013, vil estimataavvik per 31. desember 2012 bokføres direkte mot egenkapital (72 prosent) og utsatt skatt (28 prosent). Ikke bokført estimataavvik per 31. desember 2011 er 771 millioner kroner, se note 5.

For endringer som anses ikke å medføre vesentlig endring i konsernets anvendelse av regnskapsprinsipper eller

noteopplysninger, vises det til note 20.

VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER OG FORUTSETNINGER

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen gjør vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette påvirker regnskapsførte beløp for eiendeler og gjeld på balansedagen, samt rapportering av betingede eiendeler og forpliktelser, og rapporterte inntekter og kostnader i perioden.

Enkelte beløp som påvirker Statnetts regnskap, må estimeres. Det krever at Statnett må ta forutsetninger med hensyn til verdier eller usikre forhold på tidspunktet for utarbeidelse av regnskapet. Sentrale regnskapsestimater er estimater som er viktig for presentasjonen av konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever ledelsens subjektive og komplekse vurderinger, ofte som følge av behovet for å lage estimater om forhold som er beheftet med usikkerhet. Statne vurderer slike estimater løpende ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjoner med eksperter, trender, prognose og andre metoder som Statnett anser som rimelige i de enkelte tilfeller.

Avsetning for forpliktelser knyttet til tvister og rettslige krav innregnes når konsernet, som følge av en tidligere hendelse, har en eksisterende juridisk eller selvpålagt forpliktelse. Videre må beløpet kunne estimeres pålitelig, og det må være sannsynlig at forpliktelsen vil bli gjort opp. Avsetningene måles til ledelsens beste estimat på balansedagen.

Forsikringskrav er å anse som en betinget eiendel, og inntektsføring skjer først når inntekten er så godt som sikker. Forsikringskrav i forbindelse med utbyggingsprosjekter der merkostnader knyttet til reparasjon av skader utgjør en del av kostprisen på anlegget, og det ikke er grunnlag for nedskrivning, føres som en reduksjon av anskaffelseskosten på prosjektet. Reduksjon av kostpris med forsikringskrav forutsetter at forsikringselskapet har erkjent skaden, og at beløpet kan estimeres pålitelig.

Vesentlige poster knyttet til bruk av estimater for Statnett er relatert til:

(Beløp i mill. kr)

Regnskapspost	Note	Estimat/forutsetninger	Konsern Bokført verdi
Varige driftsmidler	6	Gjenvinnbart beløp og estimat på korrekt gjenværende utnyttbar levetid	17 396
Pensjonsforpliktelser	5	Økonomiske og demografiske forutsetninger	353

Avskrivninger / Amortisering

Varige driftsmidler

Avskrivninger er basert på ledelsens vurdering av utnyttbar levetid for varige driftsmidler. Vurderingene kan endres med bakgrunn i blant annet teknologisk utvikling og historisk erfaring. Dette kan medføre endringer i estimert utnyttbar levetid og dermed avskrivninger. Teknologisk utvikling er vanskelig å forutse, og Statnetts syn på hvor hurtig endringene vil komme, kan endres over tid. Hvis forventningene endres vesentlig, vil avskrivningene justeres med effekt på fremtidige perioder. Det henvises til nærmere omtale under "Varige driftsmidler" lenger bak.

Goodwill og andre immaterielle eiendeler

Goodwill som oppstår i en virksomhetssammenslutning, amortiseres ikke. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid amortiseres over utnyttbar levetid. Utnyttbar levetid vurderes minst én gang i året. Immaterielle eiendeler amortiseres lineært siden dette best reflekterer forbruket av eiendelene.

Nedskrivninger

Varige driftsmidler

Statnett har foretatt betydelige investeringer i varige driftsmidler. Disse verdivurderes når det foreligger indikasjoner på verdifall. Varige driftsmidler i morselskapet anses som én kontantgenererende enhet og vurderes samlet da Statnett SF har én samlet inntektsramme. I datterselskaper vurderes hvert driftsmiddel individuelt.

Fremover vil det bli foretatt betydelige investeringer. I stor grad skjer det via egenregiprojekter og balanseføres som anlegg under utførelse inntil driftmidlet er klart til bruk. Prosjekter under utførelse verdivurderes per prosjekt ved

indikasjoner på verdifall.

Estimater av gjenvinnbare beløp av eiendeler må delvis baseres på ledelsens vurderinger, herunder beregning av eiendelenes inntektsgenererende kapasitet og sannsynlighet for konsesjoner ved utbyggingsprosjekter. Endringer i omstendighetene og i ledelsens forutsetninger kan føre til nedskrivninger i de aktuelle perioder.

Goodwill

Goodwill vurderes for nedskrivning årlig, eller oftere ved indikasjoner på verdifall, basert på den kontantgenererende enheten som goodwill er tilordnet til. Hvis det gjenvinnbare beløpet (det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi) av den kontantgenererende enheten er lavere enn regnskapsført verdi, reduserer nedskrivningene først regnskapsført verdi av eventuell goodwill og deretter regnskapsført verdi av enhetens øvrige eiendeler forholdsmessig basert på regnskapsført verdi av de enkelte eiendelene i enheten. Regnskapsført verdi av individuelle eiendeler reduseres ikke under gjenvinnbart beløp eller null. Nedskrivninger av goodwill kan ikke reverseres i en senere periode hvis den virkelige verdien av den kontantgenererende enheten øker. Eventuelt verdifall innregnes som en del av nedskrivninger i resultatregnskapet.

Andre immaterielle eiendeler

Ved hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall for immaterielle eiendeler. Hvis det foreligger indikasjoner på verdifall, estimeres det gjenvinnbare beløpet for eiendelene for å vurdere eventuell nedskrivning.

Pensjonskostnader, pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler

Beregning av pensjonskostnader og netto pensjonsforpliktelser (forskjellen mellom pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler) foretas på grunnlag av en rekke estimater og forutsetninger. Endringer i og avvik fra estimater og forutsetninger (estimatavvik) påvirker virkelig verdi av netto pensjonsforpliktelser, men resultatføres ikke før det akkumulerte estimatavviket overstiger 10 prosent av det høyeste av pensjonsforpliktelsen og pensjonsmidler ved begynnelsen av regnskapsåret.

KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

Konsoliderte selskaper

Konsernregnskapet omfatter Statnett SF og datterselskaper der Statnett SF har kontroll. Normalt vil dette være selskaper der Statnett SF enten direkte eller indirekte via datterselskaper eier mer enn 50 prosent av de stemmeberettigede aksjene

Konsernregnskapet er utarbeidet med ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og andre hendelser under like forutsetninger. Klassifiseringen av poster i resultat og balanse er gjennomført etter ensartede definisjoner. Utarbeidelse av konsernregnskapet skjer etter oppkjøpsmetoden og viser konsernet som om det var én enhet. I konsernregnskapet er alle mellomværender og interne transaksjoner mellom selskaper innenfor konsernet eliminert.

Kostprisen på aksjer i datterselskaper er eliminert mot egenkapitalen på oppkjøpstidspunktet. Merverdier utover den underliggende egenkapital i datterselskaper fordeles til de eiendeler og gjeldsposter som merverdien kan knyttes til. Den del av kostprisen som ikke kan tilskrives bestemte eiendeler, representerer goodwill.

Statnett SFs Pensjonskasse er ikke en del av konsernet. Innskutt egenkapital i pensjonskassen er vurdert til virkelig verdi, og klassifisert som finansielt anleggsmiddel.

Investering i felleskontrollert virksomhet

Som felleskontrollert virksomhet defineres selskap hvor det foreligger kontraktmessig avtale som gir felles kontroll sammen med en eller flere parter. Resultat, eiendeler og gjeld i felleskontrollert selskap regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. Dette innebærer at konsernets andel av årets resultat etter skatt og avskrivninger på eventuelle merverdier resultatføres på egen linje i resultatregnskapet mellom driftsresultat og finansposter. Regnskapet i det felleskontrollerte selskap er omarbeidet i henhold til IFRS. I konsernbalansen presenteres eierandel i felleskontrollert selskap som finansielle anleggsmidler til opprinnelig kostpris med tillegg av akkumulerte resultatandeler og fradrag for utbytte.

Investering i tilknyttet selskap

Tilknyttet selskap er enhet hvor konsernet har betydelig innflytelse, men ikke kontroll over den finansielle og operasjonelle

styringen. Normalt vil dette være selskaper hvor konsernet eier mellom 20 og 50 prosent av de stemmeberettigede aksjene. Resultat, eiendeler og gjeld i tilknyttet selskap regnskapsføres etter egenkapitalmetoden. Dette innebærer at konsernets andel av årets resultat etter skatt og avskrivninger på eventuelle merverdier resultatføres på egen linje i resultatregnskapet mellom driftsresultat og finansposter. Regnskapet i det tilknyttede selskap er omarbeidet i henhold til IFRS. I konsernbalansen står eierandel i tilknyttet selskap oppført som finansielle anleggsmidler til opprinnelig kostpris med tillegg av akkumulerte resultatandeler og fradrag for utbytte.

Kjøp/salg av datterselskaper, felleskontrollerte selskaper og tilknyttede selskaper

Ved kjøp og salg av datterselskaper, felleskontrollerte selskaper og tilknyttede selskaper er disse inkludert i konsernregnskapet for den del av året de har vært del av eller tilknyttet konsernet.

Investering i andre selskaper

Investering i selskaper hvor konsernet eier mindre enn 20 prosent av den stemmeberettigede aksjekapital, klassifiseres som "tilgjengelig for salg" og balanseføres til virkelig verdi dersom virkelig verdi kan måles pålitelig. Verdiendring føres under øvrige resultatелеmenter i totalresultatoppstillingen.

Investering i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet og tilknyttet selskap i Statnett SF (selskapsregnskapet)

Investeringer i datterselskaper, felleskontrollert selskap og tilknyttet selskap behandles etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Avgitt konsernbidrag (netto etter skatt) tillegges kostpris på investering i datterselskap. Mottatt konsernbidrag og utbytte resultatføres som finansinntekt i den grad utbytte og konsernbidrag ligger innenfor opptjente resultater i eierperioden. Utbytte utover opptjente resultater i eierperioden behandles som reduksjon av aksjeinvesteringen.

VIRKSOMHETSSAMMENSLUTNINGER

Virksomhetssammenslutninger innregnes i henhold til oppkjøpsmetoden. Anskaffelseskost er summen av virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet av eiendeler som overdras, gjeld som pådras eller overtas som vederlag for kontroll av den oppkjøpte virksomheten, pluss kostnader som kan henføres direkte til virksomhetssammenslutninger.

Den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser som tilfredsstillende vilkårene for regnskapsføring under IFRS 3, innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Goodwill som oppstår ved oppkjøp, innregnes som en eiendel målt til overskytende av totalt overført vederlag og verdi av minoritetsinteresser i oppkjøpt selskap utover nettoverdi av oppkjøpte identifiserbare eiendeler og overtatte forpliktelser. Hvis konsernets andel av netto virkelig verdi av den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser etter revurdering overstiger totalt vederlag, innregnes det overskytende beløpet i resultatregnskapet umiddelbart.

SEGMENTRAPPORTERING

Selskapet har identifisert sitt rapporteringssegment basert på hvilken risiko og avkastning som påvirker virksomheten. Basert på IFRS sin definisjon er det foretakets vurdering at man kun har ett segment. Virksomheten følges opp som ett geografisk segment. Datterselskaper kvalifiserer heller ikke som særskilte rapporteringspliktige virksomhetssegmenter etter kriterier i IFRS. Selskapet og konsernet rapporteres som ett virksomhetssegment.

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstilling er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter inkluderer kontanter i kasse og bankbeholdning. Kontantekvivalenter er kortsiktig likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp, og med maksimal løpetid på tre måneder.

PRINSIPPER FOR INNTEKTSFØRING

Driftsinntekter måles til virkelig verdi og inntektsføres når de er opptjent, netto etter offentlige avgifter. Driftsinntekter rapporteres brutto. I de tilfeller hvor Statnett primært opptrer som avregningsfunksjon knyttet til fellesnett og krafthandel rapporteres dette netto.

Renteinntekter inntektsføres over tid når de opptjenes. Utbytte fra investeringer inntektsføres når utbyttet er vedtatt.

Tillatt inntekt, tariff og mer-/mindreinntekt

Generelt

Statnett er operatør av sentralnettet og to regionale fellesnett. Som operatør er Statnett ansvarlig for å fastsette årlige tariffier i det enkelte fellesnett. Sentralnettet er et fellesnett. I et regnskapsår vil faktisk inntekt avvike fra regulert inntekt.

Inntektsramme – monopolvirksomhet

Statnett eier overføringsanlegg, ledninger og kabler, som brukerne tarifferes for tilgang til. Denne virksomheten er monopolregulert. Det innebærer at Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) årlig setter en grense, inntektsramme, for hvor store inntekter netteier kan ha.

Grunnlaget for Statnetts tillatte inntekt er kostnader, inkludert kapitalkostnader, to år tilbake i tid. I tillegg dekkes faktisk eiendomsskatt og transittkostnad. Det gis et tillegg for årets investeringer, slik at investeringer reflekteres i tillatt inntekt for det året investeringen settes i drift.

Det kan være usikkerhet knyttet til verdsettelsen av de enkelte beløp som inngår i inntektsrammen.

Økte inntekter som følge av forhold som krever søknader om justering av inntektsrammer eller fortolkning av forskrifter som er søkt avklart med NVE, er kun tatt med i regnskapet i den utstrekning det vurderes som så godt som sikkert at inntekten vil bli en realitet.

Tillatt inntekt periodiseres i regnskapet med 1/12 per måned. Tillatt inntekt for Statnett inngår som del av "Driftsinntekter regulert virksomhet".

Inntektsramme overføringstap

Inntekter

Overføringstapet i regional- og sentralnettet er en del av Statnetts inntektsramme. Bokført inntektsramme for overføringstap i regnskapsåret består av faktisk målt tap i MWh to år tilbake i tid verdsatt til en regulert referansepris base på elspotpris i regnskapsåret. Inntektsrammen inngår i regnskapslinjen "Driftsinntekter regulert virksomhet".

Avvik mellom inntektsramme for overføringstap og faktiske kostnader for kjøp av overføringstap i regnskapsåret er i henhold til retningslinjene fordelt mellom netteierne i det enkelte fellesnett Statnett er operatør for.

Overføringstap

Overføringstap oppstår som følge av målt avvik mellom innmating og uttak av kraft i nett. Tapets størrelse vil blant annet variere med temperatur, belastning i nettet og kraftpris. Faktisk tap i regnskapsåret er kjøpt eksternt til spotpris. Tap ved transport av kraft i sentralnettet og de regionale fellesnett dekkes av nettets operatør og rapporteres i regnskapslinjen "overføringstap".

Tarifiering og årets mer-/mindreinntekt

Tariffinntekter

Statnett har som operatør for sentralnettet og to fellesnett ansvar for å fakturere brukerne for de tjenestene de mottar. Faktureringen skjer på grunnlag av en tariffmodell som er i henhold til retningslinjer gitt av NVE. Prissystemet består av faste ledd og variable ledd; energiledd. Faste ledd faktureres jevnt over året, mens energileddet faktureres i takt med kundens målte innmating og uttak fra nettet.

Mer-/mindreinntekt

Årets tariff fastsettes med henblikk på at mer-/mindreinntekt skal utjevnes over tid. Tariffen fastsettes i september året før regnskapsåret. Statnett har etablert en strategi for justering av tariffgrunnlag inkludert utjevning av akkumulert mer-/mindreinntekt. Enkelte størrelser og parametre, inklusiv kraftpris, som inngår i beregningsgrunnlaget for årets tillatte inntekt baseres på estimater. Det vil oppstå avvik mellom tarifferte inntekter og tillatt inntekt. Dette fremgår i note 2.

Renteberegning av mer-/mindreinntekt

Akkumulert mer-/mindreinntekt renteberegnes, i henhold til regler gitt av NVE, med Norges Banks foliorente for regnskapsåret. Rentebeløpet er inkludert i saldo for akkumulert mer-/mindreinntekt og kommer til uttrykk i regnskapet ved regulering av fremtidige tariffier. Dette vises i note 2.

Kraftkjøp og -salg

Statnett er systemansvarlig nettselskap (TSO) og avregningsansvarlig for regulerkraftmarkedet. Avregningsansvaret innebærer at Statnett i ettertid sammenstiller målte og avtalte energivolum, beregner avviket, samt foretar det økonomiske oppgjøret mellom aktørene. Oppgjøret er basert på prisene i regulerkraftmarkedet. Kjøp og salg av regulerkraft skal balansere. Statnett mottar et gebyr som dekker kostnadene som avregningsansvarlig. Skjer oppgjøret over landegrensene i Norden, vil det oppstå en marginal prisdifferanse basert på gjennomsnitt av norsk og utenlandsk regulerkraftpris, som tilfaller/belastes Statnett som systemansvarlig.

Statnett har en egen konsesjon som avregningsansvarlig. I Statnetts regnskap rapporteres denne virksomheten gjennom gebyrinntekter og kostnader knyttet til gjennomføring av avregningsansvaret. Kraftkjøp og -salg nettoføres og kommer derfor ikke til uttrykk i totalresultatregnskapet.

Kraftkjøp og -salg resultatføres når det er opptjent/påløpt, det vil si på leveringstidspunktet.

Kundeprosjekter

For prosjekter anvendes løpende inntektsføring basert på måling av estimert virkelig verdi. Dette innebærer at inntektsføringen skjer etter hvert som arbeidet utføres med henvisning til fullføringsgraden. Fullføringsgraden fastsettes på grunnlag av forholdet mellom hittil påløpte utgifter for utført arbeid og de estimerte totale prosjektutgiftene. Inntekter inngår i andre driftsinntekter. Fakturerte og opptjente prosjektinntekter inngår i kundefordringer.

For prosjekter som forventes å gi tap, er hele det forventede tap kostnadsført.

SKATTER

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringene i utsatt skatt/-skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Netto utsatt skatt/-skattefordel er beregnet på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskaps- og skattemessige verdier og ligningsmessig underskudd til fremføring.

Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres, er utlignet. Utsatt skattefordel er oppført når det er sannsynlig at selskapet vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre skattefordelen. Utsatt skatt og skattefordel som kan balanseføres, er balanseført til nominell verdi og oppført netto i balansen.

Eiendomsskatter resultatføres og betales i regnskapsåret. Disse klassifiseres under andre driftskostnader.

KLASSIFISERING AV POSTER I BALANSEN

En eiendel klassifiseres som kortsiktig (omløpsmiddel) når den er knyttet til varekretsløpet, fordring som tilbakebetales innen ett år samt "eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten". Andre eiendeler er anleggsmidler. Skillet mellom kortsiktig og langsiktig gjeld trekkes ved ett år til forfallstidspunktet. Første års avdrag på langsiktig lån er klassifisert som kortsiktig gjeld.

ANLEGG UNDER UTFØRELSE

Anlegg under utførelse balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle akkumulerte tap ved verdifall. Anlegg under utførelse blir ikke avskrevet.

Utbyggingsprosjekter starter med en mulighets- og alternativsstudie. Balanseføring starter når konklusjonen fra studien foreligger, og hovedkonsept for utbyggingen er valgt. På dette tidspunktet er konsesjon ikke oppnådd, og endelig investeringsbeslutning er ikke fattet. Erfaringer i Statnett viser at det er overveiende sannsynlig at prosjektet blir gjennomført hvis det først er valgt et hovedkonsept for utbyggingen.

Det vurderes løpende om konsesjonsforhold eller andre årsaker betinger hel eller delvis nedskrivning av påløpte prosjektkostnader. Nedskrivninger reverseres dersom grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

RENTER I BYGGEPERIODEN

Låneutgifter knyttet til egne anlegg under utførelse, balanseføres. Rentene beregnes ut fra en gjennomsnittlig innlånsrente og investeringens omfang, da finansieringen ikke er identifisert spesifikt til det enkelte prosjekt.

VARIGE DRIFTSMIDLER

Varige driftsmidler er balanseført til kostpris med fratrukket for akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Avskrivningene reduserer balanseført verdi av varige driftsmidler, eksklusive tomter, til estimert restverdi ved utløpet av estimert utnyttbar levetid. Ordinære lineære avskrivninger er foretatt fra det tidspunkt driftsmidlet var klart til bruk og beregnes ut fra estimert utnyttbar levetid. Tilsvarende gjelder også driftsmidler anskaffet fra andre netteiere. Det foretas dekomponering av kostprisen når driftsmidlet består av komponenter med ulik utnyttbar levetid.

Estimert utnyttbar levetid, avskrivningsmetode og restverdi vurderes en gang per år. Verdivurderinger skjer når det foreligger indikasjoner på verdifall. Varige driftsmidler i morselskapet anses som én kontantgenererende enhet og vurderes samlet da Statnett SF har en samlet inntektsramme. I datterselskaper vurderes hvert driftsmiddel individuelt. Restverdien anslås til null ved utløp av utnyttbar levetid for de fleste eiendeler.

Gevinst eller tap ved salg eller utrangering av varige driftsmidler beregnes som differansen mellom salgsinntekt og driftsmidlets balanseførte verdi. Gevinst/tap ved salg resultatføres som annen driftsinntekt/-kostnad. Tap ved utrangering resultatføres som av-/nedskrivning.

ERSTATNINGER

Engangserstatninger i forbindelse med grunnverv og lignende inkluderes i kostpris på driftsmidlet. Løpende erstatninger utgjør mindre beløp og resultatføres i det året hvor erstatningen utbetales.

VEDLIKEHOLD/PÅKOSTNING

Vedlikeholdskostnader resultatføres når de er påløpt. Det foretas ikke avsetninger knyttet til periodisk vedlikehold av nette (transformatorstasjoner eller strømledninger). Selv om vedlikeholdet er periodisk for den enkelte transformatorstasjon eller strømledning, anses det ikke periodisk for hele nettet ettersom hele nettet blir sett på som én kontantgenererende enhet. Ved utskifting av driftsmidlet, blir eventuell gjenværende regnskapsmessig verdi resultatført som tap ved utrangering.

Kostnader som vesentlig forlenger driftsmidlets utnyttbare levetid og/eller øker kapasiteten, balanseføres.

IMMATERIELLE EIENDELER

Immaterielle eiendeler som er kjøpt separat, måles ved førstegangs innregning til anskaffelseskost. For immaterielle eiendeler som inngår i en virksomhetssammenslutning, er anskaffelseskost målt til virkelig verdi på transaksjonstidspunktet. I senere perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid amortiseres over utnyttbar levetid som vurderes minst en gang i året. Immaterielle eiendeler amortiseres lineært siden dette best reflekterer forbruket av eiendelene.

GOODWILL

Goodwill amortiseres ikke. Goodwill genererer ikke kontantstrømmer uavhengig av andre eiendeler eller grupper av eiendeler, og tilordnes til de kontantgenererende enhetene som ventes å dra fordel av synergieffektene av sammenslutningen som var opphavet til goodwill. Kontantgenererende enheter som er tilordnet goodwill, vurderes for nedskrivning årlig, eller oftere hvis det foreligger indikasjoner på verdifall. Hvis det gjenvinnbare beløpet (det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi) av den kontantgenererende enheten er lavere enn bokført verdi, reduserer nedskrivningene først bokført verdi av eventuell goodwill og deretter bokført verdi av enhetens øvrige eiendeler forholdsmessig basert på bokført verdi av de enkelte eiendelene i enheten. Bokført verdi av individuelle eiendeler reduseres ikke under gjenvinnbart beløp eller null. Nedskrivninger av goodwill kan ikke reverseres i en senere periode hvis den virkelige verdien av den kontantgenererende enheten øker. Eventuelt verdifall innregnes som en del av nedskrivningene i resultatregnskapet.

NEDSKRIVNING AV VARIGE DRIFTSMIDLER OG IMMATERIELLE EIENDELER ANNET ENN GOODWILL

Ved hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Hvis det foreligger indikasjoner på verdifall, estimeres det gjenvinnbare beløpet for eiendelene for å vurdere eventuell nedskrivning.

Det gjenvinnbare beløpet er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Ved vurdering av bruksverdi neddiskonteres estimerte fremtidige kontantstrømmer til nåverdi ved hjelp av en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedsvurderinger av tidsverdien av penger og risiko som er spesifikk for eiendelen.

Hvis det gjenvinnbare beløpet for et driftsmiddel (eller kontantgenererende enhet) anslås til å være lavere enn bokført verdi, reduseres bokført verdi av driftsmidlet (eller den kontantgenererende enhet) til gjenvinnbart beløp. Hvis et verdifall senere blir reversert, økes regnskapsført verdi av driftsmidlet (den kontantgenererende enhet) til revidert estimat av gjenvinnbart beløp, men begrenset til den verdien som ville vært regnskapsført hvis ikke driftsmidlet (eller den kontantgenererende enhet) hadde vært nedskrevet i tidligere år.

FINANSIELL LEASING

Konsernet som utleier

Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor leietaker overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, er finansielle leieavtaler. Konsernet presenterer utleide eiendeler som fordringer lik nettoinvesteringen i leiekontraktene. Konsernets finansinntekt fastsettes slik at det oppnås konstant avkastning på utestående fordringer over kontraktstiden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med å opprette leiekontrakten er inkludert i fordringen.

Operasjonelle leieavtaler

Konsernet presenterer eiendeler som er utleid, som anleggsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden. Direkte kostnader pådratt for å etablere den operasjonelle leieavtalen, er tillagt den utleide eiendelens balanseførte verdi, og blir kostnadsført i leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Konsernet som leietaker

Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor konsernet overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendeler er finansielle leieavtaler. Ved leieperiodens begynnelse balanseføres finansielle leieavtaler til et beløp tilsvarende det laveste av virkelig verdi og minsteleiens nåverdi, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Ved beregning av leieavtalens nåverdi benyttes den implisitte rentekostnaden i leiekontrakten dersom det er mulig å beregne denne, i motsatt fall benyttes selskapets marginale lånerente. Direkte utgifter knyttet til etablering av leiekontrakten er inkludert i eiendelens kostpris.

Samme avskrivningstid benyttes som for selskapets øvrige avskrivbare eiendeler. Dersom det ikke foreligger en rimelig sikkerhet for at selskapet vil overta eierskapet ved utløpet av leieperioden, avskrives eiendelen over den korteste av leieavtalens løpetid og for eiendelens estimerte utnyttbare levetid.

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, ikke er overført konsernet, er klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalingen klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktperioden.

FORSKNING OG UTVIKLING

Utgifter til forskning kostnadsføres løpende. Forskning er en intern prosess som ikke gir opphav til selvstendige immaterielle eiendeler som genererer fremtidige økonomiske fordeler.

Utgifter knyttet til utviklingsaktiviteter blir balanseført i den grad produktet eller prosessen er teknisk og kommersielt gjennomførbar og konsernet har tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen. Utgifter som balanseføres, inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og en andel av direkte henførbare fellesutgifter. Balanseførte utviklingskostnader føres i balansen til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger.

Balanseførte utviklingskostnader avskrives lineært over eiendelens estimerte utnyttbare levetid.

KUNDEFORDRINGER

Kundefordringer regnskapsføres til pålydende fratrukket eventuelle tap ved verdifall.

BETINGEDE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

Betingede forpliktelser er ikke regnskapsført i årsregnskapet. Det er opplyst om vesentlige betingede forpliktelser med unntak av betingede forpliktelser hvor sannsynligheten for forpliktelsen er lav.

Betingede eiendeler er ikke regnskapsført i årsregnskapet, men opplyst om dersom det foreligger en viss sannsynlighet for at fordeler vil tilflyte konsernet.

Mer-/mindreinntekter er betingede forpliktelser/eiendeler etter IFRS og balanseføres således ikke.

UTBYTTE (FRA MORSELSKAPET)

Avgitt utbytte regnskapsføres i konsernets regnskap i den perioden det blir godkjent i foretaksmøtet. Skjer godkjenning og utbetaling i forskjellige perioder, henføres beløpet til kortsiktig gjeld inntil utbetaling finner sted.

PENSJONER OG PENSJONSFORPLIKTELSER

Konsernets forpliktelser knyttet til pensjonsordninger definert som ytelsesbaserte pensjonsplaner, vurderes til nåverdien av de fremtidige pensjonsytelser som regnskapsmessig anses opptjent ved utgangen av rapporteringsperioden. Pensjonsmidler vurderes til virkelig verdi. Akkumulert virkning av estimatendringer og endringer i finansielle og aktuarmessige forutsetninger, aktuarmessig gevinst og tap, under 10 prosent av det største av ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler ved begynnelsen av året innregnes ikke. Når den akkumulerte virkningen er over 10 prosent, innregnes det overskytende i resultatregnskapet over antatt gjennomsnittlig gjenværende opptjeningstid for de ansatte som omfattes av ordningen. Periodens netto pensjonskostnader presenteres som lønns- og personalkostnader.

Bidrag til innskuddsbaserte pensjonsordninger kostnadsføres når de påløper.

LÅN

Rentebærende lån er regnskapsført til mottatte midler, netto etter transaksjonskostnader. Lånene er deretter regnskapsført til amortisert kost ved bruk av effektiv rente-metode, hvor forskjellen mellom netto midler og innløsningsverdi blir resultatført over låneperioden.

FINANSIELLE INSTRUMENTER

I overensstemmelse med IAS 39 (Finansielle instrumenter – innregning og måling) er finansielle instrumenter klassifisert i følgende kategorier: virkelig verdi over resultatet, tilgjengelig for salg, amortisert kost og utlån/fordringer.

Førstegangsmåling av finansielle instrumenter gjøres til virkelig verdi på oppgjørsdagen, normalt til transaksjonspris.

- Finansielle eiendeler og forpliktelser som holdes med den intensjon å tjene på kortsiktige fluktuasjoner i priser (holdt for handelsformål) eller som regnskapsføres i henhold til virkelig verdi-opsjon, er klassifisert som virkelig verdi over resultatet.
- Alle andre finansielle eiendeler, unntatt lån og fordringer utstedt fra selskapet, er klassifisert som tilgjengelig for salg.
- Alle andre finansielle forpliktelser er klassifisert som andre forpliktelser og regnskapsført til amortisert kost.

Gevinst eller tap som følge av endringer i virkelig verdi på finansielle investeringer klassifisert som tilgjengelig for salg blir regnskapsført som øvrig resultatелеment inntil investeringen avhendes. Da vil akkumulert gevinst eller tap på det finansielle instrumentet, som tidligere er regnskapsført mot øvrige resultatелеmenter, bli reversert, og gevinst/tap vil bli resultatført.

Endringer i virkelig verdi på finansielle instrumenter klassifisert som virkelig verdi over resultatet (holdt for handelsformål eller virkelig verdi-opsjon), blir resultatført og presentert i finansinntekter/-kostnader.

Finansielle instrumenter innregnes i balansen når konsernet har blitt part i instrumentets kontraktmessige bestemmelser. Finansielle instrumenter fjernes fra balansen når de kontraktmessige rettene eller pliktene er oppfylt, kansellert, utløpt eller overført. Finansielle instrumenter klassifiseres som langsiktige når forventet realisasjonsdato er mer enn tolv måneder etter balansedagen. Øvrige finansielle instrumenter klassifiseres som kortsiktige.

DERIVATER OG SIKRING

Konsernet anvender derivater, slik som fremtidige rentebytteavtaler og valutabytteavtaler, for å sikre sine rente- og valutarisikoer. Slike derivater førstegangsinnregnes til virkelig verdi på datoen for inngåelse av avtalen og måles deretter løpende til virkelig verdi. Derivater regnskapsføres som eiendeler når virkelig verdi er positiv og som gjeld når den virkelig verdi er negativ, så lenge Statnett ikke har rett til og intensjon om å gjøre opp kontraktene netto. Gevinster og tap som følge av endringer i virkelig verdi av derivater som ikke fyller vilkårene for sikringsbokføring, resultatføres.

Derivater som er innebygde i andre finansielle instrumenter eller ikke-finansielle kontrakter, behandles som separate derivater når risikoen og egenskapene deres ikke er nært relatert til kontraktene, og kontraktene ikke regnskapsføres til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet.

Ved inngåelsen av et sikringsforhold utpeker og dokumenterer konsernet formelt sikringsforholdet som konsernet vil anvende sikringsregnskapsføring på, samt hvilken risiko som sikres og strategien for sikringen. Dokumentasjonen omfatter identifikasjon av sikringsinstrumentet, objektet eller transaksjonen som sikres, arten av risiko som sikres, og hvordan konsernet vil vurdere sikringsinstrumentets effektivitet i å motvirke eksponeringen for endringer i det sikrede objektets virkelige verdi eller kontantstrømmer som kan henføres til den sikrede risikoen. Slike sikringer forventes å være svært effektive i å motvirke endringer i virkelig verdi eller kontantstrømmer, og vurderes løpende for å avgjøre om de faktisk har vært svært effektive i hele regnskapsperioden de skal dekke.

Sikringer som oppfyller de strenge vilkårene for sikringsbokføring, regnskapsføres slik:

Virkelig verdi-sikringer

Virkelig verdi-sikringer er sikring av konsernets eksponering for endringer i den virkelige verdien av en bokført eiendel eller gjeld eller en ikke bokført forpliktelse, eller en identifisert del av slik, som kan henføres til en bestemt risiko og som kan påvirke resultatet. For sikringer til virkelig verdi justeres bokført verdi av sikringsobjektet for gevinster og tap fra risikoen som sikres, derivater måles på nytt til virkelig verdi, og gevinster og tap fra begge resultatføres.

For virkelig verdi-sikringer av objekter som regnskapsføres til amortisert kost, amortiseres verdiendringen i resultatregnskapet over den gjenværende perioden til forfall.

Konsernet avbryter virkelig verdi-sikring dersom sikringsinstrumentet utløper eller selges, termineres eller utøves, og sikringen ikke lenger oppfyller vilkårene for sikringsbokføring eller konsernet opphever sikringen.

Konsernet bruker virkelig verdi-sikring primært for å sikre renterisikoen for fastrentelån og valutarisikoen for rentebærende gjeld. Det gjennomføres også virkelig verdi-sikring ved spesifikke anskaffelser i utenlandsk valuta til investeringsprosjekter. Urealisert gevinst/tap for virkelig verdi-sikringen (valutatermine) reduserer/øker kostpris på investeringene ved realisasjon.

Kontantstrømssikring

En kontantstrømssikring er en sikring av eksponeringen mot variasjoner i kontantstrømmer som skyldes en bestemt risiko forbundet med en bokført eiendel eller gjeld eller en høyst sannsynlig fremtidig transaksjon som kan påvirke resultatet. Den effektive delen av gevinsten eller tapet på sikringsinstrumentet føres som øvrig resultatelement, mens den ineffektive delen resultatføres som finansinntekt eller –kostnad.

Beløp som først er ført som øvrig resultatelement, reklassifiseres og føres som finansinntekt eller –kostnad når den sikrede transaksjonen påvirker resultatet.

Hvis den forventede fremtidige transaksjonen ikke lenger forventes gjennomført, blir beløp som tidligere er ført som øvrig resultatelement, ført som finansinntekt eller –kostnad. Hvis sikringsinstrumentet utløper eller selges, termineres eller utøves uten at den erstattes eller videreføres, eller når sikringen oppheves, beholdes beløp tidligere som øvrig resultatelement til den fremtidige transaksjonen gjennomføres. Hvis den relaterte transaksjonen ikke forventes gjennomført, føres beløpet som finansinntekt eller –kostnad.

Konsernet bruker kontantstrømssikringer primært for å sikre renterisikoen for lån med flytende rente.

FINANSIELL RISIKOSTYRING

Finansiell risikostyring utføres av sentral finansavdeling etter retningslinjer godkjent av styret. Styret gir prinsipper for generell finansiell risikostyring i tillegg til retningslinjer som dekker spesifikke finansielle risikoer.

VALUTA

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er Statnett SFs funksjonelle valuta. Samtlige konsernselskap har norske kroner som funksjonell valuta.

Ettersom alle selskaper i konsernet har samme funksjonelle valuta, oppstår det ingen omregningsdifferanser ved konsolidering av konsernselskapene.

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter som måles til historisk kurs uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til norske kroner ved å benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden.

Langsiktig rentebærende gjeld i valuta knyttes sammen med rente- og valutabytteavtaler (swap) og behandles som opplåning i norske kroner.

AVSETNINGER

Avsetninger regnskapsføres når konsernet har en gjeldende forpliktelse (rettslig eller antatt) som følge av en hendelse som har skjedd, og det kan sannsynliggjøres (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av forpliktelsen, samt at beløpets størrelse kan måles pålitelig. Avsetninger gjennomgås ved hver balansedato, og nivået reflekterer det beste estimatet for forpliktelsen. Ved vesentlig tidseffekt er forpliktelsen regnskapsført til nåverdi av fremtidige forpliktelser.

OFFENTLIGE TILSKUDD

Tilskudd fra myndighetene er ikke regnskapsført før det forligger rimelig sikkerhet for at konsernet vil møte betingelsene som er fastsatt i forbindelse med mottak av tilskuddene, og at tilskuddene vil bli mottatt. Tilskudd blir regnskapsført som fradrag i den kostnad den er ment å dekke. Tilskudd som mottas vedrørende investeringsprosjekter, balanseføres som reduksjon av kostpris.

HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Ny informasjon om selskapets posisjoner på balansedagen er hensyntatt i årsregnskapet. Hendelser etter balansedagen som ikke påvirker posisjon på balansedagen, men som vil påvirke selskapets posisjon i fremtiden, er opplyst om dersom dette er vesentlig.

> Note 2 Driftsinntekter

Driftsinntekter regulert virksomhet

Statnetts inntekter kommer i hovedsak fra virksomhet der inntektene er regulert av NVE. Statnetts faktiske driftsinntekter fra den regulerte virksomheten kommer fra faste og variable tariffinntekter i sentralnettet og regionalnettet samt flaskehalsinntekter.

NVE fastsetter årlig et tak på Statnetts tillatte inntekt. Denne posten tilsvarer Statnetts inntektsramme samt tillegg i inntektsrammen det enkelte år.

Årlig vil det oppstå avvik mellom Statnetts faktiske driftsinntekter fra den regulerte virksomheten (summen av tariff- og flaskehalsinntektene) og Statnetts tillatte inntekt fastsatt av NVE. Avviket kalles mer- eller mindreinntekt. Merinntekt betyr at Statnett har hatt høyere faktiske driftsinntekter enn hva NVE har satt som tillatt inntekt i det enkelte år. Motsatt innebærer en mindreinntekt at selskapets faktiske driftsinntekter har vært lavere enn tillatt inntekt.

Forskrifter fra NVE setter krav om at merinntekt tilbakeføres kundene i form av reduksjon i fremtidige tariffer, mens mindreinntekt ka hentes inn fra kundene i form av økning i fremtidige tariffer. Forpliktelsen til å redusere fremtidige tariffer samt muligheten til kreve

inn økte tariffer oppfyller ikke IFRS krav til balanseføring, og representerer derfor en latent forpliktelse (ved akkumulert merinntekt) og en latent fordring (ved akkumulert mindreinntekt). Årlig endring i disse postene vil derfor heller ikke inngå i resultatregnskapet.

Statnetts faktiske driftsinntekter fra regulert virksomhet tilsvarer summen av Statnetts tillatte inntekt fastsatt av NVE og mer-/mindreinntekt det samme året.

Fordeling av inntekter mellom regionalnettet (R-nett) og sentralnettet (S-nett)

(Beløp i mill. kr)

Driftsinntekter	R-nett	S-nett	Sum 2010	R-nett	S-nett	Sum 2011
Tariffinntekt faste ledd produksjon	28	963	991	29	964	993
Tariffinntekt faste ledd forbruk	37	4 112	4 149	33	2 852	2 885
Andre leieinntekter	77	74	151	78	75	153
Tariffinntekt energiledd	3	1 154	1 157	-7	784	777
Flaskehalsinntekter	-	893	893	-	768	768
Inntekter til øvrige eiere i fellesnettene	-59	-302	-361	-38	-222	-260
Sum driftsinntekter regulert virksomhet	86	6 894	6 980	95	5 221	5 316

Tillatt inntekt

Inntektsramme uten nettap	79	3 147	3 226	88	2 604	2 692
Inntektsramme nettap	23	1 084	1 107	21	867	888
Tillegg til inntektsramme	12	458	470	4	712	716
Sum tillatt inntekt	114	4 689	4 803	113	4 183	4 296

Årets avsetning renter mer-/mindre (-/+) -inntekt	-1	-8	-9	-	-44	-44
---	----	----	----	---	-----	-----

Årets endring i saldo for mer-/mindre (-/+) -inntekt	27	-2 213	-2 186	18	-1 082	-1 064
---	-----------	---------------	---------------	-----------	---------------	---------------

Saldo mer-/mindre (-/+) -inntekt, inkl. renter 01.01.	-45	678	633	-18	-1 535	-1 553
---	-----	-----	-----	-----	--------	--------

Endret saldo for mer-/mindre (-/+) -inntekt inkl renter	27	-2 213	-2 186	18	-1 082	-1 064
---	----	--------	--------	----	--------	--------

Saldo mer-/mindre (-/+) -inntekt inklusiv renter 31.12.	-18	-1 535	-1 553	-	-2 617	-2 617
--	------------	---------------	---------------	----------	---------------	---------------

Sum driftsinntekter fra regulert virksomhet reduseres med 1 664 millioner kroner fra 2010 til 2011. I hovedsak skyldes dette lavere tariffinntekter som følge av lavere fastsatt tariff for 2011 enn for 2010.

Andre driftsinntekter

Andre driftsinntekter er inntekter utenfor den regulerte virksomheten og består i hovedsak av konsulentoppdrag for eksterne med 37 millioner kroner og leieinntekter med 44 millioner kroner.

Eksterne oppdrag i konsernet for øvrig utføres av Statnett Transport AS.

Balanseavregning

Statnett SF har en egen konsesjon for å være avregningsansvarlig i Norge. Dette innebærer å foreta et økonomisk oppgjør for avviket som aktørene har mellom planlagt kraftforbruk og virkelig målte verdier. Dette markedet kalles regulerkraftmarkedet. For å bli en aktør i regulerkraftmarkedet må man ha:

1. Omsetningskonsesjon fra NVE
2. Balanseavtale mellom kunden og Statnett (eller være en del av en annen balanseansvarlig)
3. Ha tilgang på kraft, enten produksjon, bilateralt eller hos Nord Pool Spot. De aller fleste balanseansvarlige er også aktører hos Nord Pool Spot, og da bruker man aktøravtalen (mellom Nord Pool Spot og kunden).

Inntektene for denne tjenesten utgjorde 80 millioner kroner, herav gebyrinntekter på 25 millioner kroner, i 2011. Utestående kundefordringer knyttet til balanseavregningen utgjorde -4 millioner kroner per 31.12.2011 og vises under posten kunde- og andre kortsiktige fordringer.

Godkjente aktører (balanseansvarlige) forplikter seg gjennom inngått balanseavtale å stille tilfredsstillende sikkerhet for økonomisk oppgjør av krafthandel i regulerkraftmarkedet. Sikkerhetskravet beregnes ukentlig i henhold til regler beskrevet i Balanseavtalen. Beregningen baseres på handelsvolum og markedspriser, og gjenspeiler balanseansvarliges oppgjørsrisiko. Statnett vurderer i tillegg sikkerheten løpende og kan kreve mer sikkerhet på et hvert tidspunkt dersom nødvendig. Minimumskravet for å kunne handle er en bunnsikkerhet på 200 000 kroner. Sikkerheten skal være registrert hos Statnett før handel starter.

Sikkerhet stilles i form av påkravsgaranti eller kontanter på pantsatt bankkonto, eller på annen måte godkjent av Statnett i henhold til regelverk. Reglene for sikkerhet kan endres med en ukes varsel. Samlet sikkerhetsstillelse ved årsskiftet var 1 284 millioner kroner. Sikkerhetskravet mot balanseansvarlige på samme tidspunkt var 339 millioner kroner. Alle balanseansvarlige hadde stilt tilfredsstillende sikkerhet i henhold til Balanseavtalen.

> Note 3 Systemtjenester og overføringstap

Systemtjenester

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
-4	5	Netto balanse- og effektkraft	5	-4
201	199	Primærreserver	199	201
79	31	Tærtierreserver	31	79
110	98	Transittkostnader	98	110
145	173	Spesialregulering	173	145
61	69	Øvrige systemtjenester	69	61
592	575	Sum systemtjenester	575	592

Systemtjenester er kostnader knyttet til utøvelse av systemansvaret, definert i forskrift om systemansvar (FoS).

Primærregulering

Frekvensen i strømmettet skal være 50 Hz, og det er Statnett som systemansvarlig operatør sin oppgave å sørge for at frekvensen holdes stabil. Primærreguleringen er automatisk og trer i kraft momentant ved frekvensendringer i strømmettet. Dette skjer ved hjelp av en på forhånd avtalt reservekapasitet. Kravet om reservekapasitet for reguleringsformål legger begrensninger på produsentene ved at de ikke kan produsere og selge full kapasitet på alle sine generatorer. Primærreserve er kostnader Statnett har ved at de kjøper reservekapasitet hos produsentene.

Tærtierregulering

I Norge har vi et regulerkraftopsjonsmarked som benyttes for å sikre at vi har nok regulerressurser tilgjengelig i den norske delen av regulerkraftmarkedet også i perioder med økt etterspørsel etter effekt, som i vintersesongen. Systemansvarlig arrangerer i vinterhalvåret et marked der de kjøper en garanti for at aktører legger inn bud på regulerkraft-listen for påfølgende uke. Garantiene kan gjelde både forbruk og produksjon.

Transittkostnader

Transittkostnader er kompensasjon for bruk av nett i utlandet. Kraftsystemet i Europa er knyttet sammen via overføringslinjer/kabler som går over landegrenser.

Spesialregulering

I enkelte tilfeller er det begrensninger i overføringskapasiteten (flaskehals) som medfører at budene i regulerkraftmarkedet ikke kan anvendes i "prisriktig" rekkefølge. Disse reguleringene kategoriseres som spesialreguleringer og kompenseres med tilhørende budpris uten at de påvirker fastsettelsen av regulerkraftprisen. Statnett påføres da en kostnad lik differansen mellom pris på aktivert bud som er benyttet til spesialreguleringer og aktuell timepris i hovedretning i regulerkraftmarkedet multiplisert med spesialregulert volum.

Overføringstap

Statnett kjøper overføringstap (volum) til spotpris (markedspris) for den timen overføringstapet gjelder, fra eksterne leverandører. Resultat overføringstap sentralnett fordeles mellom anleggseierne i henhold til forholdsmessig eierandel i sentralnettet. 7,2 prosent av anleggene eies av andre enn Statnett SF.

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
2 289	2 322	Volum (GWh)	2 322	2 289
460	367	Pris (kr/MWh)	367	460
(Beløp i mill. kr)				
1 053	852	Overføringstap	852	1 053
5	2	Overføringstap resultat andre	2	5
1 058	854	Sum overføringstap	854	1 058

> Note 4 Lønns- og personalkostnader

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
534	633	Lønninger	641	542
88	104	Arbeidsgiveravgift	105	89
98	130	Pensjonskostnader (note 5)	131	101
63	75	Andre ytelser	66	57
783	942	Sum lønnskostnader	943	789
-239	-283	Herav egne investeringsarbeider	-283	-239
544	659	Netto lønnskostnader	660	550
870	900	Antall sysselsatte årsverk	913	900

Lån til ansatte

Ansatte har lån i selskapet på tilsammen 1 million kroner per 31.12.2011. Lånene nedbetales ved trekk i lønn over en periode på inntil to år. Lånene er rentefrie for den ansatte. Rentefordelen av lån som overstiger 3/5 av grunnbeløpet, beskattes etter den til enhver tid gjeldende normalrentesats som er gitt av myndighetene.

> Note 5 Pensjoner og pensjonsforpliktelser

Morselskapet og datterselskapene har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til fremtidige pensjonsytelser i form av ytelsesplaner. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller krav i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

Ytelsene er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Full alderspensjon utgjør 70 prosent av pensjonsgrunnlaget redusert med beregnet folketrygd. Pensjonsgrunnlaget er begrenset oppad til 12 ganger folketrygdens grunnbeløp. Full opptjeningstid er 30 år og ordinær pensjonsalder er 67 år. Ordningen inkluderer også uføre-, ektefelle- og barnepensjon.

Opptjente pensjonsrettigheter er i hovedsak sikret gjennom pensjonsordninger i Statnett SFs Pensjonskasse. I tillegg har morselskapet førtidspensjonsforpliktelser som dekkes over driften.

Tilskudd til pensjonskassen skjer i overensstemmelse med aktuarmessige beregninger. Pensjonsmidlene i pensjonskassen er primært investert i verdipapirer, se tabell under om prosentvis fordeling av pensjonsmidlene i investeringskategorier.

Konsernledelsen har egne tilleggsavtaler der ordinær pensjonsalder er 65 år, men med mulighet for fratredelse fra fylte 62 år. Alderspensjonen utgjør 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget inkluderer også grunnlag som overstiger 12 ganger folketrygdens grunnbeløp.

Ved ansettelser etter 1. mars 2011 inngås det tilleggsavtale utover 12 ganger folketrygdens grunnbeløp innenfor rammen av Retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i statlige foretak og selskaper, fastsatt 31. mars 2011.

For nærmere omtale, se note 14 Ytelse til ledende ansatte. Årlig premieinnbetaling skal begrenses til 30 prosent av lønn over 12 G

Konsernet deltar i den private avtalefestet ordning for førtidspensjonering (AFP-ordningen) som trådte i kraft i 2011. Ordningen innebærer at de ansatte får et tillegg på sin pensjon som en livsvarig ytelse. Ytelsen kan tas ut fra og med fylte 62 år også ved sider av å stå i jobb. AFP-ordningen er en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning som organiseres gjennom et felleskontor, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosentatsats av lønn. Det foreligger ingen pålitelig måling og allokering av forpliktelse og midler i ordningen, og derfor blir ordningen i tråd med regnskapsreglene behandlet som en innskuddsbasert pensjonsordning hvor premiebetalingen kostnadsføres løpende, og ingen avsetninger foretas i regnskapet. Premien for 2012 er fastsatt til 1,75 prosent av samlede lønnsutbetalinger mellom 1G og 7,1G til bedriftens arbeidstakere, estimert til 8 millioner kroner. Det er for tiden ingen fondsoppbygging i ordningen, og derfor forventes det at premiene vil øke fremover.

Gammel AFP-ordning er fra 1.1.2011 under avvikling. Spekter er fortsatt konsernets avtalepart i denne ordningen som nå kun er gjeldende for de som er født før 1.12.1948 og som gjorde uttak fra ordningen senest 1. desember 2010.

Pensjonsforpliktelser beregnes i henhold til IAS 19 "Ytelse til ansatte." Risikotabellen K2005 anvendes for dødelighet og er basert på beste estimat for populasjonene i Norge.

Netto pensjonsforpliktelse i balansen fremkommer etter korrigerende utsatt resultatføring av virkning av endringer i estimater og pensjonsplaner, samt avvik mellom faktisk og forventet avkastning på pensjonsmidler som ennå ikke er resultatført. Netto pensjonsforpliktelser vises som avsetning for forpliktelser.

Ansatte som forlater foretaket før pensjonsalder, mottar fripolise. Storebrand Livsforsikring AS forvalter fripolisene. Fra tidspunkt for utstedelse av fripolisene er Statnett fritatt for ytterligere forpliktelser overfor de ansatte som fripolisene gjelder. Midler og forpliktelser verdsettes på tidspunkt for utstedelse av fripolisen, og skilles ut fra pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Pensjonsforpliktelsen er beregnet i januar 2012 som et estimat på situasjonen per 31. desember 2011 av uavhengig aktuar.

Ved beregning av pensjonsforpliktelse er det tatt hensyn til den arbeidsgiveravgift som foretaket må betale ved utbetaling av direkte pensjoner og ved innbetaling av premier til fondsbaserte ordninger. Arbeidsgiveravgiften er et delelement i foretakets ytelse og er bokført som en del av pensjonsforpliktelsen.

Morselskap			Konsern	
2010	2011	Pensjonsordningenes medlemmer	2011	2010

1 292	1 328	Medlemmer i pensjonskassen	1 347	1 307
319	338	Herav pensjonister	341	319
973	990	Antall aktive personer i pensjonsordningene	1 006	988

Økonomiske/aktuarmessige forutsetninger morselskap og konsern	2011	2010
Diskonteringsrente	2,60%	4,00%
Forventet avkastning på pensjonsmidler	4,10%	5,40%
Forventet lønnsregulering	3,50%	4,00%
Forventet pensjonsregulering	3,25%	3,75%
Forventet regulering av grunnbeløp (G)	3,25%	3,75%
Gjenværende opptjeningstid	16 år	15 år

Prosentvis fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier morselskap og konsern pr 31.12.	2011	2010
Eiendom	4%	0%
Anleggsobligasjoner	32%	32%
Norske obligasjoner	26%	32%
Utenlandske obligasjoner	4%	5%
Norsk pengemarked	13%	21%
Utenlandske aksjer	15%	0%
Norske aksjer	4%	0%
Utlån og fordringer	0%	1%
Bankinnskudd	2%	9%
Sum	100%	100%

Pensjonskostnad

Morselskap		Ytelsesplaner	Konsern	
2010	2011	<i>(Beløp i mill.kr)</i>	2011	2010
107	125	Nåverdi av årets pensjonsopptjening	126	106
60	56	Rentekostnad av pensjonsforpliktelsen	57	60
-46	-51	Forventet avkastning på pensjonsmidlene	-51	-46
-23	-	Resultatførte aktuarmessige gevinster/tap	-1	-19
98	130	Netto pensjonskostnad	131	101
14	18	Arbeidsgiveravgift	18	14
112	148	Netto pensjonskostnad inklusiv arbeidsgiveravgift	149	115

Forventet pensjonspremie for 2012 utgjør 139 millioner kroner for morselskapet og 140 millioner kroner for konsern.

Sikrede og usikrede pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler

Morselskap

Konsern

2010	2011	Ytelsesplaner	2011	2010
Sikrede	Sikrede	(Beløp i mill.kr)	Sikrede	Sikrede
Endring i brutto pensjonsforpliktelse				
1 657	1 685	Brutto pensjonsforpliktelse 01.01.	1 699	1 670
120	139	Nåverdien av årets pensjonsopptjening	140	122
-105	-	Endring i forpliktelse avvikling gammel AFP-ordning	-	-105
68	64	Rentekostnader av pensjonsforpliktelsen	65	68
-6	447	Aktuarielle gevinster og tap	450	-6
-15	-16	Arbeidsgiveravgift av innbetalt premie	-17	-16
-34	-26	Utbetaling av pensjon / fripoliser	-27	-34
1 685	2 293	Brutto pensjonsforpliktelse 31.12. *)	2 310	1 699
Endring i brutto pensjonsmidler				
877	1 028	Virkelig verdi på pensjonsmidler 01.01.	1 038	886
52	58	Faktisk avkastning på pensjonsmidlene	58	52
9	-4	Aktuarielle gevinster og tap	-4	9
109	116	Premieinnbetalinger	117	111
-19	-21	Utbetaling av pensjon / fripoliser	-22	-20
1 028	1 177	Virkelig verdi på pensjonsmidler 31.12.	1 187	1 038
657	1 116	Netto pensjonsforpliktelse 31.12.	1 123	661
-313	-765	Ikke resultatførte estimatavvik	-771	-316
344	351	Netto balanseført pensjonsforpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift 31.12.	352	345
369	344	Netto pensjonsforpliktelser 01.01.	345	370
113	145	Resultatført pensjonskostnad	147	115
-138	-138	Premieinnbetalinger (ekskl. adm. kostnader)	-140	-140
344	351	Netto balanseført pensjonsforpliktelse inkl. arbeidsgiveravgift 31.12.	352	345
-	-	Balanseførte pensjonsmidler 31.12.	-	-
344	351	Balanseførte pensjonsforpliktelser 31.12.	352	345
1 573	2 149	*) Brutto sikret pensjonsforpliktelse 31.12.	2 166	1 587
112	144	*) Brutto usikret pensjonsforpliktelse 31.12.	144	112

Totale forpliktelser, midler og estimatavvik siste fem år

Morselskap	2011	2010	2009	2008	2007
Brutto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse 31.12.	2 294	1 685	1 657	1 595	1 356
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12.	1 177	1 028	877	762	653
Netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	1 117	657	780	833	703
Ikke resultatførte estimatavvik	-765	-313	-411	-491	-372
Bokført pensjonsforpliktelse	352	344	369	342	331

Årets endring i estimatavvik

Diskonteringsrente	530
Avkastning på midler	4
Lønnsvekst	-82
G-regulering	22
Pensjonsregulering	-105
Medlemsbevegelse	83
Sum årets endring estimatavvik	452

Konsern	2011	2010	2009	2008	2007
Brutto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse 31.12.	2 311	1 699	1 670	1 608	1 370
Virkelig verdi pensjonsmidler 31.12.	1 187	1 038	886	770	661
Netto ytelsesbaserte pensjonsforpliktelse	1 124	661	784	838	709
Ikke resultatførte estimatavvik	-771	-316	-415	-496	-375
Bokført pensjonsforpliktelse	353	345	369	342	334

Årets endring i estimatavvik

Diskonteringsrente	533
Avkastning på midler	4
Lønnsvekst	-82
G-regulering	22
Pensjonsregulering	-106
Medlemsbevegelse	84
Sum årets endring estimatavvik	455

Sensitivitetsanalyse

Tallene nedenfor viser et estimat for en potensiell effekt ved en endring i visse forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsplaner i Norge for Statnett.

De følgende estimater og estimerte pensjonskostnader for 2012 er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2011. Faktisk

resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Pensjonsforpliktelse og -kostnad	Gjeldende forutsetninger	Diskonterings -rente		Årlig lønnsvekst og endring i grunn- beløp (G)		Årlig regulering av pensjoner	
		-1%	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%
Endring i prosentpoeng		-1%	+1%	-1%	+1%	-1%	+1%

(Beløp i mill.kr)

Morselskap

Pensjonskostnad før korrigerings for rentekostnader og avkastning på midler (SC)	196	263	149	171	227	169	230
Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser - minstepensjonsforpliktelse (ABO)	1 676	2 048	1 395	1 675	1 678	1 475	1 921
Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser - nåverdien av pensjonsforpliktelsen (PBO)	2 152	2 690	1 753	1 991	2 341	1 894	2 465

Konsern

Pensjonskostnad før korrigerings for rentekostnader og avkastning på midler (SC)	198	266	150	173	229	171	232
Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser - minstepensjonsforpliktelse (ABO)	1 689	2 064	1 406	1 687	1 691	1 486	1 936
Ytelsesbaserte pensjonsforpliktelser - nåverdien av pensjonsforpliktelsen (PBO)	2 168	2 710	1 766	2 006	2 358	1 908	2 483

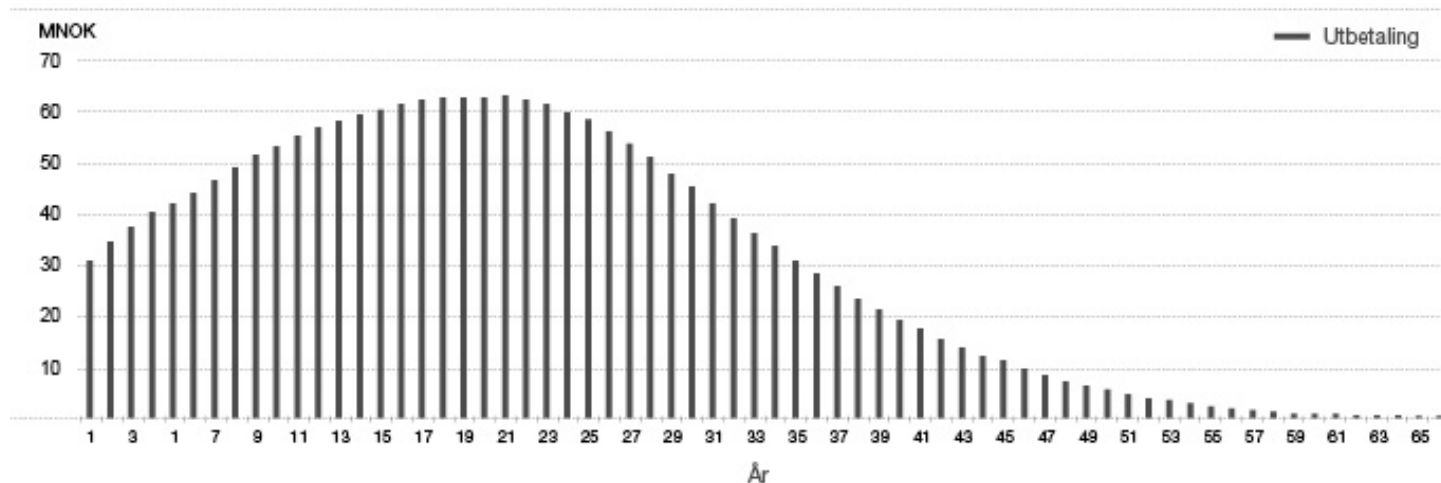
Risikotabeller for død og uførehet er basert på alminnelig brukte tabeller i Norge oppdatert med historiske data fra livselskapenes populasjon. Disse dataene innebærer en justering av tilgjengelige tabeller i form av økt forventet levealder og økt uføresannsynligheter. Forventet gjennomsnittlig levealder for alle aldersgrupper i benyttede tabeller er 80 år for menn og 84 år for kvinner. Nedenfor vises utdrag fra de benyttede tabeller. Tabellen viser forventet levealder og sannsynlighet for henholdsvis uførehet og død innen ett år for ulike aldersgrupper.

Alder	Uføresannsynlighet		Dødssannsynlighet		Forventet levealder	
	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne	Mann	Kvinne
20	0,13%	0,16%	0,01%	0,01%	79	84
40	0,21%	0,35%	0,07%	0,04%	80	84
60	1,48%	1,94%	0,63%	0,36%	82	85
80	-	-	5,91%	3,91%	87	89

Utbetalingsstrøm Statnett SF

Gjennomsnittlig vektet løpetid for pensjonsforpliktelsen, knyttet til hovedordningen i Statnett SF, er beregnet til 21 år basert på pensjonsforutsetningene per 31.12.2011. Ved valg av diskonteringsrente er det tatt hensyn til gjennomsittlig vektet løpetid.

Nåverdi av fremtidige utbetalinger 31.12.2011



> Note 6 Varige driftsmidler

Morselskap

(Beløp i mill.kr)

	Elektroteknisk utstyr	Telematikk	Bygninger og grunn	Øvrig driftsløsøre	Sum	
Anskaffelseskost 01.01.10	20 601	1 104	2 039	210	23 954	
Tilgang anskaffelseskost	846	142	164	43	1 195	
Avgang anskaffelseskost	12	3	12	5	32	
Anskaffelseskost 01.01.11	21 435	1 243	2 191	248	25 117	
Tilgang anskaffelseskost	1 193	217	307	58	1 775	
Avgang anskaffelseskost	158	132	9	11	310	
Anskaffelseskost 31.12.11	22 470	1 328	2 489	295	26 582	
Ordinære avskrivninger 01.01.10	7 048	762	380	122	8 312	
Årets ordinære avskrivninger	473	93	63	22	651	
Avgang ordinære avskrivninger	9	2	5	5	21	
Ordinære avskrivninger 01.01.11	7 512	853	438	139	8 942	
Årets ordinære avskrivninger	583	103	73	27	786	
Avgang ordinære avskrivninger	158	129	3	8	298	
Ordinære avskrivninger 31.12.11	7 937	827	508	158	9 430	
Bokført verdi 31.12.10	13 923	390	1 753	109	16 175	
Bokført verdi 31.12.11	14 533	501	1 981	137	17 152	
Herav finansiell leasing:						
31.12.10		233	60	219	-	512
31.12.11		225	99	204	-	528

Anskaffelseskostnad for varige driftsmidler som er fullt ut avskrevet, men

som fortsatt er i bruk	857	547	47	74	1 525
Avskrivningssatser (lineære) i prosent	2 - 7	5 - 33	0 - 2	10 - 33	

Konsern

<i>(Beløp i mill.kr)</i>	Elektroteknisk utstyr	Telematikk	Bygninger og grunn	Øvrig driftsløsøre	Sum
Anskaffelseskost 01.01.10	20 601	1 104	2 039	468	24 212
Tilgang anskaffelseskost	846	142	164	47	1 199
Avgang anskaffelseskost	12	3	12	7	34
Anskaffelseskost 01.01.11	21 435	1 243	2 191	508	25 377
Tilgang anskaffelseskost	1 193	217	307	91	1 808
Avgang anskaffelseskost	158	132	9	12	311
Anskaffelseskost 31.12.11	22 470	1 328	2 489	587	26 874
Ordinære avskrivninger 01.01.10	7 048	762	380	152	8 342
Årets ordinære avskrivninger	473	93	63	32	661
Avgang ordinære avskrivninger	9	2	5	6	22
Ordinære avskrivninger 01.01.11	7 512	853	438	178	8 981
Årets ordinære avskrivninger	583	103	73	37	796
Avgang ordinære avskrivninger	158	129	3	9	299
Ordinære avskrivninger 31.12.11	7 937	827	508	206	9 478
Bokført verdi 31.12.10	13 923	390	1 753	330	16 396
Bokført verdi 31.12.11	14 533	501	1 981	381	17 396
Herav finansiell leasing:					
31.12.10	233	60	219	-	512
31.12.11	225	99	204	-	528
Anskaffelseskostnad for varige driftsmidler som er fullt ut avskrevet, men som fortsatt er i bruk	857	547	47	74	1 525
Avskrivningssatser (lineære) i prosent	2 - 7	5 - 33	0 - 2	10 - 33	

Gruppen elektroteknisk utstyr omfatter i hovedsak anlegg i trafo- og koblingsstasjoner, luftledninger og jord- og sjøkabler.

Anlegg i trafo- og koblingsstasjoner har varierende avskrivningstider. Transformatorer og andre hovedkomponenter har avskrivningstid 30 -50 år. Kontrollanlegg har normalt 15 års avskrivningstid.

Luftledninger har 55 års avskrivningstid. Jord- /sjøkabler har 40 til 55 års avskrivningstid.

Finansiell leasing er i sin helhet forskuddsbetalt slik det ikke foreligger noen fremtidig leieforpliktelse knyttet til finansiell leasing.

> Note 7 Anlegg under utførelse

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
1 164	1 857	Anskaffelseskost 1. januar	1 857	1 164
1 752	2 108	Årets tilgang	2 108	1 752
-1 059	-1 533	Overført til varige driftsmidler	-1 533	-1 059
-	-3	Konstaterte tap	-3	-
1 857	2 429	Anskaffelseskost 31. desember	2 429	1 857
-11	-8	Akkumulert nedskrivning	-8	-11
2	16	Effekt sikrede valutaterminer	16	2
1 848	2 437	Balanseført verdi 31. desember	2 437	1 848

Nedskrivninger

Nedskrivninger vedrører kabelprosjekter til utlandet og tilbringende nettførsterkninger på land. Statnett har vært og er involvert i flere slike kabelprosjekter.

Endringer i gjennomføringsplaner, fremdrift og utforming av anlegg samt usikkerhet knyttet til enkelte prosjekter kan medføre nedskrivning av anlegg under utførelse.

Årets tilgang fordeler seg som følger:

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
1 149	1 297	Materialer og underentreprenører	1 297	1 149
235	283	Lønn, sosiale kostnader	283	235
325	459	Andre driftskostnader	459	325
1 709	2 039	Sum driftskostnader	2 039	1 709
43	69	Byggelånsrenter	69	43
1 752	2 108	Totalt	2 108	1 752

Gjennomsnittlig kapitaliseringssats som er benyttet for å fastsette beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres:

	2011	2010
	3,41%	3,23%

Største kontraktmessige bindinger på prosjekter per 31.12.2011

Utvalget inkluderer kun prosjekter hvor kontraktmessige fremtidige bindinger er større enn 50 millioner kroner.

(Beløp i mill. kr)	Kontraktmessige fremtidige bindinger	Påløpte kostnader
Prosjekt		

Ørskog-Sogndal	1 457	222
Skagerrak 4	848	293
Ytre Oslofjord	510	280
Sima - Samnanger	170	486
Varangerbotn - Skogfoss	161	220
Fornyelse av Statnetts driftssentralsystem	118	120
Reaktorer for spenningsreduksjon	104	22
Landsentralens regulerings- og markedssystem	71	43
Sum	3 439	1 686
Øvrige		751
Sum anlegg under utførelse		2 437

> Note 8 Finansposter – resultat

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
Finansinntekter				
2	6	Inntekt på investering i datterselskap	-	-
92	-	Inntekt på investering i felleskontrollert foretak	-	28
-	2	Inntekt på investering i tilknyttet selskap	5	-
32	43	Renteinntekter	55	37
5	-2	Verdiendring derivater	-2	5
21	22	Annen finansinntekt	22	35
152	71	Sum finansinntekter	80	105
Finanskostnader				
342	374	Rentekostnader	374	343
-43	-69	Balanseførte byggelånsrenter	-69	-43
28	107	Annen finanskostnad	51	37
327	412	Sum finanskostnader	356	337

> Note 9 Finansposter – balanse

Finansielle eiendeler og gjeld

Virkelig verdi av valutaterminkontrakter er fastsatt ved å benytte terminkursen på balansedagen.

Virkelig verdi av valuta- og rentebytteavtaler er beregnet som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer.

I det vesentlige er den virkelige verdien bekreftet av den finansinstitusjonen som Statnett har inngått avtalene med.

Virkelig verdi på finansielle eiendeler og langsiktig gjeld som regnskapsføres til amortisert kost, er beregnet;

- ved bruk av noterte markedspriser,

- ved bruk av rentebetingelser for gjeld med tilsvarende løpetid og kredittrisiko, eller

- ved nåverdi av estimerte kontantstrømmer diskontert med den rente som gjelder for tilsvarende gjeld og eiendeler på balansedagen.

For finansielle instrumenter som finansielle eiendeler tilgjengelig for salg, kunde- og andre kortsiktige fordringer, betalingsmidler leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld er det på grunn av postenes kortsiktige natur antatt at bokført verdi er et godt anslag for virkelig verdi.

(Beløp i mill. kr)

Morselskap	Kategori	2011		2010	
		Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler					
Anleggsmidler					
Langsiktige fordringer	Lån og fordringer	199	199	161	161
Ansvarlig kapital i Pensjonskassen	Virkelig verdi over resultatet	75	75	75	75
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Tilgjengelig for salg	5	5	5	5
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	1 111	1 111	1 042	1 042
Sum finansielle anleggsmidler		1 390	1 390	1 283	1 283
Omløpsmidler					
Kundefordringer	Lån og fordringer	137	137	443	443
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	364	364	114	114
Andre kortsiktige fordringer	Lån og fordringer	685	685	322	322
Sum kunde- og andre kortsiktige fordringer		1 186	1 186	879	879
Investering markedsbaserte verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet	272	272	310	310
Betalingsmidler	Virkelig verdi over resultatet	917	917	1 020	1 020
Gjeld					
Langsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	11 018	11 125	10 427	10 469
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	92	92	29	29
Sum langsiktig rentebærende gjeld		11 110	11 217	10 456	10 498
Kortsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	2 298	2 305	1 301	1 301
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	4	4	1	1
Sum kortsiktig rentebærende gjeld		2 302	2 309	1 302	1 302
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	Andre forpliktelser	1 224	1 224	1 260	1 260

(Beløp i mill. kr)

Konsern	Kategori	2011		2010	
		Bokført verdi	Virkelig verdi	Bokført verdi	Virkelig verdi
Eiendeler					
Anleggsmidler					

Langsiktige fordringer	Lån og fordringer	-	-	-	-
Ansvarlig kapital i Pensjonskassen	Virkelig verdi over resultatet	75	75	75	75
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Tilgjengelig for salg	5	5	5	5
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	1 108	1 108	1 038	1 038
Sum finansielle anleggsmidler		1 188	1 188	1 118	1 118
Omløpsmidler					
Kundefordringer	Lån og fordringer	137	137	461	461
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	364	364	114	114
Andre kortsiktige fordringer	Lån og fordringer	637	637	294	294
Sum Kunde- og andre kortsiktige fordringer		1 138	1 138	869	869
Investeringer markedsbaserte verdipapirer	Virkelig verdi over resultatet	600	600	593	593
Betalingsmidler	Virkelig verdi over resultatet	1 002	1 002	1 129	1 129
Gjeld					
Langsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	10 882	10 989	10 427	10 469
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	92	92	29	29
Sum langsiktig rentebærende gjeld		10 974	11 081	10 456	10 498
Kortsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	2 298	2 305	1 300	1 300
Derivater	Virkelig verdi over resultatet	4	4	1	1
Sum kortsiktig rentebærende gjeld		2 302	2 309	1 301	1 301
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	Andre forpliktelser	1 232	1 232	1 277	1 277

Tabellen nedenfor viser finansielle instrumenter balanseført til virkelig verdi etter verdsettelsesmetode.

(Beløp i mill.kr)

Per 31.12.2011

Morselskap	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Sum
Eiendeler				
Ansvarlig kapital i Pensjonskassen	-	-	75	75
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	5	5
Derivater	-	1 475	-	1 475
Investeringer markedsbaserte verdipapirer	272	-	-	272
Betalingsmidler	917	-	-	917

Sum eiendeler	1 189	1 475	80	2 744
Gjeld				
Derivater	-	96	-	96
Sum gjeld	-	96	-	96

Konsern

(Beløp i mill.kr)

Eiendeler

Ansvarlig kapital i Pensjonskassen	-	-	75	75
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	5	5
Derivater	-	1 473	-	1 473
Investeringer markedsbaserte verdipapirer	600	-	-	600
Betalingsmidler	1 002	-	-	1 002
Sum eiendeler	1 602	1 473	80	3 155

Gjeld

Derivater	-	96	-	96
Sum gjeld	-	96	-	96

Avstemming av nivå 3 i virkelig verdi-målinger.

Morselskap		Konsern	
2010	2011	2011	2010
75	75	75	75
5	5	5	5
80	80	80	80
	Sum markedsverdi nivå 3		

Nivå 1: Virkelig verdi brukes ved kvoterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas mht disse prisene.

Nivå 2: Virkelig verdi måles med bruk av annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Virkelig verdi måles med bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata.

Rentebærende eiendeler og gjeld

Avdragsprofil rentebærende gjeld for morselskap

Lånene er vurdert til amortisert kost justert for effekt av verdisikring

(Beløp i mill.kr)

Forfallstidspunkt	2012	2013	2014	2015	2016-	Ved påkrav*	Sum
-------------------	------	------	------	------	-------	-------------	-----

Fast rente

Obligasjonslån	1 609	-	713	564	5 937	-	8 823
Sum fast rente	1 609	-	713	564	5 937	-	8 823

Flytende rente

Annen rentebærende gjeld	101	3	22	10	57	136	329
Obligasjonslån	500	-	400	-	169	-	1 069
Lån fra finansinstitusjoner	92	92	92	92	2 823	-	3 191
Sum flytende rente	693	95	514	102	3 049	136	4 589

Sum kortsiktig gjeld	2 302	-	-	-	-	-	2 302
-----------------------------	--------------	----------	----------	----------	----------	----------	--------------

Sum langsiktig gjeld	-	95	1 227	666	8 986	136	11 110
-----------------------------	----------	-----------	--------------	------------	--------------	------------	---------------

Sum rentebærende gjeld	2 302	95	1 227	666	8 986	136	13 412
-------------------------------	--------------	-----------	--------------	------------	--------------	------------	---------------

Statnett SF har et konserninternt lån på 136 millioner kroner som forfaller ved påkrav.

Lån fordelt på valuta per 31.12.2011

(Beløp i mill.)

Opplysninger om rentebærende gjeld	Snitt- rente 1)	Lånebeløp i valuta	Lånebeløp i NOK
Valuta			
NOK	3,77%	7 933	7 933
JPY	3,36%	9 000	746
CHF	3,40%	650	4 466
SEK	3,19%	200	169
EUR*	**	13	98
Sum			13 412

* Beløp i EUR er knyttet til sikkerhetsstillelser under CSA (Credit Support Annex), som reflekterer mer-/mindreverdi av inngåtte derivatavtaler.

** EONIA overnight - daglig rentefastsettelse kunngjort gjennom European Banking Federation (EBF)

1) Alle lån i valuta er konvertert til norske kroner gjennom valuta- og renteswapavtaler.

Snittrenten for lånene er inkludert renteswapavtaler. Renten er snittrenten per 31.12.11.

Løpetid på rentebinding på låneportefølje	2012	2013	2014	2015	2016-	Sum
(Beløp i mill.kr)	10 716	-	400	510	1786	13 412

Markedsbaserte verdipapirer

Morselskap			Konsern		
Anskaffelseskost	Balanseført verdi	(Beløp i mill.kr)	Anskaffelseskost	Balanseført verdi	

64	65	Stat	64	65
44	45	Kommuner/kommunal forretningsdrift	49	50
55	55	Finansinstitusjoner inkl. bank	261	267
105	107	Privat/industri	168	171
268	272	Sum obligasjoner	542	553
-	-	Norske aksjefond	25	22
-	-	Utenlandske aksjefond	27	25
-	-	Sum aksjefond	52	47
268	272	Sum markedsbaserte verdipapirer	594	600

Alle obligasjoner har pålydende i norske kroner.

Urealiserte mer-/mindreverdier er 5 millioner kroner og er uendret i perioden.

Aldersfordeling kundefordringer

	Ikke forfalt	1-30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Sum kundefordringer
Morselskap	121	15	1	-	1	138
Konsern	121	14	1	-	1	137

Derivater

Rente- og valutaswapper

Dette er avtaler hvor kontraktspartene bytter valuta- og/eller rentebetingelser for et avtalt beløp over en definert fremtidig periode.

Alle rente- og valutaswapper er knyttet til underliggende lån og eventuelt tap eller gevinst på swappen vil derfor tilsvare henholdsvis gevinst eller tap på lånet.

(Beløp i mill.kr)

Forfall:	Hovedstol utlån	Hovedstol innlån	Markedsverdi* 2010	Kontantstrøm 2011	Markedsverdi* 2011	Verdiendring	Rentebetingelser Statnett mottar	Rentebetingelser Statnett betaler
Frittstående derivater**								
2015	NOK 200	NOK 200	11	5	14	8	Fast	Nibor 6 mnd.
2015	NOK 200	NOK 200	-3	-2	-8	-7	Nibor 6 mnd.	Fast
Sum			8	3	6	1		

Derivater i kontantstrømsikringer

2014	NOK 200	NOK 200	-5	-2	-7	-4	Nibor 6 mnd.	Fast
2014	NOK 200	NOK 200	-3	-2	-6	-5	Nibor 6 mnd.	Fast

2022	NOK 393	NOK 393	-	-3	-34	-37	Nibor 6 mnd.	Fast
2016	NOK 400	NOK 400	-	7	-12	-5	Nibor 6 mnd.	Fast
Sum			-8	-	-59	-51		

(Beløp i mill.kr)

Forfall:	Hovedstol utlån		Hovedstol innlån		Markedsverdi* 2010	Markedsverdi* 2011	Rente- betingelser		Rente- betingelser	
							Statnett mottar	Statnett betaler		
2012	CHF 250		NOK 1 245		363	-3	Fast CHF		Nibor 6 mnd.	
2014	NOK 300		NOK 300		6	6	Fast		Nibor 6 mnd.	
2014	JPY 5 000		NOK 296		111	23	Fast JPY		Nibor 6 mnd.	
2015	NOK 50		NOK 50		3	2	Fast		Nibor 6 mnd.	
2017	CHF 250		NOK 1 290		506	110	Fast CHF		Nibor 6 mnd.	
2019	JPY 4 000		NOK 201		138	28	Fast JPY		Nibor 6 mnd.	
2020	NOK 300		NOK 300		41	24	Fast		Nibor 6 mnd.	
2020	NOK 60		NOK 60		2	5	Fast		Nibor 6 mnd.	
2021	SEK 200		NOK 180		-11	-	SEK Stibor 3 mnd.		Nibor 6 mnd.	
2023	NOK 600		NOK 600		72	65	Fast		Nibor 6 mnd.	
2025	NOK 600		NOK 600		80	76	Fast		Nibor 6 mnd.	
2021	CHF 150		NOK 923		138	133	Fast CHF		Nibor 6 mnd.	
Sum					1 449	469				

* Markedsverdi er uten påløpte renter. For kombinerte rente- og valutaswapper inngår urealisert valutaeffekt i markedsverdi.

** Alle frittstående derivater er knyttet til underliggende lån, men er ikke gitt sikringsbokføring.

*** Verdiendring i virkelig verdi-sikringer gir ingen resultateffekt.

Foretaket hadde per 31. desember 2011 ingen renteswapper med start frem i tid.

Renteopsjoner:

Foretaket hadde per 31. desember 2011 ingen renteopsjoner.

Valutaterminer:

Valutaterminer inngås for å valutasikre transaksjoner i annen valuta enn norske kroner.

Valuta

Nominelt Nominelt Gjennomsnittlig Markeds-

<i>(Beløp i mill. kr)</i>	i valuta	i NOK	sikringskurs	kurs*	Markedsverdi
SEK	405	361	0,89	0,86	-8
EUR	27	222	8,31	7,93	-9
Sum valutaterminer		583			-17

*Markedskurser til gjennomsnittlig forwardkurs.

Samtlige kontrakter er knyttet til anlegginvesteringer i utenlandsk valuta. Urealisert gevinst/tap for valutaterminene reduserer/øker kostpris på investeringene ved realisasjon.

Råvareterminer:

Foretaket hadde per 31. desember 2011 ingen råvareterminer.

> Note 10 Finansiell risikostyring

Finansiell risiko

Statnett SFs finanspolicy har som formål å sikre at foretaket oppnår den nødvendige finansieringen av planlagt drifts- og investeringsprogram til lavest mulig kostnad hensyntatt risiko. Statnett SFs finanspolicy omfatter også mål og rammer for å minimere foretakets kreditt-, rente- og valutarisiko. Statnett SF benytter seg av finansielle derivater for å styre den finansielle risikoen.

Kapitalstyring

Foretaket har gjeld og egenkapital som spesifisert nærmere i balansen. Låneavtalene pålegger ikke foretaket noen kapitalkrav som ventes å kunne begrense kapitalstrukturen i foretaket. Det finnes heller ingen eksplisitte krav til egenkapital utover det som følger av lovgivingen. Hovedmålsetningen for foretakets styring av kapitalstruktur er at Statnett skal ha en solid finansiell posisjon, som gjør foretaket i stand til å gjennomføre alle samfunnsøkonomisk lønnsomme nettinvesteringer. Dette er i tråd med uttalelser fra eier. Konkrete måltall for finansiell posisjon er ikke fastsatt. Statnett kan søke eier om mer egenkapital dersom det skulle være nødvendig noe Statnett vurderer løpende ut fra målsetningen. Eier har fastsatt en langsiktig utbyttepolitikk på 50 prosent av konsernets årsresultat etter skatt justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt fram til og med regnskapsåret 2015. For øvrig styres kapitalstrukturen gjennom opptak og nedbetaling av kort- og langsiktig gjeld, samt endringer i likviditetsbeholdningen. Det har ikke vært noen endringer i målsetning og retningslinjer for kapitalstyring gjenn

Oversikt over kapital som inngår i styring av kapitalstruktur:

Morselskap			Konsern	
2010	2011	<i>(Beløp i mill. kr)</i>	2011	2010
10 456	11 110	Langsiktig rentebærende gjeld	10 974	10 456
1 302	2 302	Kortsiktig rentebærende gjeld	2 302	1 301
1 330	1 189	Betalingsmidler og markedsbaserte verdipapirer	1 602	1 722
10 428	12 223	Netto gjeld	11 674	10 035

Likviditetsrisiko

Statnett SF har som mål å kunne gjennomføre 12 måneders drift, investeringer og refinansiering uten å ta opp ny gjeld. Det vil gjøre Statnett mindre sårbare for perioder med lav tilgjengelighet på kapital i finansmarkedene og perioder med lite gunstige lånevilkår.

Statnett reduserer likviditetsrisiko knyttet til forfall på finansielle forpliktelser ved hjelp av spredt forfallsstruktur, tilgang til flere finansieringskilder i Norge og internasjonalt, samt tilstrekkelig likviditet til å dekke planlagt drifts-, investerings- og refinansieringsbehov uten opptak av ny gjeld innenfor en tidshorisont på 12 måneder. Likviditeten består av eksisterende likviditetsbeholdning (bank-/tidsinnskudd, sertifikater og obligasjoner) og trekkfasilitet. For å ta høyde for økende forpliktelser ble det januar 2011 inngått ny avtale om trekkfasilitet på 3,5 milliarder kroner. Den gamle var på 2 milliarder kroner. I desember 2011 ble det inngått en ny langsiktig låneavtale med den europeiske investeringsbanken (EIB) tilsvarende opptil 200 millioner euro. Lånet kan trekkes i flere transjer. Pr 29. mars 2012 er det ikke trukket på trekkfasiliteten eller lånet. Likviditeten følges opp løpende med

ukentlig rapportering.

Statnett SF har høy kredittverdighet. Standard & Poor's og Moody's Investor Service har gitt Statnett SF kredittrater for langsiktig låneopptak på henholdsvis A+ og A2. Den høye kredittraten gir Statnett SF gode lånemuligheter.

Tabellen under viser alle brutto kontantstrømmer knyttet til finansielle forpliktelser.

Kontantstrømmene er ikke neddiskontert og forutsetter rentesatser og valutakurser som per 31.12.11.

Morselskap

Per 31.12.2011	Under 1 år	1 til 5 år	5 år og utover	Totalt
Rentebærende gjeld og rentebetalinger	2 682	5 891	7 217	15 790
Andre forpliktelser	-	-	66	66
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	1 224	-	-	1 224
Derivater	1 761	4 054	903	6 718
Sum	5 667	9 945	8 186	23 798

	Under 1 år	1 til 5 år	5 år og utover	Totalt
Derivater				
Innbetalinger	2 105	4 472	1 142	7 719
Utbetaling	-1 761	-4 054	-903	-6 718
Netto derivater	343	418	240	1 001

Konsern

Per 31.12.2011	Under 1 år	1 til 5 år	5 år og utover	Totalt
Rentebærende gjeld og rentebetalinger	2 682	5 891	7 217	15 790
Andre forpliktelser	-	-	66	66
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	1 232	-	-	1 232
Derivater	1 761	4 054	903	6 718
Sum	5 675	9 945	8 185	23 806

	Under 1 år	1 til 5 år	5 år og utover	Totalt
Derivater				
Innbetalinger	2 105	4 472	1 142	7 719
Utbetaling	-1 761	-4 054	-903	-6 718
Netto derivater	343	418	240	1 001

Kredittrisiko

Statnett SF er eksponert for kredittrisiko gjennom plassering av overskuddslikviditet hos utstedere av verdipapirer og ved bruk av ulike rente- og valutaderivater. For å begrense denne risikoen har Statnett rammer som setter krav til kredittverdighet for motparter, og maksimal eksponering for hver enkelt motpart. Kredittverdigheten vurderes minst en gang i året, og motpartsrisikoen overvåkes løpende for å sikre at foretakets eksponering ikke går utover fastsatte kredittgrenser og er i henhold til interne regler.

Maks kreditteksponering

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
1 020	867	Betalingsmidler, ekskl. tidsinnskudd	952	1 128
-	50	Tidsinnskudd	50	20
310	272	Obligasjoner og sertifikater	553	522
1 156	1 475	Derivater	1 473	1 156
161	198	Langsiktige fordringer, ekskl. derivater	-	-
765	821	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer, ekskl. derivater	774	755
3 412	3 683	Sum maksimal kreditteksponering	3 802	3 581

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for at svingninger i valutakursen fører til endringer i Statnetts resultat og balanse. For å minimere valutarisikoen er alle lån som er tatt opp i utenlandsk valuta, konvertert til norske kroner gjennom valutabytteavtaler. De forpliktelse foretaket har påtatt seg i utenlandsk valuta i forbindelse med investeringsprosjekter er terminsikret gjennom valutabytteavtaler. Per 31.12.11 er den eneste valutaeksponeringen som ikke er swappet eller avsatt til fremtidige betalinger, bankinnskudd i utenlandsk valuta tilsvarende 152 millioner kroner for morselskapet og utenlandske aksjefond og aksjer tilsvarende 25 millioner kroner i konsernet.

Valutakurssensitivitet

Morselskap		Endring i kronekursen i %	Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
-1	-3	+5 %	-4	-2
1	3	-5 %	4	2

Tabellen viser selskapets følsomhet for potensielle endringer i kronekursen, dersom alle andre forhold holdt konstant. Beregningen legger til grunn lik endring mot alle relevante valutaer. Effekten i resultatet skyldes verdiendring i pengeposter som ikke er fullt ut sikret. Øvrige pengeposter og all gjeld i utenlandsk valuta er sikret, og endring i verdi motsvares av verdiendring på derivatet.

Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom låneporteføljen, likviditetsbeholdningen og finansielle sikringer. Videre er Statnett SF eksponert for rentenivå som legges til grunn for nettvirksomhetens inntektsramme (NVE-renten).

For å redusere renterisikoen og minske svingningene i resultatet, skal renten til Statnetts gjeld korrelere mest mulig med NVE-renten. NVE-renten beregnes med utgangspunkt i daglige snitt av effektiv rente på 5 års statsobligasjoner. For å oppnå den ønsked rentebinding på foretakets gjeld, benyttes rentebytteavtaler som er knyttet opp mot underliggende gjeld.

Rentesensitivitet

Følgende tabell viser morselskapet og konsernets følsomhet for potensielle endringer i rentenivået. Beregningen hensyntar alle rentebærende instrumenter og tilhørende rentederivater. Den viser effekt på resultat ved endring i rentenivået den 31.12.11.

Effekt på resultat Morselskap		Endring i rentenivå	Effekt på resultat Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
-7	-5	+1%	-11	-11
7	5	-1%	11	11

Gjennomsnittlig effektiv rente

Tabellen under viser gjennomsnittlig effektiv rente for de enkelte finansielle instrumentene for årene 2010 og 2011 som helhet.

Morselskap			Konsern	
2010	2011		2011	2010
4,16%	4,33%	Obligasjoner og sertifikater	4,69%	4,01%
2,22%	3,05%	Innskudd	3,05%	2,24%
-	-	Aksjer og aksjefond	-8,10%	11,23%
3,11%	3,38%	Lån	3,38%	3,11%

> Note 11 Skatter

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
Resultatskatt				
566	273	Betalbar skatt	273	566
-6	-	Mottatt betalbar skatt som følge av Regjeringens tiltakspakke	-	-6
6	-	Endring utsatt skattefordel som følge av Regjeringens tiltakspakke	-	6
288	80	Endring utsatt skatt/skattefordel	84	294
854	353	Skattekostnad	357	860
Avstemning effektiv skattesats mot norsk skattesats				
566	273	Årets betalbare skatt	273	566
-	-2	Betalbar skatt knyttet til konsernbidrag	-2	-
566	271	Betalbar skatt i balansen	271	566
289	80	Utsatt skatt/skattefordel som følge av endringer i midlertidige forskjeller	84	294
27%	29%	Effektiv skattesats	26%	28%
Utsatt skatt(-)/skattefordel i balansen				
3 133	1 206	Resultat før skattekostnad	1 357	3 058
877	337	28 % skatt	380	856
-17	18	Permanente forskjeller 28%	-21	14
-6	-2	Andel resultat i KS, FKV og TS	-2	-10
854	353	Skattekostnad	357	860
-	-	Andre immaterielle eiendeler	-4	-4
-434	-515	Anleggsmidler	-537	-452

27	42	Gevinst- og tapskonto	42	26
-	-	Fordringer	10	6
-	-	Forsikringstekniske avsetninger	-63	-54
96	99	Pensjoner	99	97
-4	-	Verdipapirer og finansielle instrumenter (ex. kontantstrømsikring)	-1	-3
2	16	Kontantstrømsikring	16	2
39	17	Andre regnskapsmessige avsetninger	17	39
-	-2	Skatteeffekt av avgitt konsernbidrag	-2	-
-	-	Fremførbart skattemessig underskudd	17	9
-274	-343	Sum regnskapsført utsatt skatt(-)/skattefordel (netto)	-406	-334

Endringer i midlertidige forskjeller

Morselskap	31.12.2010	Resultatført	Øvrige resultat-elementer	Konsern-bidrag	31.12.2011
Anleggsmidler	1 551	289	-	-	1 840
Gevinst- og tapskonto	-97	-52	-	-	-149
Fordringer	-1	1	-	-	-
Pensjoner	-344	-8	-	-	-352
Verdipapirer og finansielle instrumenter (ex. kontantstrømsikring)	14	-14	-	-	-
Kontantstrømsikring	-8	-	-51	-	-59
Andre regnskapsmessige avsetninger	-137	75	-	-	-62
Konsernbidrag	-	-	-	6	6
Sum	978	291	-51	6	1 224

Konsern	31.12.2010	Resultatført	Øvrige resultat-elementer	Konsern-bidrag	31.12.2011
Andre immaterielle eiendeler	14	-1	-	-	13
Anleggsmidler	1 612	306	-	-	1 918
Gevinst- og tapskonto	-95	-52	-	-	-147
Fordringer	-22	-15	-	-	-37
Forsikringstekniske avsetninger	193	33	-	-	226
Pensjoner	-345	-7	-	-	-352
Verdipapirer og finansielle instrumenter (ex. kontantstrømsikring)	12	-9	-	-	3
Kontantstrømsikring	-8	-	-51	-	-59
Andre regnskapsmessige avsetninger	-138	75	-	-	-63
Konsernbidrag	-	-	-	6	6
Fremførbart skattemessig underskudd	-32	-26	-	-	-58
Sum	1 191	304	-51	6	1 450

Statnett ble 28. juni 2010 eier av 50 prosent av aksjene i NorGer AS. Dette aksjeselskapet eier kun 10 prosent av NorGer KS.

Underskuddet i NorGer AS var i konsolideringsperioden 2010 på 4,9 millioner kroner. På grunn av usikkerhet med hensyn til fremtidig anvendelse av fremførbart underskudd ble utsatt skattefordel i dette selskapet ikke balanseført i 2010.

Den 26. august 2011 ble Statnett SF eier av de resterende 50 prosent av aksjene i NorGer AS. Fremførbart underskudd danner grunnlag for utsatt skattefordel i 2011. Samtidig blir det gitt konsernbidrag på 6,4 millioner kroner som utligner skattemessig fremførbart underskudd i aksjeselskapet.

> Note 12 Investeringer i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper

Statnett SF har følgende investeringer per 31.12.2011:

(beløp i tusen kroner)

Selskap	Type	Anskaffelses-tidspunkt	Forretnings-kontor	Eierandel	Stemme- andel	Bokført verdi
Datterselskaper						
Statnett Transport AS	Datterselskap	1996	Oslo	100%	100%	79 221
Statnett Forsikring AS	Datterselskap	1998	Oslo	100%	100%	30 200
Nordlink AS	Datterselskap	2010	Oslo	100%	100%	500
Noreveien 26 AS	Datterselskap	2010	Oslo	100%	100%	100
NorGer AS	Datterselskap	2010/2011	Oslo	100%	100%	20 657
NorGer KS	Datterselskap	2010/2011	Oslo	100%	100%	136 617
Sum datterselskaper						267 295
Tilknyttet selskap						
Nord Pool Spot AS	Tilknyttet selskap	2002/2008	Bærum	30%	30%	36 320
Sum bokført verdi av datterselskaper og tilknyttet selskap						303 615

Konsernverdi for selskaper bokført etter egenkapitalmetoden

	Konsern- verdi 01.01.	Årets resultat	Utbytte	Konsern- verdi 31.12.
2011				
Nord Pool Spot AS, 30 %	51 080	4 987	-2 400	53 667
Sum tilknyttet selskap	51 080	4 987	-2 400	53 667
2010				
Nord Pool ASA, 50 % 1)	159 301	-	-	-
Nord Pool Spot AS, 30 %	46 660	4 420	-	51 080
Sum felleskontrollert virksomhet og tilknyttet selskap	205 961	4 420	-	51 080

1) Selskapet ble solgt 30.04.2010.

Endring i investeringer i datterselskap, felleskontrollert virksomhet og tilknyttede selskaper

Det har ikke vært aktivitet i Nord.Link AS i 2011.

Statnett kjøpte ytterligere 50 prosent NorGer AS og 45 prosent i NorGer KS i august 2011. NorGer AS eier 10 prosent direkte i NorGer KS. Direkte og indirekte eier Statnett SF 100 prosent av NorGer KS. I regnskapet behandles både NorGer AS og NorGer KS

som datterselskap.

Det har ikke vært aktivitet i Noreveien 26 AS i 2011.

Transaksjoner i 2010

Statnett stiftet selskapet Nord.Link AS 10.02.2010. Det har ikke vært noen aktivitet i selskapet i 2010.

Statnett solgte sin eierandel på 50 prosent av Nord Pool ASA til NASDAQ OMX i april 2010. Konsernets gevinst ved transaksjonen er inkludert i finansinntekter.

Statnett kjøpte 50 prosent av aksjene i NorGer AS og 45 prosent i NorGer KS i juni 2010. NorGer AS eide 10 prosent direkte i NorGer KS. Direkte og indirekte eide Statnett SF 50 prosent av NorGer KS. I regnskapet behandles både NorGer AS og NorGer KS som datterselskap.

I juli 2010 solgte datterselskapet Statnett Transport AS 100 prosent av aksjene i Statnett Transport Bemanning AS til Møkster AS.

Statnett kjøpte alle aksjene i Noreveien 26 AS høsten 2010. Selskapet eier hjemlene til eiendommen Noreveien 26.

> Note 13 Nærstående parter

Statnett SF var per 31. desember 2011 100 prosent eid av den norske stat ved Olje- og energidepartementet (OED). Statnett har relasjoner til OED både som eier og reguleringsmyndighet.

Reguleringsmyndighet

Det er Stortinget som lovgivende myndighet som vedtar lover, basert på forslag fra regjeringen. Forskrifter vedtas av Kongen i statsråd. OED forvalter sine ansvarsområder, og delegerer forvaltning av de fleste områder i energiloven til NVE. I medhold av forvaltningsloven kan ethvert enkeltvedtak fattet av NVE, klages inn for OED som overordnet instans.

Andre nærstående parter:

Morselskap	Datterselskap	Tilknyttet selskap
Statnett SF	Statnett Transport AS	Nord Pool Spot AS
	Statnett Forsikring AS	
	Noreveien 26 AS	
	Nord.Link AS	
	NorGer KS	
	NorGer AS	

Datterselskapene er alle 100 prosent eid av Statnett SF, dog slik at Statnett eier 100 prosent av aksjene i NorGer AS og 90 prosent av aksjene i NorGer KS. I tillegg eier NorGer AS 10 prosent av aksjene i NorGer KS, slik at Statnett SF inklusive indirekte eierskap også kontrollerer 100 prosent av aksjene i NorGer KS.

Statnett SF har en eierandel i Nord Pool Spot AS på 30 prosent.

Transaksjoner med nærstående selskaper

Statnett SF og datterselskaper har låneavtaler og avtaler om kjøp og salg av tjenester. Alle transaksjoner er foretatt som del av den ordinære virksomheten og til gjeldende markedspriser. De vesentligste transaksjonene er beskrevet nedenfor.

Statnett Forsikring AS har konsesjon til å dekke risiko vedrørende selskaper i Statnett-konsernet. Selskapet opererer både som direktetegnende personforsikrings- og skadeforsikringsselskap. Videre er selskapet reassurandør for Statnetts risiko dekket av andre forsikringsleverandører.

Statnett Transport AS driver tungtransport på land og sjø og leverer transporttjenester til Statnett SF, herunder beredskapstjenester

for transport av tunge enheter på land og sjø samt kabelberedskap. Tjenestene er verdsatt av ekstern part.

Statnett SF kjøper overføringstap på Nord Pool Spot AS daglig. Omsetning skjer til kraftbørsens markedspriser.

Statnett SF kjøpte i 2011 all relevant virksomhet knyttet til mellomlandsforbindelsen til Tyskland fra NorGer KS. Transaksjonen ble verdsatt av ekstern part.

Statnett SF utfører administrative tjenester for datterselskapene. Det er inngått avtaler som spesifiserer tjenestene, og de er priset til markedsmessige betingelser.

Statnett SF har i 2011 mottatt utbytte på totalt 8,1 millioner kroner fra datterselskaper og tilknyttet selskap.

Samarbeidsparter

TenneT TSO BV og Statnett SF har bygget en kabel for overføring av energi mellom Norge og Nederland, omtalt som NorNed-kabelen. Partene eier hver sin fysiske halvdel av kabelen. Statnett eier den nordre del, og TenneT eier den søndre delen av kabelen. NorNed-kabelen ble satt i drift i mai 2008. Kostnader og inntekter knyttet til drift av NorNed-kabelen deles likt mellom TenneT og Statnett.

Fra 14.1.2011 ga OED Statnett og TenneT en godkjennelse for implisitt auksjon som handelsløsning for kraftutveksling mellom Norge og Nederland. Frem til 31.12.2010 hadde man en godkjennelse for eksplisitt auksjon som midlertidig handelsløsning.

Energinet.dk og Statnett SF har fått konsesjon til å bygge en kabel for overføring av energi mellom Norge og Danmark, omtalt som Skagerrak 4. Partene skal eie hver sin fysiske halvdel av kabelen, hvor Statnett skal eie den nordre delen og Energinet den søndre delen av kabelen. Kabelforbindelsen er under bygging. Etter planen skal kabelen idriftsettes i slutten av 2014.

Statnett SFs mellomværende med selskaper i samme konsern

	Kundefordringer		Langsiktige utlån		Langsiktige innlån		Leverandørgjeld	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
(Beløp i mill. kr)								
Datterselskaper	5	7	198	161	137	-	29	7

Renter

Rentesatsen på langsiktig inn- og utlån er avtalt til 6 måneders NIBOR med et påslag i intervallet 1% - 1,75%

Statnett SFs handel med selskaper i samme konsern

	Salgsinntekter		Driftskostnader		Finansinntekter		Mottatt utbytte	
	2011	2010	2011	2010	2011	2010	2011	2010
(Beløp i mill. kr)								
Datterselskaper	4	4	238	99	7	6	8	2

> Note 14 Ytelser til ledelsen

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte.

Erklæring vedrørende godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelsen er utarbeidet i tråd med allmennaksjelovens regler, regnskapsloven, Norsk anbefaling for eierstyring og selskapsledelse samt retningslinjer for statlig eierskap, herunder holdning til lederlønn og i samsvar med Olje- og energidepartementets forventninger til oppfølging av disse i brev av 29.11.11.

Styret har nedsatt et eget kompensasjonsutvalg, som består av to eieroppnevnte styremedlemmer og en ansatt representant. HR-direktør ivaretar sekretærfunksjonen for komiteen med mindre noe annet er avtalt. Kompensasjonsutvalget er rådgivende og saksforberedende organ for styret, og fremsetter forslag til lønnsjustering i samsvar med retningslinjene angitt nedenfor.

I tillegg til fast lønn har konsernledelsen firmabilordning og pensjonsavtaler. Det er ikke bonusordninger for ledende ansatte. Pensjonsalder er 65 år for konsernsjef og konsernledelse. Konsernsjef har avtale om 12 måneders etterlønn ved oppsigelse fra

selskapets side. Ingen andre ledende ansatte har avtale om etterlønn.

Det førende prinsipp for konsernet har både i 2010 og 2011 vært at godtgjørelse og andre ytelser til konsernledelsen skal være konkurransedyktige slik at konsernet kan tiltrekke seg og beholde dyktige ledende ansatte. Den faste lønnen skal ikke være lønnsledende, men likevel konkurransedyktig i forhold til vår bransje og andre selskaper som rekrutterer i det samme marked som Statnett SF. Lønnen skal samtidig reflektere den enkeltes erfaring, ansvarsområde og oppnådde resultater.

Styret vedtar årlig lønnsjustering for selskapets daglige leder, og vedtar en ramme som daglig leder disponerer for lønnsjustering av konsernledergruppen for øvrig.

De samme retningslinjer som angitt ovenfor vil bli lagt til grunn for kommende regnskapsår.

Ytelser til styret (Beløp i kroner)		Styre- honorar	Andre godtgjørelser	Samlet godtgjørelse	Styre- honorar
Styret		2011	2011	2011	2010
Kolbjørn Almlid (fra juni 2011)	styrets leder	174 000	-	174 000	-
Bjarne Aamodt (til juni 2011)	styrets leder	177 800	3 800	181 600	336 000
Thor Håkstad	styrets nestleder	239 000	-	239 000	231 000
Kirsten Indgjerd Værdal	styremedlem	185 000	-	185 000	178 000
Grethe Høiland	styremedlem	225 000	-	225 000	218 000
Heidi Ekrem	styremedlem	190 000	-	190 000	183 000
Per Hjorth	styremedlem	245 000	-	245 000	238 000
Kirsten Faugstad (til juni 2010)	styremedlem *)	-	-	-	89 000
Steinar Jøråndstad	styremedlem *)	225 000	-	225 000	218 000
Bjørn Solberg (til juni 2010)	styremedlem *)	-	-	-	91 500
Per Erland Opgård	styremedlem *)	190 000	-	190 000	89 000
Kjerstin Bakke (fra juni 2010)	styremedlem *)	185 000	-	185 000	89 000
Samlede godtgjørelser		2 035 800	3 800	2 039 600	1 960 500

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift

Vararepresentanter og observatører i styret mottar ikke honorar.

Enkelte styremedlemmer har kompensasjon for deltakelse i revisjonsutvalget eller kompensasjonsutvalget og styrehonorarene vil derfor variere.

*) For ansattes representanter oppgis kun styrehonorar.

Ytelser til ledende ansatte 2011 (Beløp i kroner)		Lønn	Andre godtgjørelser	Pensjons- kostnad	Samlet godtgjørelse
Konsernledelsen					
Konsernsjef					
Auke Lont		2 275 892	181 083	2 229 640	4 686 615
Konserndirektører					
Gunnar G. Løvås	Strategi og Samfunnskontakt	1 440 860	137 788	679 236	2 257 884
Håkon Borgen	Nettutbygging	1 555 835	102 949	694 968	2 353 752
Øivind Kristian Rue	Nettdrift	1 687 016	130 323	1 228 155	3 045 494
Bente Hagem	Kommersiell utvikling	1 471 466	140 515	1 053 644	2 665 625
Knut Hundhammer (fra 23. mai)	Konsernstab, CFO	1 108 515	91 764	531 636	1 731 915

Marie Jore Ritterberg (til 23. mai)	Økonomistab	594 033	64 440	397 515	1 055 989
Peer Olav Østli	IKT	1 403 809	140 021	726 481	2 270 311
Kirsten Berg (til 23. mai)	Konsernstab	533 313	49 775	251 590	834 678
Samlede godtgjørelser		12 070 739	1 038 658	7 792 865	20 902 263

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

Statnetts konsernledelse ble endret med virkning fra 23. mai 2011 i forbindelse med en reorganisering av virksomheten. Etter reorganiseringen består konsernledelsen av konserndirektør for Strategi og Samfunnskontakt, Nettutbygging, Nettdrift, Kommersiell utvikling, IKT og Konsernstab.

Fra samme tidspunkt opphørte ledergruppe for konsernutvikling som i tillegg til konsernledelsen omfattet konserndirektørene for konsernstab, økonomistab og IKT-divisjonen.

Ytelser til ledende ansatte 2010 (Beløp i kroner)		Lønn	Andre godtgjørelser	Pensjonskostnad	Samlet godtgjørelse
Konsernledelsen					
Konsernsjef					
Auke Lont		2 150 200	155 379	2 132 009	4 437 588
Konserndirektører					
Gunnar G. Løvås	Nettutvikling	1 370 404	137 689	658 254	2 166 347
Håkon Borgen	Nettutbygging	1 432 915	123 672	622 580	2 179 167
Øivind Kristian Rue	Nettdrift	1 604 261	125 248	1 071 522	2 801 031
Bente Hagem	Kommersiell utvikling	1 403 137	139 670	1 124 189	2 666 996
Gun Bente Johansen (sluttet 1. sept. 2010)	Konsernstab	940 947	92 975	862 469	1 896 391
Marie Jore Ritterberg	Økonomistab	1 372 812	171 024	981 454	2 525 290
Peer Olav Østli	IKT	1 336 836	139 715	795 611	2 272 162
Kirsten Berg	Konsernstab	1 078 513	109 495	603 817	1 791 825
Samlede godtgjørelser		12 690 025	1 194 867	8 851 905	22 736 797

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

Betingelser knyttet til konsernledelsen

Tittel/navn	Betingelser vedrørende pensjonsalder, førtidspensjon og alderspensjon
Konsernsjef: Auke Lont	<p>Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Dvs. av fast, ordinær årslønn på fratredelsestidspunktet. Pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Fra fylte 67 år samordnes den årlige alderspensjon på 66 prosent med Statnett SFs Pensjonskasse og folketrygden.</p> <p>Ved død vil gjenlevende ektefelle og barn under 21 år motta pensjon.</p> <p>Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 65 år. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad.</p>
Konserndirektørene: Håkon Borgen Bente Hagem Øivind Kristian Rue	<p>Pensjonsalder er 65 år, men rett til å fratrukke med førtidspensjon på et hvert tidspunkt etter fylte 62 år. Ved fratreden mellom 62 og 65 år skal det utbetales en årlig godtgjørelse på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget er den faste ordinær årslønn på fratredelsestidspunktet. Pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Dersom eventuell inntekt mottas fra andre og den sammen med utbetalt førtidspensjon fra Statnett overstiger sluttlønn, skal førtidspensjonen avkortes med</p>

50 prosent av det beløp som overstiger sluttlønn.

Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Dvs. av fast, ordinær årslønn på fratredelsestidspunktet. Pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Fra fylte 67 år samordnes den årlige alderspensjon på 66 prosent med Statnett SFs Pensjonskasse og folketrygden.

Ved død vil gjenlevende ektefelle og barn under 21 år motta pensjon.

Personenes rett til pensjonsytelser utover fripoliser fra Statnett SFs pensjonskasse fra fylte 62 år bortfaller dersom de ikke lenger er ansatt i Statnett SF når de fyller 62 år.

Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 65 år. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad.

Konserndirektørene:
Gunnar G Løvås
Peer Olav Østli

Pensjonsalder er 65 år, med rett til å fratrukke med førtidspensjon på et hvert tidspunkt etter fylte 62 år. Full opptjeningstid er 30 år. Ved fratreden mellom 62 og 65 år skal det utbetales en årlig godtgjørelse på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget avkortet med ett prosentpoeng for hvert år mellom 62 og 65 år. Pensjonsgrunnlaget er den faste ordinære årslønnen på fratredelsestidspunktet. Pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Utbetaling av pensjon kan reduseres med eventuell lønn, pensjon eller honorar fra andre selskaper i Statnett konsern.

Gun Bente Johansen
(til 1. sept. 2010)

Marie J. Ritterberg
(til 23. mai 2011)

Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonsgrunnlaget er den faste ordinær årslønn på fratredelsestidspunktet. Pensjonsgrunnlaget reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Fra fylte 67 år dekkes alderspensjon gjennom folketrygden og selskapets kollektive pensjonsordning, med et tillegg på 66 prosent av den del av pensjonsgrunnlaget som overstiger 12 ganger folketrygdens grunnbeløp forutsatt full opptjeningstid (30 år).

Kirsten Berg
(til 23. mai 2011)

Ved død vil barn under 21 år motta barnepensjon.

Ved fratreden før pensjonsalder vil det utstedes et rettighetsbevis som sikrer alderspensjonsutbetalinger fra fylt 65 år. Rettighetsbeviset reguleres med 75 prosent av økningen i folketrygdens grunnbeløp frem til pensjonering.

Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 67 år, basert på pensjonsgrunnlaget på tidspunktet da uførhet inntrådte. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad.

Konserndirektør:
Knut Hundhammer

Pensjonsalder fra lederstilling er 65 år. I tillegg til ordinært medlemskap i foretakets kollektive pensjonsordning er det inngått en pensjonavtale. Pensjon er sikret gjennom opparbeidet sparesaldo inkludert renter som utbetales til Hundhammer, som skattepliktig inntekt. Statnett har rettighetene til Garantikontoen frem til utbetalingstidspunktet. Senest ved oppnådd pensjonsalder utbetales Garantikontoen til Statnett SF. Garantikontoen inkl. renter benyttes til finansiering av de avtale ytelser som skal utbetales Hundhammer ved pensjonering. Pensjonsgrunnlaget er fast ordinær lønn. Statnett skal, hvert år frem til tidspunkt for pensjonering eller eventuell fratredelse, innbetale inntil 30 prosent av forskjellen mellom ordinær lønn og 12 ganger folketrygdens grunnbeløp til pensjonsspareordningen. Det er for 2011 innbetalt 240 000 kroner. For etterfølgende år justeres dette beløpet med prosentvis tilsvarende lønnsøkning, men minimum tilsvarende økningen i G. Ved død skal samboer/ektefelle ha utbetalt et beløp tilsvarende gjenværende sparesaldo inkl. renter fra Statnett SF. Engangsbeløpet vil være skattepliktig for ektefelle/samboer.

Ved oppsigelse fra den ansatte selv er oppsigelsestiden vanligvis 3 måneder, mens ved oppsigelse fra selskapets side er oppsigelsestiden 6 måneder etter en ansettelsestid på 2 år.

Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet til medlemmer av konsernledelsen eller styret.

> Note 15 Hendelser etter balansedagen

I forbindelse med hendelsen i kraftsystemet 19. september 2011 i Nordre Helgeland og Salten har NVE i brev av 29.2.2012 varslet at man vurderer å fatte vedtak om at Statnett har gjort seg skyldig i tre brudd på forskrift om systemansvaret i kraftsystemet.

Vi er ikke kjent med at det har inntrådt andre forhold etter balansedagen som er av vesentlig betydning for bedømmelse av regnskapet.

> Note 16 Pantstillelser, garantiansvar

Morselskapet har ikke anledning til å stille pant eller annen sikkerhet i foretakets eiendeler, bortsett fra å stille sikkerhet overfor finansinstitusjoner i forbindelse med daglige banktransaksjoner, samt å stille sedvanlige sikkerheter som ledd i den daglige driften.

> Note 17 Tvistesaker

Statnett har til enhver tid mindre tvister med grunneiere, kunder og andre om blant annet forståelsen av avtaler som er inngått, forståelsen av offentligrettslige forpliktelser, skjønn og uenighet om ansvar knyttet til ordinær drift og utbygging av kraftlinjer og kabelforbindelser. Denne type tvister anses som en del av den ordinære driften.

> Note 18 Andre driftskostnader

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
38	36	Leiekostnader	38	39
200	245	Innleie personell/ konsulenter	307	268
51	53	Forsikring	57	19
325	359	Materialer og underentreprenører	255	332
130	130	Eiendomsskatt	130	130
64	66	IT-kostnader	66	64
232	179	Øvrig	129	250
1 040	1 068	Sum andre driftskostnader	982	1102

Operasjonelle leieavtaler (med forfall mindre enn ett år fra balansedagen)

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
17	19	Bygninger	22	18
15	11	Innleie samband	11	15
6	6	Annet	6	6
38	36	Sum leiekostnader	39	39

Operasjonelle leieavtaler med forfall senere enn ett år fra balansedagen

Konsernet har en rekke mindre leieavtaler for bygninger, innleie av samband og øvrige driftsmidler i vårt langstrakte land knyttet til ordinær stedlig drift og gjennomføring av våre prosjekter. Leieforhold varierer fra noen måneder til 15 år. Leie blir betalt og kostnadsført i henhold til hver enkel kontrakt. Konsernets vesentlige fremtidige leieforpliktelser omfatter bygninger og samband og øker fra dagens nivå med ca 40 millioner kroner fra 2013.

Honorar til revisor

Morselskap			Konsern	
2010	2011	(Beløp i mill. kr)	2011	2010
963	680	Revisjon av årsregnskap	898	1 125
211	344	Andre attestasjonstjenester	373	213
220	246	Skatterelatert bistand	273	220
142	190	Annen bistand	215	142

Honorarer er eksklusiv merverdiavgift.

> Note 19 Sammenligningstall for Statnett konsern

Alle beløpsmessige størrelser i resultat, balanse, kontantstrøm og tilleggsopplysninger er angitt med to års sammenligningstall.

Under er angitt fem års sammenligningstall for utvalgte beløpsmessige størrelser.

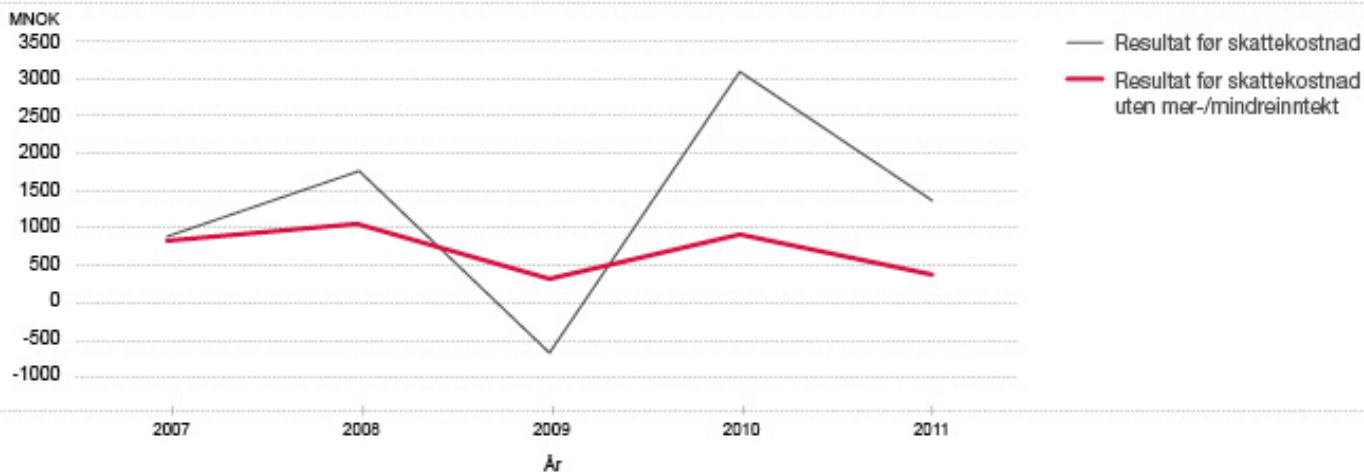
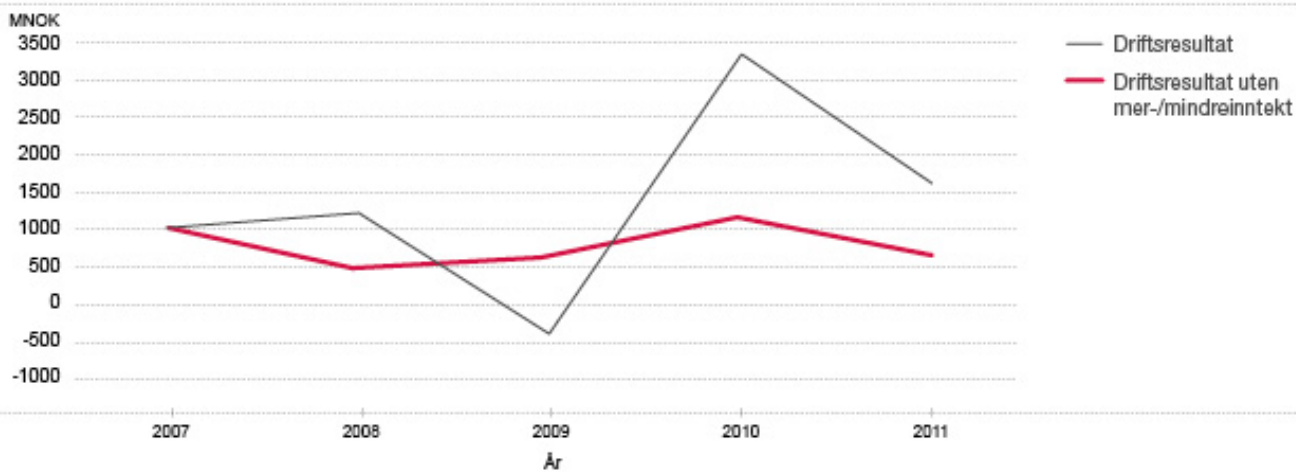
Fra totalresultatregnskapet

Statnett konsern	2011	2010	2009	2008	2007
Tillatt inntekt	4 296	4 803	3 722	3 355	3 243
Periodens mer-/mindreinntekt	1 020	2 177	-1 059	721	20
Andre driftsinntekter	181	267	199	180	152
Sum driftsinntekter	5 497	7 247	2 862	4 256	3 415
Driftskostnader	3 869	3 968	3 265	3 062	2 390
Driftsresultat	1 628	3 279	-403	1 194	1 025
Inntekt i felleskontrollert og tilknyttede selskaper	5	11	24	962	58
Netto finansposter	-276	-232	-289	-414	-203
Resultat før skattekostnad	1 357	3 058	-668	1 742	880
Årsresultat	1 000	2 198	-480	1 517	651

Fra totalresultatregnskapet uten mer-/mindreinntekt

Statnett konsern	2011	2010	2009	2008	2007
Tillatt inntekt	4 296	4 803	3 722	3 355	3 243
Andre driftsinntekter	181	267	199	180	152
Sum driftsinntekter	4 477	5 070	3 921	3 535	3 395
Driftskostnader	3 869	3 968	3 265	3 062	2 390
Driftsresultat uten mer-/mindreinntekt	608	1 102	656	473	1 005
Inntekt i felleskontrollert og tilknyttede selskaper	5	11	24	962	58
Netto finansposter	-276	-232	-289	-414	-203
Resultat før skattekostnad uten mer-/mindreinntekt	337	881	391	1 021	860

Grafisk illustrasjon som viser påvirkningen av mer-/mindreinntekt i konsernets resultat



Fra balansen

Statnett konsern	2011	2010	2009	2008	2007
Immaterielle eiendeler	66	66	-	-	-
Anleggsmidler	21 075	19 413	17 858	19 349	14 945
Omløpsmidler	2 740	2 591	1 484	1 570	1 494
Sum eiendeler	23 881	22 070	19 342	20 919	16 439
Egenkapital	8 277	7 628	5 618	6 585	5 562
Rentebærende gjeld	13 276	11 757	12 340	12 340	9 309
Øvrige gjeldsposter	2 328	2 685	1 384	1 994	1 568
Sum egenkapital og gjeld	23 881	22 070	19 342	20 919	16 439

Fra kontantstrøm

Statnett konsern	2011	2010	2009	2008	2007
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	1 523	3 804	-466	1 529	1 795
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2 370	-1 740	-140	-2 670	-2 958
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	720	-1 277	388	1 221	1 454

Netto kontantstrøm for perioden	-127	787	-218	80	291
Likvide midler	1 002	1 129	342	556	476
Utbytte for året til eier	315	132	499	318	152

> Note 20 Nye regnskapsstandarder

Nye regnskapsstandarder

Nedenfor er listet opp nye/reviderte/tillegg til standarder og fortolkninger som per 31.12.2011 var offentliggjort, men ikke trådt i kraft for regnskapsåret 1.1. -31.12.2011. Kun forhold som antas å være relevante for Statnett, er inkludert. Allikevel anses ingen av endringene under å medføre vesentlig endring i konsernets anvendelse av regnskapsprinsipper eller noteopplysninger. For endringer som anses å medføres endring i konsernets anvendelse av regnskapsprinsipper eller noteopplysninger, vises det til note 1.

Konsernets ledelse vurderer at alle de obligatoriske og relevante EU-vedtatte standardene og fortolkningene under vil bli implementert i konsernregnskapet fra ikrafttredelsestidspunktet, hvis ikke annet besluttes.

Endringer til IFRS 7 Finansielle instrumenter - opplysninger

Endringen vedrører notekrav i forbindelse med overføring av finansielle eiendeler som selskapet fortsatt har en involvering i, og tar sikte på å gi brukerne et bedre bilde av eksponeringen til foretaket som overfører de finansielle eiendelene. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. juli 2011 og senere. Konsernet anvender den endrede standarden fra og med 1. januar 2012

Endring til IFRS 7 Finansielle instrumenter - opplysninger

Endringene innebærer at foretak plikter å gi en rekke kvantitative opplysninger knyttet til motregning av finansielle eiendeler og finansielle forpliktelser. Opplysningskravene gjelder for alle innregnede finansielle instrumenter som er motregnet i henhold til IAS 32. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men er fortsatt ikke EU-godkjent. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

IFRS 9 vil erstatte dagens IAS 39. Prosjektet er delt opp i flere faser. Første fase knyttet til klassifikasjons- og målereglene er ferdigstilt fra IASB. I denne første fasen fremkommer det fra IFRS 9 at finansielle eiendeler som inneholder vanlige lånevilkår, regnskapsføres til amortisert kost, med mindre en velger å føre dem til virkelig verdi, mens andre finansielle eiendeler skal regnskapsføres til virkelig verdi. Klassifikasjons- og målereglene for finansielle forpliktelser i IAS 39 videreføres, med unntak for finansielle forpliktelser utpekt til virkelig verdi med verdiendring over resultat (virkelig verdi-opsjon), hvor verdiendringer knyttet til egen kredittrisiko separeres ut og føres over andre inntekter og kostnader. IFRS 9 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2015 eller senere, men EU har ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 9 fra og med 1. januar 2015.

IFRS 10 Consolidated Financial Statements / Konsernregnskap (uoffisiell oversettelse)

IFRS 10 erstatter de delene av IAS 27 Konsernregnskap og separate finansregnskap som omhandler konsoliderte regnskaper, og SIC-12 Konsolidering - foretak med særskilt formål. IFRS 10 bygger på én enkelt kontrollmodell som skal anvendes for alle enheter. Innholdet i kontrollbegrepet er noe endret fra IAS 27. Avgjørende for om selskaper skal konsolideres etter IFRS 10 er om det foreligger kontroll. Kontroll foreligger når investoren har makt over investeringsobjektet; er utsatt for, eller har rettigheter til variabel avkastning fra investeringsobjektet; og evne til å bruke makt til å styre de aktiviteter hos investeringsobjektet som i vesentlig grad påvirker avkastningen. IFRS 10 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har foreløpig ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 10 fra og med 1. januar 2013.

IFRS 11 Joint Arrangements / Fellesordninger (uoffisiell oversettelse)

Denne standarden erstatter IAS 31 Andeler i felleskontrollert virksomhet, samt SIC-13 Felleskontrollerte foretak - ikke-monetære overføringer fra deltakere. IFRS 11 gjelder fellesordninger (joint arrangements) og gir retningslinjer for regnskapsføring av to ulike typer fellesordninger - felles drift (joint operations) og felles virksomhet (joint ventures). Det følger av IFRS 11 at felles virksomhet skal regnskapsføres ved bruk av egenkapitalmetoden. Ved felleskontrollert drift skal partene innregne sin del av eiendeler og forpliktelser de har en felles interesse i. Eiendeler og forpliktelser som en part har alene, skal innregnes i sin helhet. Resultatet fra felleskontrollert drift skal innregnes hos partene tilsvarende den andel de har i driften. IFRS 11 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner

standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 11 fra og med 1. januar 2013.

IFRS 12 Disclosure of Interests in Other Entities / Opplysninger om interesser i andre foretak (uoffisiell oversettelse)

IFRS 12 gjelder for foretak som har interesser i datterselskaper, felleskontrollert virksomhet, tilknyttede foretak, eller ikke-konsoliderte strukturerte enheter (structured entities). IFRS 12 erstatter opplysningskrav som tidligere fulgte av IAS 27 Konsernregnskap og separat finansregnskap, IAS 28 Investeringer i tilknyttede foretak, og IAS 31 Andeler i felleskontrollert virksomhet. I tillegg introduseres det en rekke nye opplysningskrav. IFRS 12 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 12 fra og med 1. januar 2013.

IFRS 13 Fair Value Measurement / Måling av virkelig verdi (uoffisiell oversettelse)

Standarden angir prinsipper og veiledning for måling av virkelig verdi for eiendeler og forpliktelser som andre standarder krever eller tillater målt til virkelig verdi. IFRS 13 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent standarden. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner standarden. Konsernet forventer å anvende IFRS 13 fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 1 Presentasjon av finansregnskap

Endringen til IAS 1 var et krav om å gruppere inntekter og kostnader i oppstillingen over andre inntekter og kostnader på grunnlag av om de potensielt kan bli reklassifisert til resultatet eller ikke. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. juli 2012 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 12 Inntektsskatt

Endringen i IAS 12 innebærer at utsatt skatt på investeringseiendommer målt til virkelig verdi under IAS 40 Investeringseiendommer utgangspunktet skal fastsettes basert på en forventning om at eiendelen vil bli gjenvunnet ved salg (og ikke bruk). Endringen omfatter også en innarbeiding av SIC 21- Inntektsskatt - gjenvinning av ikke-avskrivbare verdiregulerte eiendeler som angir at utsatt skatt på ikke-avskrivbare eiendeler som måles i henhold til verdireguleringsmodellen i IAS 16 Eiendom, anlegg og utstyr alltid skal fastsettes basert på en forventning om at eiendelen vil bli gjenvunnet ved salg (og ikke bruk). Endringene i IAS 12 gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2012 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt, dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2012.

Endringer til IAS 27 (Revidert) Separate Financial Statements / Separat finansregnskap (uoffisiell oversettelse)

Som følge av introduksjonen av IFRS 10 og IFRS 12 ble det gjort endringer i IAS 27 som samordner standarden med de nye regnskapsstandardene. IFRS 10 Consolidated Financial Statements erstattet de delene av IAS 27 som omhandler konsernregnskap. IAS 27 omhandler nå bare selskapsregnskapet, og vil derfor ikke være aktuell for konsernregnskapet etter ikrafttreddelsen. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt, dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 28 (Revidert) Investment in Associates and Joint Ventures / Investering i tilknyttet selskap og felleskontrollert virksomhet (uoffisiell oversettelse)

Virkeområdet til IAS 28 er utvidet til også å omfatte investeringer i felles virksomhet (joint ventures). Standarden beskriver prinsipper for regnskapsføring av investeringer i tilknyttede foretak og felles virksomhet (joint ventures), og angir hvordan egenkapitalmetoden skal anvendes. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2013 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt, dersom EU godkjenner endringene. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2013.

Endringer til IAS 32 Finansielle instrumenter - presentasjon

IAS 32 er endret for å klargjøre innholdet i "currently has a legally enforceable right to set-off" og også klargjøre anvendelsen av IAS 32s motregningskriterier for oppgjørssystemer. Endringene gjelder med virkning for regnskapsår som starter 1. januar 2014 eller senere, men EU har ikke godkjent endringene. Tidligere anvendelse er tillatt dersom EU godkjenner endringene og at endringene i IFRS 7 som krever opplysninger om motregning av finansielle instrumenter også oppfylles. Konsernet forventer å anvende den endrede standarden fra og med 1. januar 2014.

Revisjonsberetning



Til foretaksmøtet i
Statnett SF

Statsautoriserte revisorer
Ernst & Young AS

Dronning Eufemias gate 6, NO-0191 Oslo
Oslo Atrium, P.O.Box 20, NO-0051 Oslo

Foretaksregisteret: NO 976 389 387 MVA
Tlf.: +47 24 00 24 00
Fax: +47 24 00 24 01
www.ey.no

Medlemmer av Den norske Revisorforening

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for Statnett SF, som består av selskapsregnskap og konsernregnskap. Selskapsregnskapet og konsernregnskapet består av balanse per 31. desember 2011, oppstilling over totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapitalen og kontantstrømpstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og konsernsjefs ansvar for årsregnskapet

Styret og konsernsjef er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU, og for slik intern kontroll som styret og konsernsjef finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for foretakets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av foretakets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimaterne utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon om selskapsregnskapet og vår konklusjon om konsernregnskapet.

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet for Statnett SF avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets finansielle stilling per 31. desember 2011 og av deres resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen og redegjørelsen om foretaksstyring

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og redegjørelsen om foretaksstyring om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at styret og konsernsjef har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av foretakets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 30. mars 2012
ERNST & YOUNG AS



Tommy Romskaug
statsautorisert revisor

Statistikk

Statistikk for Norge 1975 - 2011

År	Total- produksjon	Nyttbart tilsig	Totalforbruk (TWh)	Import (TWh)	Eksport (TWh)	Netto utveksling* (TWh)
1975	77,5	126,8	71,9	0,1	5,7	5,6
1976	82,1	109,5	75,5	0,2	6,9	6,6
1977	72,4	100,4	73,5	2,7	1,6	1,1
1978	81,0	107,7	77,6	0,8	4,3	3,4
1979	89,1	117,2	84,5	0,8	5,5	4,7
1980	84,1	95,8	83,6	2,0	2,5	0,5
1981	93,4	121,2	88,2	1,9	7,2	5,2
1982	93,2	113,2	87,1	0,6	6,7	6,1
1983	106,4	140,2	93,0	0,4	13,8	13,4
1984	106,7	122,2	98,4	0,9	9,1	8,3
1985	103,3	108,2	102,7	4,1	4,6	0,5
1986	97,3	111,8	99,3	4,2	2,2	-2,0
1987	104,3	106,7	103,9	3,0	3,3	0,3
1988	110,0	114,1	104,4	1,7	7,4	5,6
1989	119,2	145,7	104,3	0,3	15,2	14,9
1990	121,8	145,8	105,9	0,3	16,2	15,9
1991	111,0	108,9	108,2	3,3	6,0	2,8
1992	117,5	130,3	108,8	1,4	10,1	8,7
1993	120,1	119,2	112,2	0,6	8,5	7,9
1994	113,2	119,9	113,1	4,8	5,0	0,1
1995	123,0	132,1	116,3	2,3	9,0	6,7
1996	104,7	90,2	113,7	13,2	4,2	-9,0
1997	111,4	125,4	115,2	8,7	4,9	-3,8
1998	116,8	119,1	120,4	8,0	4,4	-3,6
1999	122,4	127,2	120,5	6,9	8,8	1,9
2000	142,8	141,0	123,8	1,5	20,5	19,1
2001	121,6	114,3	125,2	10,8	7,2	-3,6
2002	130,5	111,0	120,8	5,3	15,0	9,7
2003	107,2	111,8	115,1	13,5	5,6	-7,9
2004	110,5	120,0	122,0	15,3	3,8	-11,5
2005	138,1	140,9	126,1	3,7	15,7	12,0
2006	121,7	110,1	122,5	9,8	8,9	-0,9
2007	137,3	141,8	126,9	5,2	15,6	10,4

2008	140,9	131,4	127,3	3,4	17,0	13,6
2009	132,2	125,4	123,7	5,8	14,9	9,1
2010	122,8	101,0	130,4	14,7	7,1	7,6
2011	125,0	151,2	121,8	8,0	11,2	3,2

Kilde: NVE/Nord Pool Sp

Statistikk for Norden 2000 - 2011

År	Total- produksjon	Nyttbart tilsig	Totalforbruk (TWh)	Import (TWh)	Eksport (TWh)	Netto utveksling* (TWh)
2000	380,3	232,3**	377,7	4,5	7,1	2,6
2001	382,5	209,4	388,1	12,0	6,5	-5,6
2002	379,4	177,9	384,8	12,2	6,7	-5,4
2003	360,6	174,6	377,7	21,2	4,2	-17,1
2004	382,3	201,1	394,2	18,8	6,8	-11,9
2005	391,0	227,5	390,0	13,6	14,6	0,9
2006	379,1	182,0	390,5	18,9	7,5	-11,4
2007	392,7	222,6	395,4	14,6	11,9	-2,7
2008	391,4	211,0	390,0	15,5	16,9	1,4
2009	372,4	203,0	381,2	20,3	11,5	8,8
2010	373,6	174,9	392,7	25,1	5,9	19,2
2011	370,5	243,0	375,7	17,6	12,4	-5,2

Kilde: Nord Pool/SKM Market predict

* Eksport+/import

** Tilsig 2000 uten Finland

*** Basert på anslag fra Nord Pool